

Cine l-a ucis pe Palomino Molero?

*Lui Jose Miguel
Oviedo*

I

— Grrijania și anafura mă-sii! — bolborosi Lituma, simțind că-i vine să vomite, în ce hal te-au lăsat, măi sfrijitule!

Băiatul era în același timp spânzurat și tras în țeapă pe bătrânul roș-cov, într-o poziție atât de absurdă încât părea mai degrabă o sperietoare de ciori sau o figură grotescă de carnaval, sfârtecată, decât un cadavru. Înainte de a-l ucide sau după aceea, îl căsăpiseră cu o înverșunare turbată: nasul și gura îi erau strivite, crăpate, avea cheaguri de sânge uscat, vânătăi și răni hâde, arsuri de țigară pe piele și, de parcă n-ar fi fost de-ajuns, Lituma înțelese dintr-o ochire că încercaseră să-l jugănească, fiindcă testiculele smulse îi atârnavă exagerat de mult pe partea lăuntrică a coapselor. Era desculț, gol de la brâu în jos, cu un rest de cămașă zdrențuită. Tânăr, slab, oacheș și osos. Printre roiurile de muște ce bâzâiau și i se roteau bezmetic pe față, părul îi lucea negru și ondulat. Caprele țâncului își făceau de lucru primprejur, scormonind cu boturile pe lângă pietroaiele câmpului pustiu în căutarea hranei, și lui Lituma i se năzări că dintr-un moment în altul or să înceapă să ronțăie picioarele cadavrului.

— Cine, 'tu-i maica mă-sii, a făcut una ca asta? — se bâlbâi, luptând cu greața.

— Ce știi eu! — zise țâncul. Da' de ce suduiți, eu ce vină am? Mulțumiți-mi c-am venit să vă dau de știre.

— Nu te sudui pe tine, puștiule — grăi stins Lituma. Da' sudui, că parcă nu-ți vine a crede să existe pe lume neoameni ca ăia de-au făcut-o.

Bietul puști, probabil că de când era pe lume n-avusese parte de o sperietură mai mare ca-n dimineața aceea, când își mânase caprele pe șesul pietros și dăduse nas în nas cu un asemenea spectacol. Ce-i drept, se purtase ca un cetățean exemplar, bietul puști. Își lăsase turma să pască pietre lângă cadavru și alergase într-un suflet până-n Talara să dea de știre la Comisariat. Era meritul lui, pentru că Talara se afla cale de-o oră și mai bine de pustietățile astea. Lituma își reaminti fețișoara-i asudată și vocea-i parcă pusă pe gâlceavă când apăruse în ușa postului:

— E un tip omorât, acolo hăt, pe calea spre Lobitos. Dacă vreți, vă conduc, dar acu' imediat. C-am lăsat caprele de capul lor și poate oricine să mi le fure.

Din fericire, nu-i furase nimeni nici una; ajuns la fața locului și zguduit de starea în care aflase mortul, jandarmul tot găsisese puterea sa-l vadă pe țânc numărându-și turma pe degete și să-l audă suspinând ușurat: „Îs toate, toate”.

— Dar, Sfântă Fecioară...! — gemu șoferul taxiului, din spatele său. Dar ce-i asta!

Pe parcurs, puștiul le descriesese cât de cât ce-aveau să vadă, dar una era să-ți închipui și alta să vezi și să miroși. Fiindcă mai și putea oribil. Nu era de mirare, cu soarele acela ce părea să sfreddească pietrele și țestele. Sigur, se descompunea văzând cu ochii.

— Îmi dați o mână de-ajutor să-l dau jos, *don*? — zise Lituma.

— Păi ce, am de-ales? — mârâi taximetristul, făcându-și cruce. Scui pă cu năduf în direcția roșcovului. De mi-ar fi spus vreodată cineva la ce-o să servească Fordul meu, nu l-aș fi luat nici de pomană. Dumneata și locotenentul abuzați, pentru că mă credeți tare fraier.

Don Jeronimo era unicul șofer de taxi din Talara. Vechea lui rablă, neagră și mare cât un car funebru, putea trece ori de câte ori voia bariera ce despărțea satul de zona rezervată unde se găseau birourile și casele străinilor americani, *los gringos*, de la International Petroleum Company. Locotenentul Silva și Lituma foloseau taxiul când aveau de făcut o deplasare prea lungă pentru cai și bicicletă, singurele mijloace de transport de care dispunea postul de jandarmerie. Taximetristul bodogănea și protesta de fiecare dată când îl chemau, zicând că-l păgubesc de alte câștiguri, deși în asemenea cazuri locotenentul îi plătea benzina.

— Stați, *don* Jeronimo, acum îmi dau seama — zise Lituma, când erau cât pe ce să apuce mortul. Nu-l putem atinge până nu vine judecătorul să procedeze la identificarea și examinarea victimei.

— Ce baftă pe mine! Asta-nseamnă că va trebui să fac drumul înc-o dată — vorbi răgușit bătrânul. Vă previn că ori îmi plătește judecătorul drumul dus-întors, ori își caută alt fleț.

Și, aproape numaidecât, se lovi cu palma peste frunte. Făcând ochii mari își apropie mult fața de cadavru.

— Păi îl cunosc pe tipu' ăsta! — exclamă.

— Cine-i?

— Unul din trupeții de la aviație aduși la Baza aeriană, când cu ultima recrutare — se însuflețiră trăsăturile bătrânului. El e. Tipul din Piura, care cânta bolerouri.

II

— Cânta bolerouri? Atunci trebuie că-i cel de care ți-am zis eu, vere — asigură Fantele.

— Așa-i — încuviință Lituma. Am cercetat și am aflat. El e. Palomino Molero, din Castilia. Numai că asta nu rezolvă chestia cu cine l-a omorât.

Se găseau în cârciuma-bar a Haioasei, în apropierea Sălii polisportive, unde se desfășura probabil un meci de box, fiindcă până la ei ajungeau, perfect clare, strigătele și încurajările suporterilor. Jandarmul venise la Piura profitând de ziua lui liberă; un camionagiu de la International îl adusese dimineața și avea să-l ducă înapoi la Talara pe la miezul nopții. Ori de câte ori sosea la Piura, își omora timpul cu verii Leon — Jose și Fantele — și cu Josefino, un prieten din mahalaua Gallinacera. Lituma și cei doi Leon erau din mahalaua Mangacheria și exista o rivalitate aprigă între „mangacheri” și „gallinaceri”, însă amicitia celor patru reușise să doboare stavila aceea. Erau frați de sânge, aveau imnul lor și își dăduseră singuri numele de Neînvinșii.

— Rezolv-o tu și pupi gradul de general, Lituma — făcu o grimasă Fantele.

— O să fie greu al naibii. Nimeni nu știe nimic, nimeni n-a văzut nimic și, culmea ghinionului, autoritățile nu colaborează.

— Cum asta, când dintre autoritățile de-acolo de la Talara faci parte

și tu, cumetre?! — rămase nedumerit Josefino.

— Uite cum: locotenentul Silva și cu mine suntem autoritățile polițienești. Cine nu cooperează însă e Aviația. Și întrucât slăbănogul făcea parte din trupele de aviație, dacă șefii lor nu cooperează, atunci cine *caraja* să coopereze? Lituma suflă spuma din paharul lui și trase o dușcă bună de bere, căscând gura ca un crocodil. Băga-i-aș în mă-sa de criminali. De-ați fi văzut voi cu ochii voștri în ce hal l-au lăsat pe sfrijit, n-ați mai fi acum așa de fericiți, gata să dați iama în bordel. Și m-ați înțelege când vă spun că nu-mi iese din cap priveliștea și că nu mă pot gândi la altceva.

— Ba înțelegem — zise Josefino. Dar nici nu-ți poți petrece toată ziua vorbind de un cadavru. Mai dă-ne pace cu mortul tău, fie-i țărâna ușoară, Lituma.

— Așa-ți trebuie dacă te-ai făcut sticlete — zise Jose. În meseria asta a ta, dacă muncești te belești. Pe când tu nu ții la tăvăleală. Un sticlete cum scrie la carte trebuie să aibă o piatră în loc de inimă, să fie o brută dacă-i musai. Iar tu nu ești decât un rahat de sentimental, zău așa.

— E adevărat, asta sunt — recunosc Lituma, abătut. Nu-mi iese din cap prăpăditul acela și pace. Am coșmaruri, am senzația că-mi smulg unii coaiele, ca lui. Nenorocitul: îi atârnau pân' la genunchi, strivite ca ochiurile la tigaie.

— Că doar nu i le-ai atins — râse Fantele.

— Apropo de boase, locotenentul Silva și-a făcut cheful ori ba cu grășana? — întreabă Jose.

— Chiar, regulatul ăsta ne ține pe toți cu sufletul la gură! — adăugă Josefino. Zi, bă, a pus-o jos cu fustele-n cap ori încă nu?

— Da' de unde; în ritmu-n care merg lucrurile, o să moară fără să-i fi făcut felul — suspină Lituma.

Jose se ridică de la masă:

— Bun, ne ușchim la un film să ardem gazul, pentru că înainte de miezul nopții bordelul parcă-i sală de priveghi. La Variedades dau unul mexican, cu Rosita Quintana. Sticletele face cinste, e clar.

— N-am bani nici de berea asta — zise Lituma. Mi-o pui în cont, da, Haioaso?

— Să ți-o pună-n cont mă-ta care te-a fătat — îi aruncă Haioasa de la tejghea, cu o mutră sictirită.

— Știam eu c-așa ai să-mi răspunzi — făcu Lituma. De-aia te-am provocat, ca să-ți sară muștarul.

— Du-te de-o provoacă pe mă-ta care te-a fătat — căscă Haioasa.

— Doi la zero — se hlizi Fantele. Avantaj Haioasa.

— Nu te-nfură, Haioaso — zise Lituma. Uite-aici, na ce ți se cuvine. Și nu mai pomeni de maică-mea, că sărăcuța a murit demult și e îngropată la Simbilá.

Haioasa, femeie deșirată și nesuferită, veșnic posacă, fără vârstă, apucă bancnotele, le numără, și-i întinse restul, când jandarmul, frații Leon și Josefino dădeau să iasă.

— O întrebare, Haioaso — o zădări Josefino. Zi-mi, nici un client nu ți-a spart până acum o sticlă în cap pentru felul cum răspunzi?

— De când ești așa curios? — replică Haioasa necatadicsind să-l privească.

— Apăi, într-o bună zi careva tot o să ți-o spargă în cap, că prea ești simpatică.

— Pun pariu că n-o să fii tu ăla — căscă Haioasa, din nou dindărătul tejghelei, alcătuită dintr-un șir de butoaie cu o blană mare de scândură deasupra.

Tuspatru Neînvinșii traversară larga întindere de nisip de până la

șosea, trecură pe dinaintea Clubului albilor din Piura și se îndreptară spre monumentul ridicat în cinstea amiralului Grău. Seara era călduță, calmă și cu multe stele. Mirosea a roșcovi, a capre, a balegă de măgar, a friptură, și Lituma, neputând goni din minte imaginea lui Palomino Molero tras în țeapă și căsăpit, se întrebă dacă nu cumva îi părea rău că se făcuse jandarm și că nu trăia în boemia unui autentic Neînvins. Nu, nu-i părea rău. Deși era departe de-a huzuri la lucru, acum măcar mânca în fiecare zi și scăpase de nesiguranța de dinainte. Jose, Fantele și Josefino fluierau care mai de care un vals, luându-se la întrecere, pe când el încerca să-și imagineze accentul legănător, uguitul, contrapunctul și melodia învăluitoare cu care, după spusele tuturor, își cânta sfrijitul bolerourile. La intrarea la Variedades își luă rămas-bun de la verii lui și de la Josefino. Îi minți: camionagiul de la International se întorcea pasă-mi-te la Talara mai devreme ca de obicei, și el nu voia să rămână de izbeliște pe drumuri. Încercară ei să-l ușureze de niscai *soles*, dar de astă dată nu le merse.

O porni, de unul singur, spre piața centrală. În drumul său, îl zări după un colț pe poetul Joaquim Ramos, cu monoclu, trăgând după el de o funie capra pe care o botezase gazelă. Piața era plină de lume, ca pentru o defilare cu torțe. Lituma nu-i învrednici cu vreo privire pe trecători ci, grăbit, de parcă s-ar fi dus la o întâlnire de dragoste, trecu de Viejo Puente și o luă spre Castilia. Ideea îi venise și se înrădăcinase în capul lui de pe când băuse bere la Haioasa. Dar dacă doamna nu era acasă? Dacă, izgonită de propria-i nenorocire, se mutase în alt oraș?

Dar nu, o găsi pe femeie în ușa casei, așezată pe o băncuță în aerul proaspăt al începutului de noapte, strujind de zor niște știuleți într-o albi-oară. Prin ușa deschisă a bordeiului de lut se vedea, în odaia luminată de o lampă cu gaz, mobilierul sărăcăcios: scaune din pai împletit, unele desfundate, o masă, niște tărtăcuțe *porongos* de păstrat apa, o ladă ce ținea loc de bufet, o fotografie în culori. „Sfrijitul”, gândi.

— Bună — zise cu o falsă degajare, proțâpindu-se în fața femeii. Văzu că era desculță și că purta hainele negre din dimineața când venise la Comisariatul din Talara.

Ea murmură „Bună seara” și îl privi fără a-l recunoaște. Câțiva câini numai piele și os se miroseau și mârâiau prin preajmă. Din depărtare, se auzeau vibrând coardele unei chitare.

— Am putea sta de vorbă puțin, *dona Asunta*? — întrebă, cu respect în voce. Despre băiatul dumneavoastră, Palomino.

În obscuritate, Lituma desluși fața brăzdată de riduri și ochii ei mici, aproape complet acoperiți de pleoapele-i umflate, scrutându-l cu neîncredere. O fi avut ea oare ochii așa dintotdeauna sau i s-or fi umflat în zilele astea din urmă, de-atâta plâns?

— Nu mă recunoașteți? Sunt jandarmul Lituma, de la postul din Talara. Cel ce era acolo când locotenentul Silva v-a luat depoziția.

Dona își făcu cruce, mormăind ceva de neînțeles, și Lituma o văzu ridicându-se foarte anevoie. Intră în casă târând albioara plină cu boabe de porumb și băncuța. O urmă și, de cum se găsi sub tavanul scund, își scoase chipiul. Îl impresiona gândul că aceea fusese locuința slăbănogului. Ce făcea el acum nu mai era un demers oficial, comandat de superiorul lui, ci o inițiativă proprie; spera că, răcind așa, să nu-și bată cuie-n tălpi.

— Au găsit-o? — șopti femeia, cu aceeași voce tremurătoare pe care i-o auzise la Talara când își făcuse depoziția. Se lăsase să cadă pe un scaun și, pentru că Lituma o privea fără să înțeleagă, ridică glasul: — Chitara fiului meu. Au găsit-o?

— Nu încă — zise Lituma, amintindu-și. *Dona Asunta* o ținuse una și

bună, cerând cu tărie, pe când sughița de plâns și răspundea întrebărilor locotenentului Silva, să i se dea chitara pirpiriului. Însă, după ce doamna plecase, nici el, nici locotenentul nu se mai gândiseră la asta. N-aveți grijă. Mai devreme sau mai târziu, tot dăm noi de ea, și v-o aduc eu cu mâna mea.

Ea își făcu iar cruce și lui Lituma i se păru că îl gonea dinaintea-i, exorcizându-l ca pe un duh rău. „Îi reamintesc nenorocirea”, gândi.

— El voia s-o lase aici, dar eu i-am zis ia-o cu tine, ia-o — o auzi psalmodiind, cu gura în care abia de-i mai rămăseseră doi sau trei dinți. Nu, mămico, la Baza aeriană n-o să am timp să cânt cu ea, și nu știu de-or avea vreun dulap unde s-o țin. O las aici, o să cânt la ea când oi mai veni la Piura. Nu, nu, băiete, ia-o, o să te simți mai bine având-o cu tine, cânti din gură și te acompaniezi cu ea. Nu te lipsi de chitara ta la care ții ca la ochii din cap, Palomino. Vai, vai, vai, băiețel, băiețel, sărăcuțul de tine. Ay, ce ți-au făcut turbații.

Izbucni în plâns, și lui Lituma îi păru foarte rău că venise să-i scormonească femeii prin cele mai crâncene amintiri. Bâlbâi câteva cuvinte de mângâiere, scărpinându-se pe gât. Ca să facă ceva, se așeză. Da, fotografia era a lui, la prima comuniune. Privi atent fețișoara prelungă și colțuroasă a țâncului brunet, cu părul frumos pieptănat, îmbrăcat în alb, cu o lumânare în mâna dreaptă, cu o carte de rugăciuni în stânga și cu o bucățică de pânză sfințită, scapular, pe piept. Fotografii îi rumenise obrăjorii și buzele. Un copil scarandiv, cu fețișoara în transă, de parcă l-ar fi văzut pe Pruncul Iisus.

— Încă de pe-atunci cânta minunat — scânci *dona* Asunta, arătând fotografia. Părintele Garcia pe el îl pune să cânte, din tot corul, singur-singurel, și la liturghie lumea îl aplauda.

— Toți zic c-avea un glas de aur — comentă Lituma. C-ar fi ieșit din el un artist de frunte, unul din cei ce cântă pe la radio și fac turnee. Toți zic la fel. Artiștii n-ar trebui să facă armata, ar trebui să fie scutiți.

— Palomino nici nu trebuia să facă armata — zise *dona* Asunta. Era scutit.

Lituma căută să-i vadă ochii. *Dona* își făcu cruce și se porni din nou pe plâns. În timp ce o asculta plângând, Lituma observa insectele ce roiau în jurul lămpii. Erau cu zecile, se re-pezeau bâzâind și se izbeau de sticla fierbinte, iar și iar, încercând să ajungă la flacăra. Doreau să se sinucidă, toantele.

— Vraciul mi-a zis că de-or găsi-o, îi vor găsi și pe ei — scânci *dona* Asunta. Ai care au chitara lui, ăia l-au omorât. Ucigașii! Ucigașii!

Lituma făcu da din cap. Îi venea să fumeze, dar a-și aprinde o țigară în fața ei, înaintea durerii ei, i se părea o gravă necuviință.

— Fiul dumitale era scutit de serviciul militar? — întrebă timid.

— Fiu unic de mamă vădană — recită *dona* Asunta. Palomino era fiu unic, ăilalți doi mi-au murit. Scrie la lege.

— E adevărat, se comit multe abuzuri. — Lituma se scarpină iar pe gât, convins că va reîncepe plânsul. Vasăzică n-aveau dreptul să-l ia? Au încălcat legea! Dacă nu-l luau, trăia și-acum; cu siguranță.

Dona Asunta tăgădui, ștergându-și ochii cu poala rochiei negre. În depărtare se auzea neîntrerupt zvonul coardelor de chitară, și lui Lituma i se năzări deodată fantastica idee că cel ce cânta acolo pe întuneric, poate pe malul râului, privind luna, era slăbănogul, costelivul, *el flaquito*.

— Nu l-au luat, s-a dus voluntar — se tânguie *dona* Asunta. Nimeni nu l-a obligat. S-a făcut aviator pentru c-așa voia. Și-a căutat singur moartea; cu mâna lui și-a făcut-o.

Lituma rămase înmărmurit, privind-o în tăcere. Era o femeie scundă, picioarele ei desculțe abia de atingeau pământul.

— A luat autobuzul, s-a dus la Talara, s-a prezentat la Bază și a zis că voia să-și facă serviciul militar la Aviație. Sărăcuțul! Și-a căutat moartea, *senor*. El singur, el singurel. Bietul Palomino!

— Și de ce nu i-ați povestit asta locotenentului Silva, la Talara? — zise Lituma.

— Păi ce, m-a întrebat? Eu n-am făcut decât să răspund la întrebări.

Așa era. Întrebări peste întrebări. Dacă Palomino avea dușmani, dacă fusese amenințat, dacă îl auzise certându-se sau îl văzuse bătându-se cu cineva, dacă știa pe careva pornit să-i facă rău, dacă îi zisese că vrea să fugă de la Bază. Doamna răspunsese docil la toate întrebările: nu, niciodată, nimeni, nicicând. Însă, ce-i drept, locotenentului nu-i dăduse prin cap s-o întrebe dacă pirpiriul fusese recrutat prin tragere la sorți sau dacă plecase voluntar.

— Adică îi plăcea viața cazonă? — se miră Lituma. Ideea pe care și-o făcuse despre cântărețul de bolerouri era, prin urmare, falsă.

— Asta nu pot înțelege nici eu — hohoti deznădăjduită *dona* Asunta. De ce-ai făcut una ca asta, băiete? Tu, aviator? Tu, tu! Și tocmai acolo, la Talara? Avioanele se prăbușesc, vrei să mor de frică? Cum mi-ai putut face una ca asta, fără să mă-ntrebi! Fiindcă dacă te-aș fi întrebat mi-ai fi zis nu, mămico. Și totuși de ce, Palomino? Fiindcă trebuie, orice-ar fi, să mă duc la Talara. E ceva pe viață și pe moarte, mămico.

„Mai degrabă pe moarte”, gândi Lituma.

— Și de ce era pentru fiul dumitale pe viață și pe moarte dusul la Talara, *dona*?

— Asta n-am aflat-o niciodată — se închină a patra sau a cincea oară *dona* Asunta. N-a vrut în ruptul capului să-mi spună și a dus secretul cu el în cer. *Ay, ay!* De ce mi-ai făcut tu una ca asta, Palomino?

O căpriță cenușie, cu pete albe, băgase capul pe ușă și se uita la femeie cu ochii ei mari și miloși. O umbră trase de ea, de frânghiuța de la gât, și o făcu să dispară.

— S-o fi căit el destul de repede, după înrolare — fabulă Lituma. Când și-a dat seama că viața cazonă nu era nici pe departe trai pe vătrai, chefuri și femei pe toate drumurile, cum își făcuse poate socoteala. Ci altceva, cu totul altceva, mult mai urât. Și-atunci, s-o fi săturat și a dezertat. Asta, măcar, îmi intră în cap, asta pot înțelege. Dar ce nu-mi intră în cap e de ce l-au omorât. Și încă atât de barbar.

Gândise cu voce tare, dar *dona* Asunta nu părea să-l fi băgat în seamă. Așadar, se înrolase ca să plece din Piura, dintr-un motiv ce era pentru el o chestiune pe viață și pe moarte. Cineva l-o fi amenințat aici în oraș și s-o fi gândit că va fi în siguranță acolo departe, la Talara, într-o Bază aeriană. Dar n-a rezistat la viața militară din interiorul Bazei și a dezertat. Și-atunci cel sau cei de care se ferise până atunci și se pusese la adăpost l-au găsit și l-au omorât. Dar de ce așa? Trebuia să fii nebun sau neom ca să torturezi în halul acela un băiat ce-abia ieșise din adolescență. Mulți însă intrau în armată pe motive sentimentale, e și așa un adevăr. Să-l fi determinat la înrolare o deziluzie din amor? Tot ce se poate: s-o fi îndrăgostit nebunește de vreo fâșneată care l-a perpelit la foc mărunț dându-i iluzii și păcălindu-l sau înșelându-l cu altul, și-atunci, amărât, cu inima friptă, o fi luat hotărârea să plece departe. Unde? La Talara. Cum? Făcându-se aviator. Ipoteza i se părea în același timp și în egală măsură posibilă și imposibilă. Se scarpină din nou pe gât, enervat.

— Dumneata de ce-ai venit la mine acasă? — îl înfruntă *dona* Asunta deodată, cu bruschete.

Se simți prins pe picior greșit. De ce venise, chiar? Așa, aiurea, din pură curiozitate nesăbuită.

— Ca să văd dacă nu mă puteți pune pe o urmă oarecare — se

bâlbâi el.

Dona Asunta îl privea dezgustată și jandarmul gândi: „S-a prins c-am mințit-o.”

— Nu m-ați ținut peste trei ore, acolo, făcându-mă să vă zic tot ce știam? — murmură ea, îndurerată. Ce mai vreți? Ce mai poftiți? Credeți, poate, că eu știu cine mi-a omorât fiul?

— Nu vă supărați, doamnă — se scuza Lituma. Nu vreau să vă amărăsc, uite plec. Vă mulțumesc mult că m-ați primit. Vă vom da de știre, de cum vom afla ceva.

Se sculă în picioare, șopti: „Noapte bună” și ieși, fără să-i dea mâna, temându-se că *dona Asunta* îl va lăsa cu ea întinsă. Își trânti chipiul anapoda pe cap, fără să-i mai pese cum îi șade. După câțiva pași mari și pripiți pe prăfuita străduță Castilia, pe sub stelele perfect vizibile și nenumărate, se mai însenină la chip. Nu se mai auzea chitara din depărtare; se auzeau numai voci gălăgioase de copii mici, bătându-se între ei sau jucându-se, tăifăsuiala familiilor așezate pe scaune în pragul caselor și unele lătrături. Ce-i cu tine? gândi. Ce te pierzi așa cu firea? Bietul pricăjit. N-o să redevină un adevărat fiu al Mangacheriei, cum era înainte, până n-o înțelege cum de pot exista pe lume oameni atât de ticăloși. Cu-atât mai mult cu cât, oricum ai întoarce și-ai suci afacerea asta, victima părea să fie un flăcău la locul lui, cumsecade, incapabil să facă rău unei muște.

Ajunse la Viejo Puente și, în loc să-l traverseze ca să se întoarcă în oraș, intră la *Riobar*, local construit din bârne chiar pe schelăria străvechiului pod ce unea cele două maluri ale râului Piura. Își simțea gâtul aspru ca șmirghelul. *El Riobar* era pustiu.

De cum se așează pe taburet, se apropie de el Moises, proprietar și chelner în același timp, om cu niște urechi lungi în formă de clopoței. I se zicea Dumbo.

— Nu mă pot obișnui și pace să te văd în uniformă, Lituma — glumi, întinzându-i un suc de fructe *lucumas*. Parcă-ai umbla costumat. Da' unde-ți sunt Neînvinșii?

— S-au dus la un film mexican — zise Lituma, bând cu lăcomie. Eu trebuie să mă-ntorc la Talara, zor-nevoie.

— Împuțită treabă, aia cu Palomino Molero — zise Moises, oferindu-i o țigară. E-a-devărat că i-au tăiat coaiele?

— Nu i le-au tăiat, i le-au smuls sălbatic — murmură Lituma, dezgustat.

Era primul lucru pe care voiau să-l știe toți. Acu' te pomenești că și Moises se-apucă să facă glume tâmpite pe socoteala fuduliilor băiatului.

— Păi, tot aia e — Dumbo fâlfâi din urechile-i enorme, ca din aripile unei insecte uriașe.

Pe deasupra era năsos și-avea și bărbia proeminentă. Un fenomen, nu alta.

— Tu l-ai cunoscut pe băiatul ăsta? — întrebă Lituma.

— L-ai cunoscut și tu, sunt sigur. Nu ți-l amintești? Albii îl plăteau să le cânte serenade, îl puneau să le cânte la petreceri, la procesiune, la Clubul Griu. Cânta ca un nou Leo Martini, mă jur. Trebuie să-l fi cunoscut, Lituma.

— Toți îmi zic același lucru. Frații Leon și Josefino povestesc că eram împreună la Ha-ioasa, într-o noapte când l-au pus să cânte. Dar nu-mi amintesc, fir-ar să fie.

Făcu ochii mici și, încă o dată, trecu în revistă seria de nopți întru totul asemănătoare, petrecute în jurul unei măsuțe de lemn pline de sticle, cu fum ce înțepa ochii, cu damf de alcool, cu voci sparte de bețivani, cu siluete confuze și corzi de chitară intonând valsuri tipice și

tonderos.

Distingea el oare, sforțându-se, în gloata pestriță a acelor nopți, vocea juvenilă, bine timbrată, mângâietoare, ce te îmbia să dansezi, să strângi în brațe o femeie, să-i susuri în auz tot soiul de chestii tandre? Nu, asta nu-i apărea nicidecum în amintire, oricât s-ar fi străduit. Verii lui și Josefino se înșelau. El nu fusese de față, el nu-l ascultase cântând niciodată pe Palomino Molero.

— S-a aflat cine sunt asasinii? — zise Moises lepădând fum pe nas și pe gură.

— Nu încă — zise jandarmul. Dar tu, îi erai prieten?

— Venea uneori să bea un suc — replică Moises. Nu s-ar putea spune c-am fost cine știe ce prieteni. Dar stăteam de vorbă, de una, de alta.

— Era vesel, vorbăreț? Sau dimpotrivă, posac și antipatic?

— Era tăcut și foarte timid — zise Moises. Un romantic, un fel de poet. Păcat că l-au recrutat, unul ca el nu putea decât să sufere de pe urma disciplinei din cazarmă.

— Nu l-au recrutat, era scutit de serviciul militar — zise Lituma, savurând ultimele picături ale sucului de *lucumas*. S-a prezentat voluntar. Maică-sa nu pricepe de ce. Eu, cu-atât mai puțin.

— În felul ăsta se poartă dezamăgiții din dragoste — mișcă din urechi Dumbo.

— Așa mi-am zis și eu — încuviință Lituma. Dar asta nu ne lămurește cine l-a ucis și de ce.

Un grup de bărbați intră la *Riobar* și Moises se duse să-i servească. Era timpul să plece și să-l caute pe camionagiul de la International, care avea să-l ducă înapoi la Talara, dar simțea o mare lânzezeală. Nu se clinti. Îl vedea pe pipiriu acordându-și chitara, îl vedea în penumbra străzilor unde locuiau albi din Piura, sub zăbrelele din fier forjat sau sub balcoanele logodnicelor sau iubitelor acestora, fermecându-le cu vocea lui învăluitoare. Îl vedea, apoi, primind de la ei bani pentru frumoasa serenadă. Și-o fi cumpărat chitara punând deoparte ban cu ban de-a lungul multor, multor luni? De ce era o chestiune pe viață și pe moarte pentru el dusul la Talara?

— Acum îmi amintesc că da — zise Moises, fâlfâind furios din urechi.

— Că da, ce? — Lituma lăsă pe tejghea banii pentru sucul de *lucumas*.

— Că era îndrăgostit lulea. Mi-a povestit el mie câte ceva. O iubire imposibilă. Așa mi-a spus.

— Vreo femeie măritată?

— De un' să știi eu, Lituma! Există fel de fel de iubiri imposibile. Să te-amorezezi de-o călugăriță, de exemplu. Dar îmi amintesc perfect că o dată l-am auzit zicând așa ceva. Ce-i mutra asta pe tine, măi greieraș? M-am îndrăgostit, Moises, și iubirea mea e fără speranță. De aia s-o fi făcut aviator, ce crezi?

— Nu ți-a zis de ce era imposibilă dragostea aia a lui? Nici cine era ea?

Moises negă în același timp din cap și din urechi:

— Nu, numai c-o vedea pe ascuns. Și că îi cânta serenade, nopțile, de departe.

— Înțeleg — făcu Lituma. Și-l închipui pe sfrijit fugind din Piura de teama vreunui soț gelos care îl amenințase cu moartea. „Dac-am ști de cine se îndrăgostise și de ce iubirea lui era imposibilă, am înainta mult.” Poate că ferocitatea cu care îl maltrataseră se explica doar așa: prin mânia dementială a unui soț gelos.

— Dacă te-ajută ce-ți voi spune, află că dragostea lui locuia pe

undeva pe la aeroport — adăugă Moises.

— Pe la aeroport?

— Într-o seară stăteam la taclale, aici, cu Palomino Molero. El şedea unde stai tu acum. Auzise că un prieten de-al meu pleca spre Chiclayo şi l-a întrebat dacă nu l-ar putea duce pân' la aeroport. Ce-ai tu de gând să faci la aeroport aşa târziu, măi greieraş? „Să-i cânt o serenadă iubitei mele, Moises.” Înseamnă că ea locuia pe-acolo.

— Păi acolo nu locuieşte nimeni, pe acolo nu-s decât întinderi de nisip şi roşcovi uscaţi, Moises.

— Pune-ţi capul la contribuţie, Lituma — îşi agită urechile Dumbo. Hai, caută, caută.

— Aha — se scarpină pe gât jandarmul, în imediata apropiere e Baza aeriană, sunt casele aviatorilor.

III

— Mda, casele aviatorilor — repetă locotenentul Silva. E un indiciu. Acum scârba aia împruţită n-o să mai poată zice că-l facem să-şi piardă timpul.

Dar Lituma îşi dădu seama că locotenentul, deşi nu scăpa firul conversaţiei şi vorbea de întâlnirea cu şeful Bazei aeriene, era captivat trup şi suflet de harnica agitaţie a *donei* Adriana, care mătura prin bodegă. Mişcările ei iuţi şi vioaie îi săltau când şi când volănaşul rochiei deasupra genunchilor, lăsând să se întrevadă pulpa groasă şi vânjoasă şi, dacă se apleca să strângă gunoiul pe fărăş, îi descopereau rădăcina sinilor, slobozi şi trufaşi pe sub uşorul veşmânt din percal. Ochii mici ai ofiţerului nu scăpau nici o mişcare a stăpânei bodegii şi scăpărau de o licărire pofticioasă. De ce naiba *dona* Adriana îl excita într-o asemenea măsură pe locotenentul Silva? Lituma nu înţelegea. Locotenentul avea pielea destul de albă, era tânăr şi arătos, cu o mustăcioară bălană şi cu nişte ochelari de soare pe care şi-i scotea rareori de pe nas; nu exista fată în Talara care să-i fi rezistat, dacă şi-ar fi pus ochii pe ea. Numai că pe el nu-l interesa decât *dona* Adriana. I-o mărturisise deschis lui Lituma: „Grasa asta mi-a făcut farmece, *carajo*.” Aşa să fie?, să-i fi venit pe ursită? Că prea-l ţinea înlănţuit. Dar cin' să mai priceapă? Putea să-i fie mamă, fire de păr alb i se îndesau în pieptănătura linsă, şi-n plus era o durdulie cu rotunjimi peste tot, una din alea cărora li se zicea prin partea locului „cu mijlocel de antilopă”. Era măritată cu Matias, un pescar căruia îi plăcea să pescuiască noaptea şi să doarmă ziua. Odaia din fundul bodegii era căminul lor. Aveau câţiva băieţi, mari şi pe picioarele lor, doi dintre ei erau muncitori la International Petroleum Company.

— Dacă vă mai uitaţi mult aşa la *dona* Adriana or să vă doară ochii, dom' locotenent. Măcar puneţi-vă ochelarii.

— Pe zi ce trece are mai mult vino-încoa — îngână lasciv locotenentul, nescăpând din ochi îmbârligările măturii *donei* Adriana. Îşi frecă ghiulul aurit de pe inelar de pantaloni şi adăugă: Ce-o face, ce-o drege nu ştiu, dar adevăru-i că pe zi ce trece e mai nurlie, mai babană.

Luase fiecare câte o cană de lapte de capră şi un sandviş cu brânză grasă în timp ce îl aşteptau pe şoferul taxiului. Colonelul Mindreau le fixase întrevederea la opt şi jumătate. Erau singurii clienţi ai bodegii, o destul de fragilă întocmire din bambus, rogojini şi tablă de zinc, cu rafturile pline de sticle, cutii de carton şi conserve, cu nişte măsuţe şchioape şi, într-un colţ, cu un primus, pe care *dona* Adriana le gătea abonaţilor cărora le oferea şi pensiune. Printr-o deschizătură în perete, fără uşă, se vedea, în fund, odaia unde dormea Matias, după noaptea

petrecută în largul mării.

— Nu știți cum vă mânca din ochi locotenentul în timp ce măturați, *dona* Adriana — zise Lituma, cu un zâmbet mios. Stăpâna bodegii venea spre ei mișcând din șolduri, cu mătura în sus. Zice că, în pofida anișorilor și-a kilelor, tot dumneata ești femeia a mai prima din Talara.

— Zic asta pentru c-așa și cred — șușoti locotenentul Silva, luându-și un aer de cuceritor. E adevărul gol. Iar *dona* o știe prea bine.

— În loc să se ție scai de o mamă cu familie, zi-i mai bine locotenentului dumitale să-și facă datoria — suspină *dona* Adriana, așezându-se pe o băncuță lângă tejghea, cu fața îndurerată. Zi-i că-n loc să bârâie la cap femeii măritate, să-i caute mai bine pe ucigașii bietului flăcău.

— Și dacă-i găsesc, eu cu ce m-aleg? — Locotenentul plescăi obscen din limbă. M-aleg cu o nopticică de amor? Pentru un dar ca ăsta, nu numai că vi-i găsesc, dar vi-i și aduc cu obezi la picioare, mă jur.

„Vorbește de parcă ea ar fi gata să-i cadă în brațe”, gândi Lituma. „Mai va.” Se amuzase până atunci de ghidușiile locotenentului, dar își aminti de băiat și îi pieri toată buna dispoziție. Dacă scârba aia de colonel Mindreau ar fi vrut să colaboreze, totul ar fi devenit mult mai simplu. Dacă el — care avea negreșit la dispoziție informații de prima mână, fișiere cu antecedente, mă rog, tot dichisul, el care-și putea permite să interogheze personalul Bazei — ar fi vrut să pună umărul, atunci ceva indicii tot ar fi apărut, iar ei ar fi pus laba pe nemernicii aceia până acum. Însă colonelul Mindreau era un egoist. De ce nu voia să-i ajute? Fiindcă aviatorii se credeau niște prinți cu sânge albastru, de aia. Pe jandarmi îi tratau de sus, îi jigneau la tot pasul nescotându-i din metiși *cholos*, îi disprețuiau.

— Dă-mi drumul, neobrăzatele, sau îl trezesc pe Matias — se înfurie *dona* Adriana, sforțându-se să scape. Îi întinsese un pachet de țigări *Inca* locotenentului, și acesta o prinsese de mână. Du-te de-ți pipăie servitoarele, înfiptule, și dă pace unei mame de familie.

Locotenentul îi dădu drumul ca să-și poată aprinde țigara, și *donei* Adriana i se risipi toată supărarea cât ai bate din palme. Mereu se întâmpla la fel: se mânia la repezeală pentru orice expresie mai deocheată sau pentru orice încercare de-a te da la ea, dar, în fapt, poate chiar îi făceau plăcere. Mai știi! „Toate-s cam curviștine”, gândi Lituma, deprimat.

— În sat nu se vorbește decât de asta — zise *dona* Adriana. Eu trăiesc aici de când mama m-a făcut, și niciodată, dar niciodată, în toți anii pe care-i duc în spate nu s-a pomenit să fie cineva omorât la Talara cu atâta cruzime. Aici oamenii se omoară cum a lăsat Dumnezeu, înfruntându-se de la bărbat la bărbat, cu forțe egale. Dar așa, să răstignești pe cineva, schingiindu-l, asta nu, niciodată, iar domniile-voastre nu faceți nimic, ce rușine!

— Facem, facem, mămico — zise locotenentul Silva. Însă colonelul Mindreau nu ne ajută. Nu-mi dă voie să-i iau la întrebări pe camarazii lui Palomino Molero. Nu se poate ca ei să nu știe ceva. Dacă bâjbâim pân' acum, e numai din vina lui. Dar adevărul tot va ieși la iveală, mai devreme sau mai târziu.

— Vai de mama flăcăului ăstuia — suspină *dona* Adriana. Colonelul Mindreau se crede regele Romei, ajunge să-l vezi când se plimbă prin sat cu fiică-sa la braț. Nu salută, nu se uită la nimeni. Iar ea e încă și mai rău. Ce fumuri, ce ifose!

Nu era încă opt și soarele dogorea. Raze aurii străpungeau rogojinile și se filtrau ne-stigherite printre bețele de bambus și îmbinările acestora cu tabla încinsă a acoperișului. În bodegă păreau să se împlânte sulițe luminoase în care jucau firicele de praf și roiau zeci de muște. Nu prea era lume pe-afară. Lituma putea auzi, domoală, bătaia cadențată a

valurilor și clipocitul din adânc al resacului. Marea — căci așa obișnuiau toți să-i zică Oceanului — era aproape și mirosul ei impregna aerul. Un miros plăcut, care lărgea respirația, dar înșelător, întrucât sugera plaje curate și netede cu ape transparente, pe când marea la Talara era întotdeauna îmbibată cu reziduuri de petrol și plină cu lăturile vapoarelor din port.

— Matias zice că băiatul avea o voce îngerească și că era un adevărat artist — exclamă *dona* Adriana.

— *Don* Matias îl cunoștea pe Palomino Molero? — întrebă locotenentul.

— L-a auzit cântând, noaptea, de câteva ori, pe când își pregătea năvoadele — zise *dona* Adriana.

Bătrânul Matias Querecotillo și cele două ajutoare ale lui tocmai cărau mrejele și momeala pe „Leul din Talara”, când, deodată, fuseseră surprinși de acordurile unei chitare. Luna era atât de clară și de luminoasă încât n-avuseseră nevoie să aprindă felinarul ca să vadă că micul grup de pe plajă era alcătuit din vreo șase-șapte trupeți de la aviație. Fumau stând pe nisip, între bărci. Când băiatul începuse să cânte, Matias și ajutoarele lui lăsaseră năvoadele și se apropiaseră. Băiatul avea o voce caldă, cu vibrații măiestre ce-ți storceau lacrimi din ochi și te furnicau pe spinare. Cânta *Dos ahnas* și, când termină, fu aplaudat. Matias Querecotillo ceruse voie să-i strângă mâna cântărețului. „M-ai făcut să-mi amintesc de tinerețea mea — îl felicitase. Acu' plec întristat.” Așa aflate că acela era Palomino Molero, un tip adus de ultima recrutare, de felul lui din Piura. „Tu ai putea cânta oricând la Radio Piura, Palomino”, îl auzise Matias pe unul din trupeți. De-atunci, soțul *donei* Adriana îi mai văzuse de câteva ori, nu multe, pe aceeași plajă, printre bărcile trase pe uscat, când mergea să pregătească „Leul din Talara”. Și de fiecare dată își amânase pregătirile ca să-l as-culte.

— Dacă Matias a făcut una ca asta și i-a zis ce i-a zis, înseamnă că băiatul cânta dumnezeiește — rosti profund convinsă *dona* Adriana. Fiindcă Matias nu-i omul să se emoționeze din orice, nu, el e mai degrabă un soi de om rece, greu de urnit.

„Na, că i-a servit-o ca pe tavă”, gândi Lituma, și, într-adevăr, locotenentul se linse motănește pe buze:

— Vreți să spuneți că nu mai e bun la pat, *dona* Adrianita? O să vă încing eu, atunci, dacă-mi dați voie. Că mă simt ca un cărbune aprins.

— N-am nevoie să mă încingă nimeni — râse *dona* Adriana. Când mi-e frig, îmi încălzesc patul cu sticle cu apă fierbinte.

— Căldura omenească e mult mai plăcută, mămico — toarse locotenentul Silva, ținându-și buzele spre *dona* Adriana ca și când ar fi vrut s-o soarbă.

Și chiar atunci pică *don* Jeronimo, care îi căuta. Nu putea ajunge cu taxiul chiar până la bodegă, pentru că străduța aceea era un nisipiș unde s-ar fi împotmolit, așa că își lăsase Fordul la drumul mare, cu vreo sută de metri mai încolo. Locotenentul Silva și jandarmul semnară bonul pentru micul dejun și își luară rămas-bun de la *dona* Adriana. Afară, soarele îi picni fără milă. Deși nu era decât opt și un sfert, vipia te încingea ca în miezul zilei. În lumina orbitoare, lucrurile și oamenii păreau gata să se dezintegreze în orice clipă.

— Talara e plină de bârfeli, toată lumea vă vorbește de rău — zise *don* Jeronimo, în timp ce se îndreptau anevoie spre automobil, cu picioarele înfundându-li-se mereu în solul moale. Găsiți-i pe asasini, altfel lumea o să vă linșeze, domnule locotenent.

— Să mă linșeze — dădu din umeri a pagubă locotenentul. Jur că nu eu l-am ucis.

— Oamenii trăncănesc vrute și nevrute — scui pă *don* Jeronimo, când ajunseră la taxi. Nu v-au țiuit urechile?

— Nu-mi țiuie niciodată — replică locotenentul. Și ce trăncănesc, de pildă?

— Că oficialitățile vor să mușamalizeze afacerea, fiindcă asasinii își ștabi și peștii ai mari îi înghit pe ai mici — *don* Jeronimo învârtea de zor la manivelă ca să pornească motorul. Repetă, făcând cu ochiul: — Așa-i că-i vorba de pești din ai babani, domnule locotenent?

— Habar n-am de-s mari sau mici, de-s plevușcă ori rechini — locotenentul urcă în față. Tot ce știu e c-or s-o pățească urât de tot, fie ei cine-or fi. Locotenentul Silva se cacă suveran pe peștii ai babani, *don* Jeronimo, așa s-o știi. Și-acum mână iute, că nu vreau să întârzii tocmai la întâlnirea cu colonelul.

Ce-i drept e drept, nimic de zis, locotenentul era om dintr-o bucată, și de-aceea se bucura nu numai de prețuirea, ci și de admirația lui Lituma. Avea el gură bogată, cam spurcată zău așa, îi mai plăcea să tragă la măsea, iar când era vorba de durdulia cârciumăreasă își pierdea total busola, însă Lituma, în tot timpul de când lucra sub ordinele lui, îl văzuse străduindu-se întotdeauna să facă dreptate în toate denunțurile, scandalurile și bătaile ce ajungeau la Comisariat. Și asta fără pic de părtinire.

— Până acum ce-ați descoperit, domnule locotenent? — *don* Jeronimo claxona încontinuu, dar țâncii, câinii, porcii, asinii și caprele ce treceau prin fața taxiului nu se sinchiseau câtuși de puțin.

— Rahat! — recunosc locotenentul, strâmbându-se.

— Nu-i mare lucru — glumi șoferul. Lituma îl auzi pe șeful lui repetând întocmai ce-i spusese chiar în dimineața aceea:

— Dar azi descoperim; simt eu că plutește ceva în aer.

Ajunseră la marginea satului și, de-a dreapta și de-a stânga, se vedeau sondele puțurilor de petrol, împănând terenul pustiu și pietros, în depărtare, scânteiau acoperișurile Bazei aeriene. „Dă Doamne să iasă ceva din afacerea asta”, își zise Lituma ca un ecou. Vor afla ei oare în sfârșit cine și de ce îl omorâseră pe slăbănog? În afara și pe deasupra oricărui considerent de justiție sau răzbunare, simțea o curiozitate avidă de a-i vedea la față pe cei care îi făcuseră ce-i făcuseră lui Palomino Molero și de a le auzi motivele.

La Corpul de gardă al Bazei, ofițerul de serviciu îi măsură din cap până-n picioare, de parcă nici n-ar fi avut știre de existența lor pe lume. Și îi lăsă să aștepte sub soarele dogoritor, fără a-i trece măcar prin minte să-i poftască la umbră, în birou. Pe când așteptau, Lituma inspecta rapid din ochi împrejurimile. Fir-ar ei ai dracului de băfțoși! Să stai și să lucrezi într-un loc ca ăsta! La dreapta se aliniau casele ofițerilor, toate la fel, din lemn, înălțate pe piloni, zugrăvite în albastru și alb, cu grădinițe cu mușcate bine îngrijite și cu plase fine contra insectelor la uși și ferestre. Văzu doamne cu copii, fete stropind florile, auzi râsete. Aviatorii naibii!, o duceau apro-ape la fel de bine ca străinii *gringos* de la International, *carajo!* Te lua cu invidie văzând totul atât de curat și de ordonat. Aveau până și piscină, undeva prin spatele caselor. Lituma n-o văzuse niciodată, dar lesne și-o imaginea, plină de doamne și de domnișoare în costume de baie, prăjindu-se la soare și bălăcindu-se. La stânga se aflau dependințele, hangare, birouri și, în fund, pista. Erau mai multe avioane acolo, formând un triunghi. „Ăștia o duc ca-n rai”, gândi. Precum străinii *gringos* de la International, ăștia, îndărătul zidurilor și zăbrelelor, duceau o viață ca-n filme. *Gringos* și aviatorii se puteau privi ochi în ochi și își puteau da mâna peste capetele nenorociților din Talara, care crăpau de căldură ceva mai încolo, în satul împuțit așezat pe țărmul

mării murdare și unsuroase. Pentru că de la Bază, zburând peste Talara, se vedeau pe un promontoriu stâncos, înapoia barierelor păzite zi și noapte de paznici înarmați, căsuțele cochete ale inginerilor, tehnicienilor și ale înalților funcționari de la International. Aveau și ei piscina lor, cu trambulină și cu tot dichisul, și în sat umbla vorba că femeile străinilor se scăldau pe jumătate goale.

În sfârșit, după o lungă așteptare, colonelul Mindreau trimise după ei să-i cheme în biroul său. Pe când se îndreptau spre birouri, pășind printre ofițeri și aviatori, lui Lituma îi trecu prin cap: „Unii dintre ăștia știu perfect ce s-a întâmplat, *carajo*.”

— Intrați! — le zise colonelul, așezat la biroul lui.

Își ciocniră marțial călcâiele, din prag, și înaintară până în mijlocul camerei. Pe birou erau un steguleț peruan, un calendar, o agendă, dosare, creioane și câteva fotografii reprezentându-i pe colonelul Mindreau cu fiica lui sau pe aceasta singură. O tânără cu chip prelung și recalcitrant, foarte serios. Pe birou, o ordine de om maniac, ca și la fișetele, diplomele și ma-rea hartă a Perului, ce sluja drept fundal pentru silueta șefului Bazei aeriene din Talara. Colonelul Mindreau era un bărbat scund, îndesat, cu niște adâncituri accentuate pornind de la tâmpile și ducând până spre mijlocul capului și cu o mustăcioară „sare și piper” tăiată milimetric. Dădea aceeași impresie de curățenie și eleganță ca tot biroul său. Îi observa cu niște ochi mici, suri și oțeliți, fără cea mai ușoară urmă de bunăvoință.

— Cu ce vă pot fi de folos? — murmură, cu o politețe dezmințită de expresia-i glacială.

— Ne aduce aici încă o dată asasinarea lui Palomino Molero — răspunse locotenentul, cu mult respect. Venim să vă solicităm colaborarea, domnule colonel.

— N-am colaborat și până acum? — îi replică tăios colonelul Mindreau. În vocea lui scorțoasă se ghicea un început de sarcasm. N-ați fost chiar în acest birou, cu trei zile în urmă? Dacă ați pierdut informarea ce v-am dat-o, o am aici în copie.

Deschise repede un dosar așezat în fața lui, scoase o hârtiuță și citi următoarea fișă, cu o voce plată:

„Molero Sánchez, Palomino. Născut la Piura, la 13 februarie 1936, fiul legitim al *donei* Asunta Sánchez și al lui *don* Teofilo Molero, decedat. Învă-țământul primar complet și cel secundar până în clasa a treia gimnazială, la Colegiul Național San Miguel din Piura. Înscris în contingentul 1953. A început instrucția la Baza aeriană din Talara pe data de 15 ianuarie 1954, în compania a treia, unde, sub comanda locotenentului Adolfo Capriata, a fost instruit împreună cu ceilalți recruți din seria sa. A fost dat dispărut de la Bază în noaptea de 23 spre 24 martie anul curent, când nu s-a întors la companie, după o învoire de o zi. A fost declarat dezertor și au fost înștiințate autoritățile de resort.”

Colonelul își dresе glasul și privi țintă la locotenentul Silva:

— Doriți o copie?

„De ce mă-ta ne urăști?”, gândi Lituma. „Și de ce mă-ta te ții așa de scorțos?”

— Nu e nevoie, domnule colonel — zâmbi locotenentul Silva. Fișa nu s-a pierdut.

— Și-atunci? — ridică dintr-o sprânceană colonelul, nerăbdător. Ce înțelegeți dv. prin a colabora? Informarea consemnează tot ce știm noi despre Palomino Molero. Eu însumi am efectuat cercetarea, cu ofițerii, gradații și soldații companiei lui. Nimeni nu l-a văzut, nimeni nu știe cine l-a putut omorî și de ce. Superiorii mei au primit o dare de seamă amănunțită și s-au declarat mulțumiți. Dumneata însă nu, pe cât se pare. Mă

rog, e treaba dumitale. Oamenii mei n-au nimic de-a face cu chestiunea asta, și nu văd ce s-ar putea investiga aici, pe terenurile aviației. Era un individ tăcut și retras, nu se împrietenise cu nimeni, nu făcea nimănui confidențe. Se poate spune că n-avea nici prieteni, nici dușmani, aici la Bază. Nu se omora cu instrucția, conform rapoartelor. Poate de-aceea a și dezertat. Sfatul meu e să căutați dincolo, în exterior, să aflați cine îl cu-noștea prin sat, cu cine a umblat de la dezertarea lui până la ucidere. Aici vă pierdeți timpul, domnule locotenent. Iar eu nu-mi pot permite luxul să mi-l pierd pe al meu.

Oare se va lăsa intimidat șeful lui de tonul tranșant, neconcesiv, al co-lonelului Min-dreau? Va bate oare în retragere? Dar Lituma văzu că șeful lui nu se clintea din loc.

— N-am fi venit să vă deranjăm dacă n-am fi avut un motiv întemeiat, domnule colonel.

Locotenentul rămăsese în poziție de drepti și vorbea liniștit, fără nici o grabă.

Ochii mici și suri clipiră o singură dată, și pe chip i se schiță o părere de zâmbet.

— Atunci, cu asta trebuia să fi început.

— Jandarmul Lituma a anchetat și a aflat câte ceva la Piura, domnule colonel.

Lituma avu impresia că șefului Bazei aeriene i se suise sângele în obraji. Simțea o stânjeneală crescândă și i se păru că niciodată nu-i va putea expune concis unui personaj atât de ostil faptele și spusele. Totuși, aproape înecându-se, vorbi. Povesti că, la Piura, aflase despre Palomino Molero că se prezentase de bunăvoie la serviciul militar, fără să fi fost obligat, zicând că pentru el era o chestiune pe viață și pe moarte plecarea din oraș. Făcu o pauză. Îl asculta? Colonelul privea, cu o expresie între dez-gust și bunăvoință, o fotografie înfățișând-o pe fiica lui înconjurată de du-ne de nisip și de roșcovi. În sfârșit, îl văzu întorcându-se spre el:

— Ce vrea să zică chestia asta cu „pe viață și pe moarte”?

— Ne-am gândit că poate a fost mai explicit venind aici, prezentându-se — interveni locotenentul. Că o fi explicat de ce trebuia să plece zor-ne-voie din Piura chiar așa de urgent.

Făcea pe niznaiul șeful lui? Sau era la fel de agasat ca și el de proas-tele maniere ale colonelului?

Șeful Bazei scrută încruntat fața ofițerului de dinaintea sa, parcă nu-mărându-i creșturile. Locotenentului Silva precis că îi dogoreau obraji, sub o asemenea căutătură. Dar nu lăsa să i se ghicească nici cea mai mică e-moție; aștepta, inexpressiv, amorf, ca superiorul lui în grad să catadicsească a-i vorbi.

— Nu v-a trecut prin minte că dacă noi am fi știut așa ceva, am fi no-tat totul negru pe alb în informare? — silabisi acesta, ca și când interlocu-torii lui n-ar fi cunoscut limba spaniolă sau ar fi fost bătuți în cap. Nu v-ați gândit că dacă noi, aici la Bază, am fi știut că Palomino Molero se sim-țea amenințat sau urmărit de cineva, ne-am fi adresat imediat poliției sau judecătoriei?

Trebui să tacă, pentru că începu să huruie un avion, foarte aproape. Zgomotul crescă, crescă, și Lituma crezu că or să-i pocnească timpanele. Dar se abținu să-și astupe urechile.

— Jandarmul Lituma a mai aflat ceva, domnule colonel — zise locote-nentul când vacarmul elicelor se mai domoli. Imperturbabil, părea să nu fi auzit întrebările colonelului Mindreau.

— Ah, da? — făcu acesta, întorcând capul spre Lituma. Și ce anume? Lituma își dresă glasul înainte de-a răspunde. Expresia sardonică a

colonelului îi punea un nod în gât.

— Palomino Molero era foarte îndrăgostit — abia bâigui el. Și s-ar părea că...

— De ce te bâlbâi dumneata? — îl luă la refec colonelul. Nu te simți bine?

— ...că era un amor mai cu cântec, poate mai deocheat — șopocăi anevoie Lituma. De-aceea o fi fugit din Piura. Adică...

Mutra colonelului, tot mai neplăcută, îl făcu să-și înghită cuvintele. Se poticni. Până să fi intrat aici, în birou, ipotezele înjghebate cu nici câteva ore înainte i se păruseră convingătoare, și locotenentul îi spusese același lucru, că, într-adevăr, își aveau ponderea lor. Dar acum, în fața expresiei aceleia sceptice și sarcastice a șefului Bazei aeriene, se simțea nesigur, ba chiar se rușina de ele.

— Cu alte cuvinte, domnule colonel, s-ar putea ca vreun soț gelos să-l fi prins pe Palomino Molero dându-i târcoale nevastă-sii și să-l fi amenințat cu moartea — îi sări îndată în ajutor locotenentul Silva. Motiv pentru care băiatul s-o fi înrolat aici.

Colonelul se uită de la unul la altul, tăcut, gânditor. Ce necuviință o să-i mai iasă din gură?

— Cine e soțul cel gelos? — zise, în sfârșit.

— Asta am vrea să aflăm și noi — răspunse locotenentul Silva. Dacă am ști lucrul acesta, am ști o grămadă de alte chestii.

— Și credeți că eu sunt la curent cu amorurile mai mult sau mai puțin deocheate ale sutelor de cădeți, trupeți și ofițeri de aviație de la Bază? — silabisi din nou, cu infinite pauze, colonelul Mindreau.

— Dumneavoastră, desigur, nu, domnule colonel — se scuză locotenentul. Însă ne-am gândit că altcineva de la Bază... Vreun coleg de dormitor, de pluton, de-al lui Palomino, vreun instructor, careva.

— Nimeni nu știe nimic despre viața particulară a lui Palomino Molero — îl întrerupse din nou colonelul. Eu însumi am făcut cercetări, i-am luat pe toți la întrebări. Era un tip introvertit, nu vorbea cu nimeni despre afa-cerile lui personale. N-am scris și asta în informare, ce părere aveți?

Lui Lituma i se păru că de fapt colonelului nu-i păsa nici cât negru sub unghie de urgia ce se abătuse asupra sfrijitului. Nici acum, nici data trecută, nu întrezărise la el nici cea mai mică emoție răscolită de crimă. Chiar și-acum, se referea la soldățel ca la un nimeni, cu un dispreț abia disimulat. Să fie asta din cauză că dezertase cu trei-patru zile înainte de a fi fost ucis? Făcând abstracție de cât era de antipatic, trebuia să recunoască: șeful Bazei trecea drept un monstru al disciplinei, un maniac al regula-mentului. Și-atunci, dacă pipiriul, fără îndoială sătul până peste cap de rectitudine și de popreală, și-o fi luat câmpii, era clar că în ochii colonelu-lui nu putea trece decât drept o lepădătură oarecare. Poate chiar așa gân-dea, că un dezertor nici nu merită o altă soartă.

— Fapt e că există bănuieli, domnule colonel, cum că Palomino Molero ar fi întreținut raporturi amoroase cu cineva de la Baza aeriană din Piura — îl auzi rostind pe locotenentul Silva.

Văzu, chiar în acel moment, că obrazii palizi și bine rași ai colonelului se înroșeau. Expresia acestuia se oțărî și se aprinse în același timp. Dar nu apucă să spună ce-avea de spus fiindcă, deodată, ușa se deschise și Lituma o zări în prag, conturată perfect în lumina lăptoasă a coridorului, pe fata din fotografie. Era subțirică, mai subțirică încă decât părea din poze, tunsă scurt, cu un păr ondulat și un năsuc în vânt, foarte semeț. Purta o bluză albă, o fustă albastră, teniși în picioare, și părea la fel de prost dispusă ca propriu-i tată.

— Plec — declară sec, fără a intra în birou și fără a-i saluta nici

măcar din cap pe locotenent și pe Lituma. Mă duce șoferul sau îmi iau bicicleta?

Se ghicea, din felul ei de a vorbi, un dezgust abia reținut, grozav de asemănător celui de care făcea dovadă colonelul Mindreau. „Așchia nu sare departe de trunchi”, gândi jandarmul.

— Și unde pleci, fetița tatii? — deveni numai lapte și miere, într-o clipă, șeful Bazei.

„Nu numai că n-o ceartă c-a dat buzna așa, întrerupându-l, că n-a salutat, că i-a vorbit atât de mojit”, gândi Lituma. „Ba, pe deasupra, nu știe cum să se gudure pe lângă ea mai abitir.”

— Ți-am mai zis o dată de dimineață — îi replică feroce fata. La piscina americanilor; asta a noastră n-o să fie plină decât luni, ai uitat? Mă duce șoferul sau plec pe bicicletă?

— Te duce șoferul, Alicia — behăi colonelul. Dar să nu mi-l reții, să-i dai drumul repede, că am nevoie de el. Și zi-i la ce oră să vină să te ia.

Tânăra trânti ușa și dispăru fără un cuvânt de rămas-bun. „Fică-ta ne răzbună”, gândi Lituma.

— Prin urmare — dădu să spună locotenentul, dar colonelul Mindreau îl împiedică să-și continue fraza.

— Ce-ați zis adineauri este o nerozie — declară, cu roșeața revenindu-i în obraji.

— Pardon, domnule colonel?

— Ce dovezi aveți?, unde vi-s martorii? Șeful Bazei se întoarse spre Lituma și îl scrută ca pe o gânănie. De unde ai scos dumneata că Palomino Molero întreține legături amoroase cu o doamnă de la Baza aeriană din Piura?

— N-am dovezi, domnule colonel — bâigui jandarmul, speriat. Tot ce-am aflat este că se ținea acolo de serenade secrete.

— La Baza aeriană din Piura? — silabisi colonelul. Știi dumneata cine locuiește acolo? Familiile ofițerilor. Nu ale aviatorilor de rând, nu ale gradelor inferioare. Ci numai soțiile, mamele, surorile și fiicele ofițerilor. Adică încerci dumneata să insinuezi că recrutul acesta prăpădit avea legături vi-novate și trăia în adulter cu soția vreunui ofițer superior?

Un rasist împruțit. Asta era și nimic altceva: un rasist împruțit.

— Nu neapărat cu soția, dar de ce nu cu servitoarea unuia dintre ei, domnule colonel — îl auzi Lituma zicând pe locotenentul Silva. Îi fu recunoscător din adâncul inimii, pentru că se simțea încolțit și amuțit de furia rece a grangurelui de la aviație. Cu vreo bucătăreasă sau vreo doică de la Bază. Noi nu sugerăm nimic, noi nu facem altceva decât ne străduim să aruncăm o lumină asupra crimei, domnule colonel. E obligația noastră. Uciderea băiatului acestuia a provocat nemulțumire crescândă în toată Talara. Umblă vorbe de clacă, se zice că Jandarmeria stă cu brațele încru-cișate fiind la mijloc persoane influente, bibani din ai grași. Nu prea știm ce să facem, de-aceia ne aruncăm asupra celui mai neînsemnat indiciu. Nu trebuie să ne-o luați în nume de rău, domnule colonel. Șeful Bazei încuviință din cap. Lituma observă efortul pe care o făcea ca să-și ascundă proasta dispoziție.

— Nu știu dacă dumneata ești la curent că eu am fost șeful Bazei aeriene de la Piura până acum trei luni — zise, aproape nedeschizând gura. Mi-am făcut acolo datoria doi ani. Știu tot ce se întâmpla la Bază, atât faptele de la suprafață cât și toate dedesubturile, fiindcă acela mi-era căminul. Nimeni nu-mi poate spune mie în față că un recrut oarecare a trăit în adulter cu soția vreunui ofițer — atâta timp cât nu-mi vine cu dovezi certe.

— N-am zis că ar fi vorba de soția vreunui ofițer — se încumetă să strecoare Lituma. Ar putea fi o servitoare, așa cum bine spune domnul

locotenent. Nu-s și servitoare măritate, acolo, la Bază? Mergea să cânte serenade, pe furiș. Asta măcar o știm cu siguranță, domnule colonel.

— Bun, dați de servitoarea aceea, luați-o la întrebări, chestionați-l și pe soțul ei despre așa-zisele amenințări împotriva lui Molero și, dacă recunoaște, aduceți-i la mine. Fruntea colonelului lucea de sudoarea ce-l năpădise o dată cu irupția fiicei lui în birou. Să nu mai veniți aici, în legătură cu această chestiune, până nu-mi veți putea cere ceva concret. Se sculă în picioare, foarte rapid, dând de înțeles că întrevederea luase sfârșit. Dar Lituma observă că locotenentul Silva nu saluta și nu cerea permisiu-nea de a se retrage.

— Vă putem cere ceva concret, domnule colonel — zise, neșovăind nici o clipă. Am dori să-i interogăm pe colegii de dormitor ai lui Palomino Mole-ro.

Din stacojie, pielița feței șefului Bazei aeriene din Talara vira iarăși la palid intens. Cearcăne vineții îi înconjurară ochii mici. „Nu numai că-i un porc de câine, dar mai e și pe jumătate nebun”, gândi Lituma. De ce se înfură în halul ăsta? De ce-l păleau pandaliile alea pe dinăuntru?

— O să vă explic totul încă o dată, pentru că, pe cât se pare, n-ați înțeles nimic din ce v-am spus data trecută. Colonelul târșăia fiece cuvânt de parcă-ar fi cântărit chintale. Instituțiile Armatei se bucură de anumite privilegii, au tribunale proprii care le judecă și le condamnă membrii. Nu v-au predat lecția aceasta la școlile voastre de jandarmerie? Bun, atunci o să v-o predau eu. Când apar probleme de ordin delictual, investigațiile cad în sarcina instituțiilor Armatei și nu în a vreunui organ exterior. Palomino Molero a murit în împrejurări neelucidate, în afara Bazei, aflându-se în si-tuația de dezertor. Așa stând lucrurile, eu mi-am întocmit raportul și l-am înaintat superiorilor mei. Dacă înaltul Comandament consideră lucrul o-portun, va ordona o nouă anchetă asupra cazului, prin propriile-i organ-is-me. Sau va transfera întreaga afacere Puterii Judecătorești. Dar atâta timp cât nu-mi va parveni un ordin în acest sens, fie din partea Ministerului Aviației, fie din a Comandamentului Suprem al Forțelor Armate, nici un jandarm nu va viola privilegiile militare în nici o Bază aflată sub comanda mea. Este clar, locotenent Silva? Răspunde. Este clar?

— E cât se poate de clar, domnule colonel — zise locotenentul.

Colonelul Mindreau arătă spre ușă cu un gest definitiv:

— Atunci, vă puteți retrage.

De astă dată, Lituma văzu că locotenentul Silva pocnea din călcâie și își bomba pieptul, îl imită și ieșiră. Afară, își puseră chipiele. Deși soarele bătea mai avan decât la sosire, deși atmosfera era încă și mai apăsătoare decât în birou, lui Lituma ieșirea la aer liber i se păru răcoroasă, elibera-toare. Răsuflă adânc. Era ca și când evadase dintr-o închisoare, *carajo!* Străbătură curțile Bazei spre Corpul de gardă, tăcuți. Se simțea oare loco-tenentul Silva tot așa de abătut și de maltratată ca el, după ce șeful Bazei îi primise cum îi primise? La Corpul de gardă îi aștepta o nouă belea. *Don* Jeronimo plecase. N-aveau încotro și trebuia să se întoarcă în sat pe jos. O oră de drum, pe puțin, transpirând prin toți porii și înghițind colb cu ne-miluia.

O luară pe mijlocul șoselei, tot muți, și Lituma gândi: „După-masă, trag un pui de somn de trei ore.” Avea un chef nelimitat de somn, la orice oră și în orice poziție, și nimic nu-i vindeca mai deplin stările proaste de spirit decât un somn strașnic. Șoseaua șerpuia domol, coborând spre Talara pe un teren ocru, fără pic de verdeață, printre bolovani și stânci de toate formele și dimensiunile.

Satul era o pată lividă și metalică, hăt-de-parte, în josul pantei, lângă un ocean — ei îi ziceau mare — verde-plumburiu, fără valuri. În

bătaia intensă a soarelui, abia de se conturau profilurile caselor și stâlpii electrici.

— Prin ce momente nasoale ne-a făcut să trecem, nu, domnule locotenent? — zise, ștergându-și fruntea cu o batistă. De când sunt, n-am întâlnit tip mai scârbos. Credeți că detestă Jandarmeria, așa, de rasist ce e, sau din vreun motiv mai special? Ori la fel s-o fi purtând cu toată lumea? Mă jur pe ce-am mai scump că nimeni nu m-a făcut să înghit atâtea no-duri ca scârba asta de chelbos.

— Prostii, Lituma — spuse locotenentul, frecându-și de pieptii cămășii ghiulul de aur cu o pietricică roșie, semnul distinctiv al promoției sale. Din punctul meu de vedere, întâlnirea cu Mindreau a picat cum nu se poate mai bine.

— Vă bateți joc de mine, domnule locotenent? Tot e bine că mai aveți puterea să mă luați în târbacă. În ce mă privește, știu că de mult nu m-am simțit atât de descurajat după o simplă întrevedere.

— Ești boboc încă în chestii de-astea, Lituma — râse locotenentul. Mai ai multe de-nvățat. Află de la mine c-a fost o întrevedere fenomenală, cum nu mi-aș fi dorit alta mai bună. Extrem de utilă.

— Înseamnă că n-am înțeles eu nimic, dom' locotenent. Mie mi s-a părut că ștabul de colonel ne-a porcăit cum i-a venit la gură, c-a dat cu noi de pământ, că nici dacă-i eram slugi nu s-ar fi purtat mai urât cu noi. Vreți să spuneți că am avut până la urmă câștig de cauză?

— Alea nu erau decât aparențele, Lituma — pufni iar în răs locotenentul Silva. Înc-o dată îți spun, în ce mă privește, colonelul a sporovăit ca un papagal îmbătat.

Și râse iar, cu gura larg deschisă, și-și trosni degetele încântat.

— Înainte, crezusem despre el că nu știa chiar nimic, că ne făcea zile fripte doar de dragul privilegiilor ălor militare de care face atâta caz — ex-plică locotenentul Silva. Acum, în schimb, sunt convins că știe multe, ba poate știe de-a fir a păr tot ce s-a întâmplat.

Lituma întoarse capul să-l privească. Ghici că, în spatele ochelarilor de soare, ochii mici ai ofițerului exultau, precum fața lui, precum vocea.

— Adică știe cine l-a ucis pe Palomino Molero? — întrebă. Chiar credeți că știe asta colonelul?

— Nu știu ce știe el cu precizie, dar cunoaște o mulțime de chestii — încuviință locotenentul. Acoperă pe cineva. De nu, cum îți explici năbădă-ile lui? Nu te-ai prins? Vai, ce lipsă de perspicacitate pe tine, Lituma, nu meriți să faci parte din forța noastră care binemerită de la națiune. Nazu-rile alea, pandaliile, farafastăcurile lui, ce crezi că erau? Pretexte, omule, ca să mascheze cât de prost se simțea. Așa-i cum îți zic eu, Lituma. Nu el a fost cel ce ne-a făcut să ne pătăm turul nădragilor. Ci dimpotrivă, noi l-am trecut prin toate chinurile iadului.

Râse gâlgâit din plin, încântat de viață, și încă mai râdea când, curând după aceea, auziră un motor. Era o camionetă având culorile albastre ale Bazei aeriene. Șoferul opri fără ca ei să-i fi făcut semn.

— Mergeți la Talara? — îi salută prin gemulețul coborât un subofițer foarte tânăr. Urcați, vă ducem noi. Dumneata aici, cu mine, dom' locotenent. Jandarmul poate sui în spate.

Acolo, în spate, erau doar doi trupeți de la aviație, pesemne mecanici, mânjiți cu ulei până la nas. Camioneta era plină de cutii de vopsele și lubrifianți și de bidinele.

— Și? — zise unul dintre mecanici. Cum stă chestia? O să dați de urma ucigașilor sau mușamalizați afacerea ca să-i scoateți basma curată pe bibanii ăi grași? Răzbătea din întrebarea lui o mare ranchiună.

— Am fi dat noi de ei, pân' acum, dac-ar fi vrut alde colonelul Mindreau să colaboreze cât de cât — răspunse în doi peri Lituma. Dar nu nu-

mai că nu ne-a ajutat, ci de câte ori ne-a văzut, s-a purtat cu noi cum te-ai purta cu câinii turbați. Așa se poartă și cu voi, la Bază?

— N-ar fi el om rău — zise soldatul. E foarte drept în hotărâri și, grație lui, Baza merge ca pe roate. Dacă însă se poartă așa urât, de vină-i numai fie-sa.

— Îl ține tot în șuturi, nu? — bombăni Lituma.

— E o fâță nerecunoscătoare ce nu s-a pomenit — interveni celălalt aviator. Căci colonelul Mindreau i-a ținut loc și de tată și de mamă. Bătrâna a murit când era ea mică. El a crescut-o cum s-a priceput, de unul singur. Și eu zic că ăsta nu-i puțin lucru.

Camioneta frână în apropiere de Comisariat. Locotenentul și Lituma coborâră.

— Dacă nu-i descoperiți pe asasini, toată lumea o să creadă c-ați primit peșcheș de la bibanii ăi grași — își luă la revedere subofițerul cel imberb.

— N-avea tu grijă, băiețuș, suntem pe drumul ăl bun — îl auzi Lituma murmurând printre dinți pe locotenentul Silva, pe când camioneta se pierdea într-un nor de praf de culoarea berii.

IV

Știrea despre scandalurile provocate de ofițerașul cu grad de locotenent la bordelul din Talara parveni la Comisariat prin gura uneia din fetele ce „lucrau” acolo, poreclite afectuos „moli”. Într-adevăr, molia zisă Foca veni să se plângă că proxenetul ei o snopea în bătaie în ultimul timp mai des ca de obicei:

— Din cauza vânătăilor de pe trup, nu prea mai am clienți. Așa că nu-i pot da bani, și-a-tunci el iar mă zvântă. Te rog frumos pe mata, explică-i, dom' locotenent Silva. Eu fac tot ce pot, și el nimic, nu vrea să-nțeleagă.

Foca le povesti cum în noaptea trecută apăruse iar ofițerașul, singur. Se îmbătase criță deșertând păhărel după păhărel de tărie *pisco*. Vâra în el ca-ntr-un spital, zicea molia, le da de dușcă de parcă erau păhărele cu apă. Adică nu bea *pisco* de plăcere, degustându-l și savurându-l, ci de parcă ar fi urmărit doar atât: să se facă pulbere cât mai repede. Când se îmbătase cui, se desfăcuse la șliț și urinase pe moliile din apropiere, pe clienți și pe proxeneți. Apoi se cocoțase pe tejghea și făcuse acolo circul dracului până venise Poliția Aeronautică să-l ia pe sus. Chinezul Liau potolea lumea să nu se pună cu el, să nu-i facă nimic: „Dacă-l bateți, mă nenorociți pe mine și vă nenorociți și pe voi, fiindcă vin ăia și-mi închid taraba. Și-atunci ce vă faceți? ăia câștigă întotdeauna.”

Locotenentul Silva nu păru să pună preț pe sporovăielile Fociei. A doua zi, pe când prânzeau la bodega *donei* Adriana, un client le povesti că în seara precedentă ofițerul de la aviație repetase tămbălăul, ba încă o făcuse și mai lată, spărgând de astă dată sticle și declarând că îi place să vadă cum zboară țândările prin aer. Astfel că iar a trebuit să intervină și să-l umfle Poliția de la Baza. A treia zi, chinezul Liau în persoană se prezentă la Post, smiorcăindu-se:

— Azi-noapte a bătut recordul. Și-a dat pantalonii jos și a vrut să se spurce pe ringul de dans. E nebun, domnule locotenent. Vine numai ca să provoace, și-o caută cu lumânarea, de parc-ar aștepta să-l mardească cineva ori să-l omoare. Singur se bagă-n bucluc. Faceți ceva, vă rog, altfel pân' la urmă își găsește nașul. Careva o să-i facă felul, nu-i de glumit. Și eu nu vreau să am de furcă după aia cu grangurii de la Bază.

— Du-te de-i spune toate astea colonelului Mindreau, Chinezule — îl

povățui ca un părinte locotenentul Silva. Treaba asta îl privește.

— Ba n-o să mă duc să-i spun nimic colonelului Mindreau. Nici pome-neală — răspunse Chinezul... Mă tem de Mindreau ca de foc. Zice lumea că nu poate suferi tipi ca mine, că e corectitudinea însăși.

— Pai atunci ce să-ți fac, măi Chinezule! Eu n-am autoritate asupra aviatorilor. Dacă era vorba de un civil, cu multă plăcere.

Chinezul Liau se uită la Lituma și la locotenent, înmărmurit:

— N-aveți de gând să faceți chiar nimic?

— O să ne rugăm pentru tine — îl expedie ofițerul. Ciao, Chinezule, omagii damelor.

Dar când Liau plecă, locotenentul Silva se întoarse spre Lituma care, bătând la vechea mașină de scris Remington cu un deget, redacta raportul zilnic și, pe un ton ce îl făcu deodată atent pe jandarm, comentă:

— Chestia asta cu aviatorul nu miroase a bine, nu ți se pare, Lituma?

— Ba da, dom' locotenent — se grăbi să aprobe jandarmul. Făcu o pauză, înainte de a întreba: — Și de ce nu miroase a bine?

— Nimeni n-o face pe nebunul în halul ăsta la bordel, unde dai peste tipii cei mai primejdioși din Talara, doar așa de florile mărilor. Și încă patru zile la rând! Ceva nu-i în regulă. Nu ți se pare?

— Cum de nu, dom' locotenent — îl asigură Lituma. Nu înțelegea unde bătea șeful lui, dar stătea încordat să priceapă, era numai urechi: — Adică vreți să ziceți că?

— Că tu și cu mine musai să mergem să bem o berică la Liau, Lituma. Pe spezele instituției, se-nțelege.

Bordelul chinezului Liau rătăcise prin jumătate de Talara, urmărit cu înverșunare de paroh. Părintele Domingo, de cum îl localiza undeva, îl și închidea prin râvna Primăriei. La nici câteva zile după închidere, bordelul reînvia în vreo magherniță sau cabană, cu trei-patru străzi mai încolo. Tot chinezul Liau fu cel ce câștigase partida, până la urmă. Acum se lăfăia la ieșirea din sat, într-o magazie puchinoasă din scânduri înjghebate ca vai de lume. Localul era primitiv și calic, pe jos cu pământ bătătorit și stropit zilnic ca să nu se stârnească praful, și pe sus cu un acoperiș făcut din bucăți de tinichea ondulată ce scârțâia la bătaia vântului. Odăile moliiilor, în fundul localului, erau pline de crăpături la care se îmbulzeau copiii și bețivii veniți să tragă cu ochiul la zbenguiala perechilor dinăuntru.

Locotenentul Silva și Lituma ajunseră la bordel mergând agale pe jos, după ce văzuseră un film cu cow-boys, la cinematograful în aer liber al domnului Frias (ecranul era zidul dinspre nord al bisericii, ceea ce îi dădea părintelui Domingo dreptul să cenzureze filmele). Lituma își târșâia ghetele pe pământul clisos, abia ridicându-le. Locotenentul fuma netulburat.

— Spuneți-mi măcar ce idee v-a venit, dom' locotenent. De ce credeți că nebuniile aviatorului ăstuia au vreo legătură cu moartea sfrijitului?

— Nu mi-a venit nici o idee — slobozi o gură de fum locotenentul Silva. Numai că, întrucât în afacerea asta nu dăm de nici un indiciu, uite că trebuie să bâjbâim în toate părțile, doar-doar vom înhăța un capăt de fir, ceva, chiar și din pură întâmplare. De nu, tot ne-om folosi de prilej ca să dăm o raită pe la bordel și să trecem în revistă materialul. Deși știu că nu acolo o voi găsi pe femeia visurilor mele.

„Acum iar o să mă toace la cap cu grăšana, gândi Lituma. Ce manie pe el!”

— Azi-noapte i-am arătat-o — își aminti locotenentul Silva, cu melan-colie. Când am ieșit să urinez, în curtea din spate. Ea venise să-i

aducă apă scroafei. S-a uitat la mine și i-am arătat-o. Ținând-o cu amândouă mâinile, uite-așa. „Asta-i pentru tine, mămico. Zi-mi, cât ai s-o mai ții la post?”

Râse nervos, ca de fiecare dată când vorbea de *dona* Adriana.

— Și ea ce-a făcut, dom' locotenent?— îi cântă în strună Lituma. Știa că nu-i putea face plăcere mai mare decât vorbindu-i de *dona* Adriana.

— A rupt-o la fugă, bineînțeles. Făcând pe supărata — suspină locotenentul. Dar mi-a văzut-o. Sunt sigur că s-a gândit la ea, poate a văzut-o și-n vis. O fi comparând-o cu a lui *don* Matias, care precis că-i de mult bleaga, un boț acolo de carne fleșcăită. Asta o s-o dea pe brazdă, Lituma. Pân' la urmă tot o să-mi cadă ea în brațe. Și-atunci să te ții, Lituma, mă jur să te invit la o beție de pomină, cu băuturică de-aia faină.

— Adevăru-i că nu vă lăsați deloc, dar deloc, dom' locotenent. Ați me-rita ca *dona* Adriana să vă cadă-n brațe, măcar ca premiu pentru atâta străduință.

Era lume puțină la bordel. Chinezul Liau le ieși în întâmpinare, fericit.

— Cât vă sunt de recunoscător c-ați venit, domnule locotenent! Știam eu că n-o să mă lăsați de izbeliște. Pofțiți, pofțiți. De ce credeți că e localul așa gol? Din cauza bolândului ăluia, de-aia. Lumea vine aici să se distreze, nu să fie batjocorită și stropită cu pișat. I-a mers ăluia buhul și nimeni nu vrea să se ia la harță cu un aviator. Dar nu se mai poate, totul are o limită, nu-i așa?

— N-a apărut încă? — întreabă locotenentul.

— Apare cam pe la unsprezece, în general — zise chinezul Liau. Vine el, nici o grijă. Așteptați-l aici.

Îi așază la o măsuță în colțul cel mai ferit și le aduse două halbe de bere. Câteva molii se dădură la ei și încercară să înnoade o conversație, dar locotenentul le trimise la plimbare. Nu le putea intra în voie, s-avem pardon, că de data asta venise pentru o treabă între bărbați. Foca, recunoscătoare pentru că Lituma îi băgase în sperieți proxenetul amenințându-l cu carcera dacă o mai maltrata, îl pupă cu foc pe jandarm pe ureche: „Dacă mă vrei, vino oricând”, îi susură. De trei zile n-o mai bătea, le zise.

Ofițerașul apăru la bordel cam pe la miezul nopții. Lituma și șeful lui băuseră deja patru beri mari. Fără să fi fost preveniți de chinezul Liau, Lituma, care examinase chipurile tuturor nou-veniților, simți că era el. Destul de tânăr, într-adevăr, subțirel, brunet, cu părul tuns foarte scurt perie. Purta cămașa și pantalonii kaki de uniformă, însă fără însemne sau galoane. Intră singur, fără să salute pe nimeni, indiferent la efectul produs de apariția sa — coate date și primite, priviri, semne din ochi, șușoteli între molii și între puținii clienți — și se duse întins să se rezeme de bar. „Unul mic”, ordonă. Lituma observă că inima îi bătea grăbit. Nu-l scăpa din ochi. Îl văzu dând pe gât păhărelul de tărie *pisco* și cerând imediat altul.

— Așa se-ntâmplă în fiecare noapte — le șopti Foca, așezată la masa de alături cu un marinar. După al treilea sau al patrulea păhărel înghițit pe nerăsuflăte, începe circul.

În noaptea aceea însă, circul începu între al cincilea și al șaselea. Lituma ținuse foarte atent socoteala țoiurilor cu *pisco*. Îl spiona peste capetele perechilor ce dansau în sunetele revărsate de un mic radio cu baterii. Aviatorul își ținea capul în mâini, privind fix păhărelul așezat între brațele lui, parcă păzind să nu i-l fure careva. Nu se clintea din loc. Părea cufundat într-o meditație ce îl distanța de molii, de codoși și de întreaga lume. Se însuflețea doar când își ducea țoiul la buze, cu o mișcare automată, după care imediat se transforma iar în statuie. Dar între al

cincilea și al șaselea păhărel, Lituma fu neatent numai o clipă și, când îl căută iarăși din ochi, nu-l mai văzu lângă tejghea. Își făcu ochii roată și îl descoperi pe pista de dans. Înainta, hotărât, spre una din perechi: Roșcovana și un bărbat scund, cu cravată dar fără haină, care se mișca foarte conștiincios, ținându-se atârnat de molie și care era în pericol de înec. Ofițerașul îl înșfacă de cămașă și îl îmbrânci cât colo, lătrându-i cu o voce atât de tare încât îl auzi tot bordelul:

— Dă-mi voie; e rândul meu s-o joc pe domnișoara.

Mititelul cu cravată tresări și privi în jur, cerând parcă deslușiri sau indicații în legătură cu cele întâmplate. Lituma îl văzu pe chinezul Liau cum îi făcea semn aceluia, cu amândouă mâinile, să stea liniștit, să nu se pună cu nebunul. Asta și făcu până la urmă clientul, ridicând din umeri. Se îndreptă spre celelalte molii și o luă la dans pe Pistruiata, cu un aer amărât. Între timp, ofițerașul, bâțâind din încheieturi, sărea ca apucatul, dădea din mâini, se scâlâmbăia ca toți dracii. Dar nu arăta nici cel mai mic semn de chef în toiul maimuțărelilor. Ce naiba voia? Ținea cu dinadin-sul să atragă atenția asupra lui? Nu, urmărea să-i scoată din sărite pe cei din jur, să-i provoace. Țopăielile și dezarticulările lui, figurile acelea paro-xistice erau un pretext de a împărți în dreapta și în stânga lovituri cu co-tul, cu umărul, cu șoldul. Ținea să-i scoată din sărite pe cei din imediata apropiere. „Ce dobitoc!” gândi Lituma. Și ei, când vor interveni? Iată că locotenentul Silva fuma, foarte calm, uitându-se amuzat la aviator printre rotocoalele de fum, de parcă giumbușlucurile aceluia l-ar fi amuzat grozav. Și ce răbdare pe oamenii din jur! Clienții care primeau izbiturile aviatoru-lui se fereau, zâmbeau politicos, ridicau din umeri cu mutre pe care se citea „ce să-i faci, fiecare cu țicneala lui, doar n-o să ne supărăm din atâta lucru”. Când muzica încetă, ofițerașul se întoarse la bar și mai ceru un *pisco*.

— Știi cine e, Lituma? — îl auzi pe șeful lui zicându-i.

— Nu. Îl cunoașteți cumva? Locotenentul Silva făcu da din cap, cu o expresie malițioasă.

— E pretendentul fiicei lui Mindreau. Da, n-ai auzit greșit. I-am văzut mai demult ți-nându-se de mână la chermiza organizată de Ziua Aviației. Ba și câteva duminici la rând, la liturghie.

— De-aia i-o fi suportând colonelul mofturile și bâzdâcurile — murmură Lituma. Pe oricare altul l-ar fi băgat la pârnaie, pe pâine și apă, pe motiv că dezonorează forțele armate.

— Apropo de bâzdâcuri, nu-l pierde pe ăsta de-acum — îi zise șeful. Ca să nu-ți pară rău după aia, Lituma.

Ofițerașul se cocoțase pe tejgheaua barului, cu o sticlă de *pisco* în mână, luând atitudinea celui ce ar ține un discurs. Desfăcu larg brațele și strigă: „O dușcă bună în cinstea curvei care v-a fătat!” Duse sticla la gură și gâlgâi o înghițitură atât de copioasă, încât Lituma simți o arsură în stomac numai la gândul efectului aceluia foc lichid asupra mațelor. Dar și pe ofițeraș îl arse năprasnic, căci se strâmbă hidos și se cocârjă de parcă ar fi primit o directă în plex. Chinezul Liau se apropie de el, numai lapte și miere, încercând să-l convingă cu binișorul să se dea jos de pe tejghea și să nu mai facă tăraboii. Dar aviatorul îl trimise în p... mă-sii și îi zise că, dacă nu-și ține gura, îi face praf toate sticlele din local. Chinezul Liau se îndepărtă atunci, adoptând o expresie plină de filozofie. Veni și se lăsă pe vine lângă Lituma și locotenentul Silva.

— N-aveți de gând să interveniți?

— Lasă-l să se îmbete și mai rău — hotărî locotenentul.

Aviatorul îi provoca acum pe proxeneți și pe clienți — care evitau să-l privească și continuau să danseze, să discute și să fumeze ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat — să se dezbrace la pielea goală, dacă erau

bărbați. De ce umblau cu pantaloni? — gesticula. Le era rușine să-și arate scula? Sau n-aveau ce arăta? Sau era așa de mititică încât se rușinau de ea? Lui, dimpotrivă, nu-i era rușine nicidecum, avea ce arăta.

— Na-vă, bă, căscați ochii! — răgi. Și cât ai clipi se descătără-mă, și Lituma văzu cum pantalonii kaki îi lunecau iute jos, dezvelindu-i picioarele slăbănoage și păroase. Îl văzu zbatându-se să-și elibereze picioarele încurcate în pantaloni, dar fie că era prea beat, fie că făcea toate mișcările ace-lea prea cu turbare, fapt e că se încurcă mai rău, se împiedică și căzu grămadă de pe tejgheaua barului pe pista de dans. Sticla din mână i se făcu țandări, trupul i se zdrumcă de sol ca un sac cu cartofi. Urmă o salvă de râsete. Locotenentul Silva se ridică rapid:

— Acum e momentul, Lituma. Jandarmul veni după el. Traversară pista de dans. Ofițerașul zăcea pe spate, cu ochii închiși, cu picioarele goale, cu pantalonii înfășurați pe glezne, în mijlocul unui cerc de cioburi mai mari sau mai mici. Răsufla greu, amețit. „S-a prăvălit cum e mai rău”, gândi Lituma. Îl apucară de brațe și îl săltară. Începu să băstăcăne din mâini și să zică porcării împleticite. Îi curgeau balele din gură, într-atât era de beat. Îi ridicară pantalonii, îl încătărămară la loc și, ținându-l de sub-suori, unul de-o parte și altul de alta, îl târără spre ieșire. Moliile, clienții și codoșii aplaudară, fericiți că scăpau de nebun.

— Acu' ce facem cu el, dom' locotenent? — întrebă Lituma, când ajun-seră afară. Bătea vântul, tinicheaua de pe bordel vuia, stelele pe cer parcă se înmulțiseră. Luminițele Talarei păreau și ele tot stele ce ar fi coborât la nivelul mării, profitând de întuneric.

— Să-l cărăm până pe plaja de colo — zise șeful său.

— Dați-mi drumul, pui de cățea — articula ofițerașul. Dar rămase liniștit, neîncercând cătuși de puțin să le scape din brațe.

— Acușica îți dăm drumul, drăguțule — îi zise locotenentul, afectuos. Dar stai cuminte, nu te agita.

Îl târără vreo cincizeci de metri, pe o pârtie bătătorită prin nisipiș și smocuri de iarbă uscată, până la o plajă cu pietriș și nisip fin. Îl lăsară răscrăcat pe jos și i se așezară de o parte și de alta. Șandramalele din apropiere zăceau cufundate în întuneric. Vântul purta hăt-departe pe întinsul mării muzica și zgomotele amestecate ale bordelului. Aromea a sare și pește, iar clipocitul stins al apei la maluri adormea simțurile ca un somnifer. Lituma simți pornirea de a se culca făcut covrig pe nisip, de a-și tufli chipiul pe mutră și de a uita de toate și de toți. Dar venise să muncească, *so carajo!* Era încordat și nițel speriat la gândul că trupul acela pe jumăta-te prăvălit la picioarele lor le va face o destăinuire zguduitoare.

— Te simți mai bine, măi frate-miu? — zise locotenentul Silva. Îl săltă grijuliu pe aviator până îl făcu să șadă proptindu-l de propriul trup, petrecându-i brațul pe după umeri, de parcă individul i-ar fi fost frate de cruce. Tot beat ești sau a început să-ți treacă?

— Cine aia mă-tii ești tu și cine aia mă-tii e lângă tine? — bălmăji îm-piedicat aviatorul, lăsându-și greu capul pe umărul locotenentului Silva.

Agresivitatea vocii nu se potrivea cătuși de puțin cu docilitatea trupu-lui, bleg și împleticit, zăcând rezemat de șeful lui Lituma ca de un spătar.

— Eu îți sunt prieten fain, măi frățioare — zise locotenentul Silva. Mulțumește-mi că te-am scos din bordel. Dacă ai fi continuat să-ți vânturi coaiele pe-acolo, ăia ți le-ar fi tăiat. Și ce te-ai fi făcut tu pe tot restul zile-lor tale fără fudulii, zău, ia gândește-te.

Tăcu brusc, pentru că pe aviator îl încercau tot mai crâncene icneli de vomă. Nu borâ; însă, din prudență, locotenentul îi împinse capul mai

Înco-lo și i-l țin aplecat peste nisip.

— Las' că știu eu cine-mi ești: vreun poponar din ăia scârboși — se bâlbâi, tot oțărât, când îl lăsară icnelile. M-ai adus aici ca să-ți fac hatârul să ți-o bag undeva?

— Nu, frate — râse locotenentul Silva. Ce-i drept, te-am adus aici ca să-mi faci un hatâr. Dar nu ăsta.

„Are el felul lui de a-i trage de limbă pe năzgâmbii ăștia", gândi Lituma, plin de admirație.

— Și ce hatâr vrei să-ți fac, băga-te-aș în mă-ta? — sughiță aviatorul și lăasă să-i curgă balele, proptindu-se cu nădejde în umărul locotenentului Silva, cu totală încredere, ca un pisoar orb ce-și caută căldura în blana pisicii.

— Să-mi spui ce s-a întâmplat cu Palomino Molero, mă frate-miu — susură ofițerul.

Lituma tresări.

Aviatorul însă nu reacționase. Nu mișca, nu vorbea, ba chiar părea, gândi Lituma, să fi rămas cu respirația tăiată. Stătu așa preț de câteva minute, înlemnit. Jandarmul trase cu coada ochiului la șef. O să-l mai întrebe înc-o dată? Înțelesese năzgâmbul întrebarea sau făcea pe nizenaiul?

— Să-ți spuie mă-ta ce s-a întâmplat cu Palomino Molero — scânci, în sfârșit, dar așa de încet încât Lituma trebui să-și întindă gâtul. Se sprijini-ne în continuare, la fel de neajutorat, de locotenentul Silva, și părea să dârdâie din toate încheieturile.

— Biata măicuța mea, Dumnezeu s-o odihnească, nu știe nici cine-i Palomino Molero — răspunse blând șeful lui, pe același ton binevoitor. Tu însă știi. Hai frățioare, dă-i drumul, zi-mi ce s-a întâmplat.

— Eu nu știu nimic de Palomino Molero! — răcni deodată aviatorul, încât Lituma, luat prin surprindere, sări de pe nisip ca ars. — Nu știu nimic! Nimic, nimic!

Îl se frângea glasul și tremura din cap până în picioare.

— Ba știi, cum să nu știi, frățioare — îl consolă locotenentul Silva, plin de afecțiune. De-aia vii și te îmbeți la bordel noapte de noapte. De-aia te-ai sonat de nu se mai poate înțelege omul cu tine. De-aia îi provoci pe cuțitari și pe codoși, de parcă ți s-ar fi urât cu viața.

— Nu știu nimic! — urlă din nou ofițerul. Nimic, dar absolut nimic!

— Spune-mi mie confidențial ce-a fost cu sfrijitul și-o să te simți mai bine — continuă insinuant locotenentul, parcă torcându-i la ureche. Zău așa, mă jur pe ce vrei, măi fârtate, că doar nu degeaba sunt și eu puțin psiholog. Uite, mi te mărturisești mie ca la spovedanie. Ș-apoi, pe cuvânt c-o să-ți fie mult mai bine.

Pe Lituma îl trecură toate nădușelile. Își simțea cămașa lipită de spate. Și nu era cald deloc, dimpotrivă, mai degrabă răcoare. Briza stârnea vâlurașe ce se zdrobeau la câțiva metri de țărm, cu un plescăit sâcâitor. „Ce naiba te sperie, Lituma?", gândi. „Calmează-te, omule, calmează-te". Îl se năzărea mereu pe dinaintea ochilor imaginea sfrijitului, acolo departe printre pietroaie, și gândea: „Acum voi afla cine l-a ucis."

— Ia-ți inima în dinți și spune-mi totul — îl încurajă locotenentul Silva. Te vei simți mai bine după-aceea. Și nu mai plânge.

Asta pentru că ofițerul începuse să plângă cu sughițuri, ca un copil mic, strivindu-și fața de umărul locotenentului Silva.

— Nu plâng de ce crezi tu — îngăimă, sufocându-se, muncit de alte noi icneli. Mă-mbăt pentru că porcul de câine mi-a înfipt pumnalu-n spate. Nu-mi dă voie să-mi văd tipa! Mi-a interzis s-o mai văd. Nici ea nu vrea să mă vadă, *carajo*. Tu crezi că-i drept să-i faci cuiva una ca asta?

— Sigur că nu-i, măi frățâne — îl bătu părintește pe spate locote-

nentul Silva. Porcul de câine care ți-a interzis să-ți mai vezi tipa e Mindreau?

Abia acum ofițerașul își săltă capul de pe umărul șefului lui Lituma. În strălucirea lăptoasă a lunii, jandarmul îi văzu fața năclăită de muci și bale. Avea pupilele dilatate și scăpărătoare, bete de frământări și de gân-duri negre. Mișca din buze fără a scoate însă nici un cuvânt.

— Și de ce ți-a interzis colonelul să te mai vezi cu fiică-sa, măi frate? — îl întrebă locotenentul Silva, la fel de firesc ca și când l-ar fi întrebat dacă plouă. Ce i-ai făcut fetei? Ai lăsat-o grea?

— Șșșt, șșșt, *carajo* — lăsa să-i scape, salivând, aviatorul. *Carajo, carajo*, nu-i zice pe nume! Vrei să mă nenorocești?

— Sigur că nu, frățioare — îl domoli locotenentul. Tot ce vreau eu e să te ajut. Nu-mi place să te văd așa, nefericit, îmbătându-te, făcând scandal. Îți periclizezi cariera, nu-ți dai seama? O.K., n-o să-i zicem pe nume, fii pe pace. Îți dau cuvântul meu de onoare.

— Trebuia să ne căsătorim de cum primeam avansarea de anul viitor — gemu ofițerașul, lăsându-se iar să cadă pe umărul locotenentului Silva. Porcul de câine m-a făcut să cred că era de acord și că ne va logodi chiar de Sărbătoarea Națională. M-a dus cu preșul, înțelegi? Cum poate să fie cineva atât de trădător, de lichea, de canalie în viață, *carajo*?

Se deplasase întrucâtva, și acum se uita țintă la Lituma.

— Nu, nu se poate, domnule locotenent — mormăi jandarmul, zăpăcit.

— Da' cine-i individul ăsta? — bolborosi aviatorul, lăsându-se iar cu toată greutatea pe locotenentul Silva. Ce caută aici? De unde a apărut și împutitul ăsta?

— Fii cuminte, nu-i nimeni, e ajutorul meu, un tip de ispravă — îl liniști locotenentul Silva. Te poți bizui pe el ca pe mine însumi. Nu face caz de el. Și nu mai face atâta caz nici de colonelul Mindreau.

— Șșșt, șșșt, șșt, *carajo*, nu-i pomeni numele.

— Ai dreptate, am uitat — îl bătu ușurel pe spate locotenentul Silva. Vezi tu, în general taților nu le place să li se mărite fetele. Nu vor să le piardă. Eu zic să ai răbdare, să lași timpul să treacă; pân' la urmă taică-su se va da pe brazdă și-ți va da fata de soție. Pot să-ți dau un sfat? Las-o grea, mă, umple-o. Când o s-o vadă așa, bătrânul n-o să mai aibă de ales și o să vă cunune el cu mâna lui. Ei, și-acum povestește-mi cum a fost cu Palomino Molero.

„Omul ăsta e un geniu”, gândi Lituma.

— Ba n-o să se dea pe brazdă niciodată, fiindcă nu-i om ca toți oamenii. N-are pic de suflet, înțelegi? — scânci aviatorul.

Icni din nou a vomă printre sughituri de bețiv, și pe Lituma îl trecu gândul că nenorocita aia de cămașă a șefului său devenise o scârboșenie de cârpă.

— E un monstru care s-a jucat cu mine cum a vrut, înțelegi? Acu' pricepi de ce nu mai am chef de viață? Acu' pricepi că nu-mi mai rămâne altceva de făcut decât să-mi beau mințile în fiecare seară?

— Pricep, cum de nu, măi frate — zise locotenentul Silva. Ești îndrăgostit și suferi că nu te lasă să-ți vezi aleasa inimii. Dar și tu, să-ți vină să te îndrăgostești tocmai de fata lui Mindreau!, pardon, voiam să spun a despotului ăluia. Hai s-o lăsăm încurcată, și mai bine zi-mi cum s-au petrecut lucrurile cu Palomino Molero.

— Te crezi șmecher al naibii, nu? — se bâlbâi ofițerașul, ridicând capul.

Părea deodată să-și fi revenit din beție. Lituma se grăbi să-l oprească, i se năzărise o clipă că voia să dea în șeful lui. Dar nu, nici

pomeneală, era mult prea beat, nu se putea ține drept și se prăbuși iarăși peste locotenentul Silva.

— Haide, haide, frățioare — îl consolă acesta. O să-ți faci bine, o să te faci să-ți uiți of-ul. Măcar așa n-o să te mai gândești tot timpul la aleasa inimii tale. L-au omorât fiindcă se încurcase cu nevasta vreunui ofițer? Zi-mi, de aia?

— Uite ce-i, eu n-o să-ți spun ție nici un *carajo* din treaba cu Palomino Molero — răcni ofițerașul, îngrozit. Poți să mă omori și tot nu-ți zic.

— Vezi, ești un nerecunoscător — îl muștră locotenentul cu blândețe. Eu te-am scos afară din bordel, unde ăia ți-ar fi tăiat fuduliile. Eu te-am adus aici la aer curat, să te faci bine și să te întorci la Bază ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, cu fruntea sus și neriscând nici o pedeapsă. Tot eu îți slujesc acum de batistă, de pernă și de frate de cruce. Uite-te-ncoa, dacă nu mă crezi, în ce hal m-ai mânjit de bale. Este? Iar tu nici atât nu vrei, să-mi zici și mie de ce i-au făcut felul lui Palomino Molero. Te temi de ceva?

„N-o să-l faci să ciripească”, se descurajă Lituma. Își pierduseră timpul de pomană, iar el — culmea prostiei — își făcuse iluzii absurde. Bețivanul acela n-o să-i scoată la nici un liman.

— Nici ea nu-i mai brează, ba eu zic că-i încă mai rea decât tat'su — se plânse, printre dinți.

Încercându-se după o nouă icneală, continuă:

— Deși eu, iertându-i toate câte mi-a făcut, o iubesc. Cine să mai înțeleagă! Da, *carajo*. Aici o port, în inimă. Cu toate că e o cățea.

— Păi de ce zici despre ea că nu-i cu nimic mai de soi decât taică-su, măi frățioare? — întrebă locotenentul Silva. Ea trebuie să asculte de el, nu? Sau nu te mai iubește? Te-a trimis la plimbare? Ți-a dat papucii?

— Ea nu știe ce vrea, ea e vocea stăpânului, „his master's voice”, că-țeaua de pe discurile RCA Victor, asta-i ea. Face și zice numai ce-i dictează monstrul. Cel ce m-a trimis la plimbare a fost el, prin gura ei.

Lituma încerca să și-o amintească pe fată, așa cum o văzuse, în scurt-ta-i apariție în biroul tatălui ei. Îi răsuna încă în urechi dialogul dintre cei doi, dar nu-și putea aminti dacă era ori nu era drăguță. Întrezărea o silu-etă destul de scundă, bănuia că avea mult caracter după felu-i de a vorbi și intuia cu precizie că era extrem de încrezută. Mutrița aia a ei părea să declare răspicat că privește întreaga lume de pe un tron, nu? Mai mult ca sigur că dăduse de pământ cu bietul ofițeraș, că scosese untul din el, și-acu poftim în ce hal îl adusesese!

— Povestește-mi cum a fost chestia cu Palomino Molero, măi frate, măi — repetă neabătut locotenentul Silva. Zi-mi numai ce vrei, nu-ți cer mai mult. Măcar zi-mi dacă l-au omorât pentru că se încurcase, la Piura, cu nevasta vreunui ofițer. Ei hai, asta măcar poți să-mi zici.

— Oi fi eu beat, dar dobitoc nu-s, să-ți fie clar, cu mine n-o să-ți joci tu caii cum poștești — se burzului aviatorul.

Făcu o pauză și adăugă, plin de năduf:

— Dar dacă ții neapărat să știi, află că tot ce-a pățit ăla și-a căutat-o cu lumina.

— Cine? Palomino Molero, adică? — susură locotenentul.

— Adică exact porcul de câine de Palomino Molero, na.

— Bine, porcul de câine de Palomino Molero, de acord — toarse ca un motan locotenentul Silva, bătându-l ușurel pe braț. De ce zici că și-a cău-tat-o cu lumânarea?

— Fiindcă a tins prea sus — își dresă glasul ofițerașul, cu furie. Acolo unde nu era de nasul lui. S-a băgat unde nu-i fierbea oala. Și asta se plătește scump. Iar el a plătit-o scump, oho, că scump a mai plătit-o: așa i-a trebuit.

Lituma simți că i se face pielea de găină. Țta știa. Țta știa precis cine și de ce l-a ucis pe sfrijit.

— Așa-i, frățioare, așa-i, cine năzuiește prea sus, cine își bagă nasul unde nu-i fierbe oala plătește întotdeauna, mai devreme sau mai târziu — rosti ca un ecou locotenentul Silva, mai prietenos ca oricând. Dar în ce oală și-a băgat nasul Palomino?

— În a mă-tii care te-a fătat! — se stropși ofițerașul, desprinzându-se de rezemătoarea lui naturală. Încerca din răputeri să se scoale în picioare. Lituma îl văzu efortându-se, ridicându-se doar pe jumătate, căzând mototol și rămânând tehui în patru labe.

— Nu, nu acolo, frățâne, și tu o știi prea bine — continuă locotenentul Silva, neobosit și cordial. Ci undeva pe la Piura, într-o căsuță de-a Bazei aeriene, las' că știi eu. Una din cele din preajma aerodromului. Este c-am dreptate?

Ofițerașul ridică privirea și capul, stând tot în patru labe, și lui Lituma îi lăsă impresia că o să înceapă să latre. Se uita tâmp la ei cu niște ochi sticloși, de fiară încolțită, și părea să depună imense eforturi să-și depășească starea de beție. Clipea încontinuu.

— Da' cin' ți-a spus ție una ca asta, băga-te-aș pe unde-ai ieșit?

— Păi vezi c-aici e clenciul, măi frățioare, vorba lui Cantinflás — râse bonom locotenentul Silva. Nu numai tu știi anumite chestii. Mai știu și eu câte ceva. Eu îți spun tot ce știu, tu îmi spui tot ce știi, și-i dăm de capăt împreună mai dihai ca Mandrake Magicianul.

— Zi-mi tu întâi ce știi despre Baza din Piura — articula anevoie aviatorul. Stătea tot în patru labe, și Lituma socoti că acum chiar că i-a trecut beția.

Așa s-ar fi zis, cel puțin după felul cum vorbea și după faptul că părea să-și fi învins întrucâtva teama.

— Cu multă plăcere, măi frate-miu — zise degajat locotenentul Silva. Dar vino-ncoace, stai jos, fumează chiștocul ăsta. E pe cale să-ți treacă fu-murile beției, nu? Eh, cu-atât mai bine.

Aprinse două țigări și îi întinse pachetul lui Lituma. Jandarmul scoase și el una și și-o aprinse.

— Uite, eu știu că Palomino avea o legătură amoroasă acolo, la Baza din Piura. Îi cânta serenade cu chitara, îi suceea capul cu vocea aceea faimoasă a lui de care toți își amintesc. Dar asta noaptea, pe furiș. Neapărat c-o vrăjea cu bolerouri, pare-se că erau specialitatea lui. Vezi, ți-am spus tot ce știu. E ceva, trebuie să recunoști. Acum e rândul tău. Cui îi cânta serenade Palomino Molero?

— Nu știu nimic, absolut nimic — behăi aviatorul.

Era din nou foarte înspăimântat. Dinții nu încetau să-i clănțane în gură.

— Ba da, știi — îl încuraja șeful lui Lituma. Știi că soțul cuconiței căreia îi cânta serenade a mirosit ceva sau i-a surprins, și mai știi că Molero a trebuit ș-o șteargă repejor din Piura. De-aceea a venit aici, de-aceea s-a înrolat la Talara. Numai că soțul cel gelos a dat de el, a venit special să-l caute și i-a făcut felul. Motivul e cel pe care chiar tu l-ai spus, fârtate: a țintit prea sus, și-a vârât nasul unde nu-i fierbea oala. Hai, dă-i drumul, nu mai face pe misteriosul. Cine l-a curățat?

Aviatorul icni iarăși a vomă. De data asta însă, vomită din plin, încovoiat, scoțând sunete spectaculoase. Când termină, se șterse cu mâna la gură și începu să scâncească a plâns. Sfârși prin a plânge copios, nemân-gâiat, ca un copil de țată. Lituma simțea așa ca un amestec de greață și milă. Nenorocitul suferea cu adevărat, de bună seamă.

— Ai să zici: de ce ții tu neapărat să-ți povestesc cum a fost — reflectă locotenentul, scoțând rotocoale de fum. Din curiozitate, frate

dragă, doar din curiozitate. Dacă ăl de l-a curățat e cineva de la Baza din Piura, eu ce-i pot face? Nimic. Voi aveți privilegiile voastre, vă judecați între voi după legi proprii. Eu nu mă pot amesteca. Deci din pură curiozitate, e clar? Dar să-ți mai spun ceva. Dacă eu aș fi însurat cu dolofana mea și ar veni cineva să-i cânte serenade de inimă albastră sau bolerouri romantice, i-aș face și eu felul, nu l-aș cruța. Așa că, cine l-a lăsat rece pe Palomino, măi frățâne?

Până și-n asemenea momente tot trebuia să-și aducă aminte de *dona* Adriana pișicherul de locotenent! Măi să fie, asta era boală curată și mai multe nu. Ofițerașul se clinti într-o parte, ferind nisipul spurcat de borătu-ră, și rămase așezat, acolo, la câțiva centimetri de Lituma și de șeful lui. Se sprijini cu coatele pe genunchi și își ascunse capul în mâini. Pesemne se resimțea de ultimele efecte ale beției. Lituma retrăi senzația aceea de gol cu furnicături, de rău imposibil de precizat, generalizat, bine cunoscut lui din vremurile-i glorioase de „Neînvinși”.

— Da' de unde știi că se ținea de serenade la Baza din Piura? — întreabă aviatorul pe neașteptate. Uneori părea temător, alteori mânios, iar acum părea și una și alta. Cine *carajo* ți-a povestit asta?

În momentul acela, Lituma sesiză că se apropiau niște umbre. După câteva clipe, um-

brele îi înconjurară, plasându-se ca un evantai deschis. Erau șase. Aveau puști și bastoane de cauciuc și, la lumina lunii, Lituma le recunoscuse brasardele. Poliția Aeronautică, în timpul nopții răscoleau cârciumile, locurile de petrecere, bordelul, în căutarea oamenilor de la Bază care și-ar fi făcut de cap.

— Sunt locotenentul Silva, de la Jandarmerie. Ce este?

— Am venit să-l luăm pe locotenentul Dufo — răspunse unul din ei. Nu i se vedeau însemnele, dar probabil era un subofițer.

— Spală-te pe gură înainte de a-mi rosti numele! — zbieră aviatorul. Reuși să se ridice și să se țină pe picioare, deși se bălăbănea atât de rău încât părea gata să-și piardă oricând echilibrul și să cadă în nas. Pe mine n-o să mă ducă nimeni nicăieri, *carajo*.

— Este ordinul domnului colonel, domnule locotenent — replică șeful patrului. Vă cerem scuze, dar trebuie să vă conducem.

Aviatorul bâigui ceva și, parcă filmat cu încetinitorul, alunecă din nou cât era de lung pe nisip. Cel ce comanda patrula dădu un ordin și siluetele se apropiară. Îl luară pe locotenentul Dufo de brațe și de picioare și îl du-seră pe sus. El se lăsă dus, bombănind ceva de neînțeles.

Lituma și locotenentul Silva îi văzură dispărând în beznă. La puțin timp după aceea, în depărtare, demară un jeep. Patrula, fără îndoială, își lăsase mașina lângă bordel. Își fuma țigările până la capăt, cufundați în gânduri. Locotenentul fu primul care se sculă în picioare, pregătindu-se de înapoiere. Trecând pe lângă bordel, auziră muzică, voci și râsete. Părea înțesat de lume.

— Sunteți neîntrecut în arta de a-i face pe oameni să ciripească — zi-se Lituma. Ce formidabil l-ați adus unde ați vrut, încet-încet făcându-l să lepede câte ceva.

— N-am scos de la el tot ce știa — afirmă locotenentul. Dacă am fi avut încă puțin timp la dispoziție, poate aș fi stors întreg adevărul. Scurpă și respiră adânc, cu poftă, parcă umplându-și plămânii cu aerul marin. Ascultă aici, Lituma. Ceva tot am mirosit eu: știi ce?

— Ce, dom' locotenent?

— Că la Baza aeriană toată lumea știe ce s-a întâmplat. Toți, de la portar până la Min-dreau.

— Nu m-ar mira — încuviință Lituma. Cel puțin asta a fost impresia ce mi-a lăsat-o locotenentul Dufo. Că știa cum nu se poate mai bine cine

I-a ucis pe nenorocitul de sfrijit.

Mai merseră câțva timp, tăcuți, printr-o Talara adormită. Majoritatea căsuțelor de lemn zăceau cufundate în beznă; doar ici și colo, la mari răstimpuri, vedeai clipind o luminiță. Sus, departe, îndărătul rețelelor de sârmă, în zona rezervată, noaptea era la fel de compactă.

Deodată, locotenentul vorbi cu o voce complet diferită:

— Fă-mi un pustiu de bine, Lituma. Mergi de dă o raită pe la plaja pescarilor. Vezi dacă „Leul din Talara” a plecat în larg. Dacă da, te duci frumușel la culcare. Dacă însă vezi barca pe plajă, vii urgent și-mi dai de știre la bodegă.

— Cum, dom' locotenent! — făcu ochii mari Lituma. Vreți să ziceți că...

— Vreau să zic ca o să încerc — recunosc locotenentul, cu un chico-tit nervos. Nu știu de s-o întâmpla minunea în noaptea asta. Poate că nu. Dar încercarea moarte n-are. E cu mult mai greu decât aș fi crezut. Dar într-o zi tot o să se întâmple. Fiindcă, știi ceva?, creștinul ăsta al lui Dumne-zeu, de lângă tine, n-o să pună mâinile pe piept până n-o să-și facă pofta cu dolofana și până n-o afla cine l-a ucis pe Palomino Molero. Astea mi-s scopurile în viață, Lituma. Jinduiesc după ele mai mult decât după avan-sare, deși n-o să mă crezi. Hai pleacă, du-te odată.

„Cum naiba poate să-i ardă de așa ceva acum?” reflectă Lituma. Se gândi la *dona* Adriana, culcușită în pătucul ei, visând neștiutoare, neașteptându-se la o asemenea vizită de noapte. Ah, *carajo*, ce dezământat se dovedise a fi locotenentul ăsta Silva! Dintre cocioabele cufundate în beznă ieși un câine să-l latre. Îl puse pe fugă cu un șut. Întotdeauna mirosea a pește la Talara, dar în unele nopți, ca aceasta, duhoarea devenea insuportabilă. Lituma simți că i se învârtea capul. Merse câțva timp astupându-și nările cu batista. Multe bărci plecaseră în larg, la pescuit. Nu rămăseseră decât vreo cinci-șase pe plaja îngustă, și nici una din ele nu era „Leul din Talara”. Le examina una după alta, ca să fie sigur. Când era cât pe ce să plece, observă o siluetă obscură, pe jumătate sprijinită de una din bărcile de pe nisip.

— Bună seara — abia murmură.

— Bună — zise femeia, parcă supărată că nu era lăsată în pace.

— Ei asta-i, dar ce căutați dumneavoastră aici la o asemenea oră, *dona* Adriana?

Stăpâna bodegii purta un șal mare negru pe umeri și era desculță, ca de obicei.

— I-am adus gustarea lui Matias. Și, după ce-a plecat în larg, am mai rămas nițel să iau aer. Nu prea mi-e somn. Dar tu, Lituma? Ia zi, ce-ai pierdut pe-aici? Vreo întâlnire amoroasă?

Jandarmul începu să râdă. Se lăsă pe vine, în fața *donei* Adriana, și, pe când râdea, în lumina părelnică — un nor acoperea luna —, cântări din ochi formele acelea pline, generoase, atât de râvnite de locotenentul Silva.

— Ce ai de râzi așa — îl întrebă *dona* Adriana. Ai căpiat sau te-ai pilit? Ah, știu, ai dat pe la chinezul Liau.

— Nu-i asta, *dona* Adriana — continuă să râdă Lituma. Dacă vă spun, o să muriți și dumneavoastră de râs, zău.

— Atunci spune. Și nu te mai strica așa de râs, de unul singur, de parc-ai fi un zărghit.

Proprietăreasa pensiunii era îndeobște bine dispusă și prietenoasă, dar lui Lituma i se păru, în noaptea aceea, destul de tristă. Stătea cu brațele încrucișate peste piept și cu laba piciorului zgrepțana nisipul.

— Sunteți necăjită de ceva, *dona* Adriana? — o întrebă, de-acum serios.

— Necăjită, nu. Îngrijorată, Lituma. Matias nu vrea să se ducă la spital, la Asistența socială. E foarte căpos și nu-l pot convinge. Făcu o pauză și suspină. Povesti că, de mai bine de o lună, soțului ei nu-i trecea o răgușeală urâtă și că, atunci când avea accese puternice de tuse, scuipa sânge. Ea îi cumpărase niscai medicamente de la farmacie, ce se pricepuse, și i le dăduse cu de-a sila, dar n-avuseseră nici un efect. Poate avea ceva grav, ce nu se vindeca doar cu câteva pilule de la farmacie. Poate trebuia să facă radiografii sau o operație. Căposul nu voia s-audă de Asistența socială și zicea c-o să-i treacă de la sine, că numai un fătălău s-ar duce la doctor pentru o prăpădită de tuse. Dar ea nu se lăsa înșelată, nu era ea femeia s-o duci de nas: se simțea mai rău decât spusese, din moment ce devenise un chin pentru el ieșitul, noaptea, la pescuit. O oprise cu strășnicie să le spună băieților că scuipa sânge. Dar ea considera necesar să le spună, musai chiar duminica asta, când or veni s-o viziteze. Să vedem dacă vor ei să-l ducă la doctor.

— Îl iubiți mult pe *don* Matâas, nu, *dona* Adriana?

— Eh, de aproape douăzeci și cinci de ani sunt cu el — zâmbi stăpâna pensiunii. Nu-ți vine a crede cum zboară timpul, Lituma. Matias m-a luat tinerică de tot, abia de-mplinisem cincisprezece ani. Mi-era frică de el, din cauza diferenței de vârstă. Dar atât s-a ținut de capul meu, încât a rămas pe-a lui. Părinții mei nu voiau să mă mărit cu el. Ziceau că-i prea bătrân pentru mine, că n-o să țină căsătoria noastră. S-au înșelat, după cum vezi. A ținut și, dacă stau să socotesc, n-am dus-o chiar rău împreună. De ce mă întrebi dacă-l iubesc?

— Fiindcă acum mi-e al naibii de rușine să vă spun ce căutam eu pe aici, *dona* Adriana.

Piciorul ce scormonea alene prin nisip rămase nemișcat, la câțiva mili-metri de locul unde stătea pe vine jandarmul.

— Lasă-te de taine, Lituma. Îmi spui ghicitori, sau ce?

— Locotenentul m-a trimis să văd dacă *don* Matias a plecat ori ba la pescuit — șopti, cât putu de încet și pe un ton malițios. Rămase în așteptare și, fiindcă ea nu-l întreba nimic, adăugă: Plănuia să vă facă o vizită, *dona* Adriana, și nu ținea să fie surprins de soțul dumneavoastră. Chiar în momentele acestea, probabil, vă bate la ușă.

Urmă o tăcere scurtă. Lituma auzea clipocitul micilor valuri ce veneau să lingă țărmul, aproape de el. După alte câteva clipe, o auzi pe *dona* Adriana râzând încetișor, amuzată, parcă nevrând ca el s-o audă. Râse și el, ceva mai tare, din nou. Sfârșiră prin a râde împreună, tot mai cu poftă, molipsindu-se unul de la altul.

— Câtă cruzime să ne batem joc așa de pasiunea locotenentului, *dona* Adriana!

— Pesemne că și-acum mai ciocănește la ușă și la geam, implorându-mă să-l las să intre — rosti printre hohote de râs stăpâna pensiunii. Pro-mițându-mi orice, numai să-i deschid. Hahaha! Vorbind cu pereții! Haha-ha! Mai râseră câtva timp. Când se potoliră, Lituma văzu că piciorul stă-pânei bodegii reîncepea să scormone prin nisip, metodic și încăpățânat. În depărtare, şuieră sirena rafinăriei. Intra noul schimb, fiindcă acolo se lu-cra ziua și noaptea. Auzi, de asemenea, uruit de camioane pe șosea.

— Adevăru-i că l-ați vrăjit pe locotenent, *dona* Adriana. Dacă l-ați auzi ce zice! Ăsta e singuru-i subiect. Și nu se uită la nici o altă femeie. Pentru el, dumneavoastră sunteți regina Talarei.

O auzi pe *dona* Adriana râzând iar, măgulită.

— Ăsta e mână-lungă, tot încercă să mă pipăie, într-o zi o s-o încase-ze dacă își mai permite multe cu mine — zise, fără pic de supărare. L-am vrăjit, spui? Nici pomeneală, nu-i decât o toană de-a lui,

Lituma. Și-a băgat el în cap să mă cucerească zor-nevoie și, fiindcă nu-l iau în seamă, s-a înrăit. Gândești că pot eu crede că un flăcău ca el se-ndrăgostește de-o fe-meie ce i-ar putea fi mamă? Doar nu-s toantă, Lituma. Vrea să-și facă pofta, asta-i. Dacă l-aș lăsa o singură dată, gata, i-ar pieri pe dată tot amorul.

— Și n-o să-i faceți pe plac măcar o dată, *dona* Adriana?

— Nu, n-o să-l las nici a zecea parte dintr-o singură dată, așa s-o știi — răbufni, fals supărată, stăpâna bodegii. Dar Lituma simți că mima su-părarea. Eu nu-s una din alea. Eu îs mamă de familie, Lituma. De mine nu se atinge altcineva decât bărbatul meu.

— *Ay, ay*, atunci locotenentului nu-i rămâne decât să moară, *dona* Adriana. O să se topească pe picioare, pentru că, mă jur, n-am mai văzut pe cineva atât de mușcat de strechea asta. Vă adoră, credeți-mă, vă pomenește numele și-n vis, închipuiți-vă.

— Și ce zice când pomenește de mine în vis?

— Nu pot să vă spun, că-s măscări, *dona* Adriana.

Ea pufni iar în răs. Când se satură de amuzament, se sculă de pe marginea bărcii și, mereu cu mâinile încrucișate peste piept, o porni către casă. O luă de-a dreptul spre bodegă, urmată îndeaproape de Lituma.

— Îmi pare bine că te-am întâlnit — zise. M-ai făcut să râd, ne-am luat cu una, cu alta și am uitat de grijile ce mă frământau.

— Și mie îmi pare bine, *dona* Adriana — zise jandarmul. Tot vorbind și vorbind, am uitat de nenorocitul acela de țâcă omorât. Nu-mi iese din cap, de când l-am văzut spânzurat de-un roșcov. Am început să am coș-maruri de-atunci. Sper ca măcar noaptea asta să nu-l visez.

Se despărți de *dona* Adriana în pragul barăcii și o luă domol spre Post. El și locotenentul acolo dormeau, ofițerul într-o odaie spațioasă de lângă birou și Lituma într-un fel de cămară dând în strâmțul *patio* unde erau celulele. Ceilalți jandarmi erau căsătoriți și locuiau pe la casele lor, prin sat. Pe când străbătea străduțele pustii, și-l închipui pe locotenent bătând în geamurile bodegii și îndrugând vântului cuvinte de amor.

Ajuns la Comisariat, văzu o hârtie înfiptă în clanța ușii. Fusesse pusă acolo intenționat, ca el s-o poată vedea de cum ar fi intrat. O scoase cu grijă și, intrând — o cameră cu scânduri pe jos, o stemă, un drapel, două birouri și un coș de gunoi —, aprinse lampa cu gaz. Era scrisă cu cerneală albastră, de cineva având un scris egal și îngrijit, cineva care știa să scrie curent, fără greșeli de ortografie:

„Cei ce l-au ucis pe Palomino Molero l-au scos din casa *donei* Lupe, din Amotape. Ea știe ce s-a întâmplat. Întrebați-o.”

Comisariatul primea frecvent anonime, mai ales cu privire la adultere și la afaceri necurate învârtite pe la Vama portuară. Aceasta însă era prima care se referea la moartea sfrijitului.

V

— *Amotape* („Stăpâne, astupă”), auzi nume! — glumi locotenentul Silva. O fi adevărat că vine de la istorioara aceea cu popa și cu slujnica lui? Dumneata ce crezi, *dona* Lupe?

Amotape se află cam la cincizeci de kilometri sud de Talara, în mij-locul unor terenuri pietroase calcinate și-al unor dune arzătoare. Jur-împrejur vezi măracinișuri uscate, pădurici de roșcovi și câte un eucalipt prizărit, pete de verdeață pălită ce înviorează cât de cât monotonia cenușie a peisajului. Copacii s-au cocârjat, s-au răsfirat și s-au închircit ca să ab-soarbă puțină umezeală din atmosferă, încât, de la distanță, par

vrăjitoare care gesticulează. La umbra binefăcătoare a coroanelor spasmodice stau mai tot timpul niște turme de capre ogârjite, mestecând păstăile crocante ce se desprind de pe ramuri; așijderea, măgăruși somnolenți; așijderea, câte un păstor, în genere un prichindel sau o fetiță de câțiva anișori, cu pielea arsă de soare și cu ochi foarte vii.

— Credeți că istorioara aceea despre Amotape, cu popa și cu slujnica lui, e adevărată, *dona* Lupe? — reluă locotenentul Silva.

Așezarea este un vălmășag de colibe din chirpici, cu ogrăzi sau țarcuri îngrădite, și câteva case mai acătării, cu grilaj nobil, strânse ciopor în jurul unei vechi piețișoare cu chioșc de lemn, migdali, arbuști de *bougainville* și un monument din piatră închinat memoriei lui Simon Rodriguez, dascălul lui Bolivar, care a murit în paraginile acestea. Locuitorii așezării Amotape, oameni sărmani și prăfuiți, trăiesc de pe urma caprelor, a plantațiilor de bumbac și a camionagiilor sau șoferilor de autobuz ce se abat din drumul dintre Talara și Sullana și dau pe aici ca să cinstească o cinzeacă de *chi-cha* fermentată sau să ciugulească o gustărică. Numele locului, conform unei legende din Piura, datează de pe vremea Coloniei, când Amotape, lo-calitate importantă, avea un paroh avar ce nu putea suferi să le dea ceva de mâncare străinilor în trecere. Servitoarea lui, care îl sprijinea întru zgârcenie, de cum vedea că apare un călător îl avertiza: „Amo, tape (Stăpâne, astupă), astupă oala că vine lume.” O fi adevărat?

— Cine știe — glăsui, în sfârșit, femeia. Așa o fi. Ori poate ba. Dumnezeu știe.

Era foarte slabă, cu o piele măslinie, pergamentoasă, ce i se adâncea scofâlcindu-se printre oasele teșite ale pomeților și brațelor. De când îi văzuse apărând, se uita la ei plină de neîncredere. „O neîncredere încă mai vădită decât cea cu care ne întâmpină de obicei oamenii”, gândi Lituma. Îi scruta cu niște ochi adânciți în orbite și sperioși și, din când în când, își freca brațele ca năpădită deodată de frisoane. Dacă privirea i se încrucișa cu a unuia din ei, zâmbetul scremut i se schița atât de fals, încât părea o strâmbătură. „Ce frică ți-e matală, cumătră”, gândea Lituma. „E clar că știi tu ceva.” Așa se uitase la ei și când le servise felioare de banană prăjită, sărată, și o mâncare de banane cu carne fiartă înăbușit. Așa îi privea ori de câte ori îi cerea locotenentul să le umple tigva cu vin „profiriu”. Când oare s-o apuca șeful lui s-o descoasă? Lituma simțea cum *chicha* băută înainte începea să-i aburească mintea. Era către amiază, se lăsase o căl-dură ucigătoare. El și locotenentul erau singurii clienți. Din tractir vedeau, pieziș, bisericuța San Nicolas rezistând eroic trecerii timpului, și mai înco-lo, dincolo de nisipiș, la câteva sute de metri, camioanele ce se îndreptau în viteză spre Sullana sau Talara. Pe ei îi adusesese un astfel de camion, plin de cuști din sită, pentru pui. Îi lăsase pe șosea. Traversând așezarea, văzuseră ițindu-se mutre curioase de prin toate bordeiele din Amotape. Câteva cabane aveau flamuri improvizate, albe, fâlfâind în vârful unei prăjini: semn de birt. Locotenentul întrebă care din casele acelea unde se servea *chicha* era a *donei* Lupe. Cercul de plozi ce îi înconjurase arătă imediat spre tractirul unde se găseau acum. Lituma suspină, ușurat. Bun, tot e ceva, femeia exista; deocamdată nu s-ar putea zice despre călătorie c-a fost făcută degeaba. Ajunseseră până aici în condiții oribile, înghițind duhoarea găinațului

de pui, apărându-se de fulgii ce le intrau în gură și în urechi, asurziți de piuitul și cloncănitul tovarășilor de drum. Vălvătaia necruțătoare a soa-relui îi dăduse dureri de cap. Acum, la întoarcere, trebuiau să revină la șo-sea, să rămână acolo și să facă semne disperate până când un șofer avea să se milostivească și să-i readucă la Talara.

— Bună ziua, *dona* Lupe — rostise locotenentul Silva, intrând. Am ve-nit să vedem dacă *chicha* dumatăle și gustările din banane sunt atât de bune precum le-a mers buhul. Ne-au fost recomandate special. Sper să nu ne dezamăgești.

Numai că, judecînd după felul de a-i privi, stăpîna birtului nu înghițise scornelile debitate de locotenent. Mai cu seamă, gîndi Lituma, avînd în vedere cît de acră îi era *chicha* și cît de insipide bucățelele de carne plutind în mîncarea de banane. La început, liota de plozi din Amotape se tot învîrtise pe lîngă ei. Încetul cu încetul însă, se plictisiseră și plecaseră. Acum nu mai rămăseseră în colibă, în jurul vetrei, oalelor de lut, patului desfundat și celor trei mescioare șchioape înfipite în pămînt, decît niște fetițe foarte mici ce-și făceau de treabă cu niște tărtăcuțe goale. Păreau să fie ale *donei* Lupe, deși era ciudat ca o femeie la vîrsta ei să aibă copii atât de mititei. Sau poate nu era așa de bătrână? Orice încercare de a intra în vorbă cu ea se dovedise inutilă. Fie că-i vorbeau de vreme, de secetă, de recolta de bumbac din acel an ori de numele sătucului Amotape, răspunsurile ei erau aceleași. Monosilabice, tăceri sau mormăieli evazive.

— O să-ți zic ceva să te lase cu gura căscată, Lituma. Până și tu crezi despre *dona* Adriana că e o grăsună, așa-i? Ei bine, te înșeli. E o femeie bine împlinită, ceea ce-i cu totul altceva.

Cînd o să înceapă locotenentul? Cum va proceda? Până una-alta, Lituma ședea ca pe jărat, împărțit între surpriza și admirația ce i le stîrneau dibăciile șefului său. Nu se îndoia nici o clipă că locotenentul Silva era la fel de avid ca și el să descurce misterul morții lui Palomino Molero. Fusesse, cu o seară înainte, martorul excitației prilejuite de anonimă. Șeful, adulmecînd hîrtia ca un copoi prada, decretase: „Nu-i renghi, nu-i plasă. Miroase a chestie valabilă. Musai să mergem la Amotape.”

— Știi care-i diferența între o grăsună și o femeie bine împlinită, Litu-ma? Grăsună e fleșcăită, cu cărnuri atârîndu-i, bleaga. Pui mîna și ți se înfundă ca într-o materie brînzosă. Te simți păcălit, decepționat. Femeia bine împlinită e zdravănă, plinuță, are tot ce-i trebuie și ceva pe deasupra. Totul, unde se cuvine să fie. Este bine drămuită și perfect proporționată. Atingi și rezistă, atingi și-ți sare mîna înapoi, ricoșează. E mereu ceva în plus, generos din prea-plin, te sature și mai lași și la alții.

În drum spre Amotape, în vreme ce soarele deșertului le sfredelea chi-piele, locotenentul o ținuse una și bună numai despre anonimă, lansînd presupuneri peste presupuneri, despre locotenentul Dufo, colonelul Min-dreau și fiica acestuia. Nu-i tăcuse gura o clipă. Dar, de cînd intraseră în coliba *donei* Lupe, curiozitatea vie a locotenentului Silva față de tot ce ținea de Palomino Molero parcă se eclipsase. Cît durase masa, nu făcuse decît să melițeze despre numele Amotape sau (ce să mai vorbim!) despre *dona* Adriana. Și asta strigînd cît îl ținea gura, nepăsîndu-i că *dona* Lupe era acolo de față și că-i auzea toate picanteriile. Lasciv, de!

— Asta-i deosebirea dintre grăsimă și mușchi, Lituma. Grăsună e doar osînză. Pe cînd bine-împlinită e un mînunchi de mușchi. Niște țâțe pie-troase îs tot ce poate fi mai grozav pe lume, mai grozav chiar decît mîncă-rica asta a *donei* Lupe. Nu te rîde, Lituma, ascultă-mă pe mine că știu eu ce spun. Tu nu te pricepi la asta, dar eu da, și încă cum! Află că un fundu-leț tare și musculos, niște pulpe pietroase, niscai umeri și șolduri de feme-ie trupeșă sunt bucate pentru prinți, regi și generali. Oho, Doamne Sfinte! Oho-ho-ho! Așa-i tipa mea din Talara, Lituma. Nu-i grăsană, ci strașnic împlinită. O femeie cu mușchi, *carajo*. După asta mă dau eu în vînt.

Jandarmul rîdea, disciplinat, dar *dona* Lupe asculta toate pălăvrăge-

lile ofițerului, foarte serioasă, scrutându-i. „Așteptând”, gândea Lituma, „învederat că stă și ea ca pe ghimpi”, cum stătea și el. Când naiba s-o ho-tărî locotenentul să înceapă? S-ar fi zis că nimic nu-l grăbea, avea tot timpul la dispoziție. Dă-i și dă-i cu veșnica lui țacăneală, grășana.

— Te vei fi întrebând: bun, da' de unde știe locotenentul că *dona* Adrianita e împlinită bine, nu grasă? A atins-o el mai cu dinadinsul? Nu prea, Lituma, ăsta-i baiul, nu prea, ci abia-abia. Mda, abia-abia, mai în treacăt, mai la înghesuială. Fleacuri, recunosc, ai tot dreptul să gândești cum gândești. Numai că eu am văzut-o, Lituma. Țin' te bine, acum o să afli secretul. Am văzut-o scâldându-se, în combinezon. Acolo, pe plaja aia mică unde se duc să facă baie femeile din Talara, special să nu le vadă bărbații, aia de după far, plină cu pietre și stânci, aia de lângă movila crabilor. Te-ai prins? De ce crezi tu că mă car zilnic pe la cinci, luându-mi binoclul și pă-călindu-te cum că m-aș duce să beau o cafeluță la Hotel Royal? De ce crezi tu că mă aburc pe movila ce domină plaja aia mică? Cum de ce, Lituma! Ca să-mi văd nimfa, mă, cum se scaldă în cămășuța ei roz. Dă-ți seama, de cum se udă cămășuța parcă o văd goală, Lituma. Doamne Sfinte, stro-pește-mă cu apă, *dona* Lupe, că iau foc! Stinge iute incendiul din mine! A-bia atunci se vede ce înseamnă un trup bine împlinit, Lituma. Ay, ay! Fe-sele tari, țâțele piatră, numai mușchi din cap până-n picioare. Într-o zi o să te iau cu mine și o să ți-o arăt. O să-ți împrumut binoclul meu. Și-a-tunci să vezi, Lituma!, o să rămâi sașiu. Abia atunci ai să-mi dai dreptate. O să vezi cel mai nurliu trup din Talara. Da, Lituma, eu unul nu-s gelos, cel puțin pe subordonați. Dacă te porți frumos, într-o bună zi te iau cu mi-ne la movila crabilor. O să rămâi crăcănat de fericire c-ai văzut cu ochii tăi o asemenea zdrahoană.

Parcă ar fi uitat cu desăvârșire ce anume venise să facă la Amotape, *so carajo*! Dar tocmai când nerăbdarea începu să-l scoată din minți pe Lituma, locotenentul Silva, deodată, amuți. Își scoase ochelarii cu lentile fumurii — jandarmul văzu că șeful lui avea pupilele strălucitoare și privirea tăioasă —, îi șterse bine cu batista și îi puse la loc pe nas. Apoi cu mult calm își aprinse o țigară. Glăsui cu o voce înceată, dulceagă:

— Am să vă rețin numai o clipă, *dona* Lupe. Poftiți, poftiți, așezați-vă lângă noi câteva momente. Avem ceva de discutat, nu?

— Despre ce? — șopti femeia, cu dinții clănțănindu-i.

Începuse să tremure ca scuturată de friguri. Lituma se surprinse dârdâind și el.

— Despre Palomino Molero, păi cum, *dona* Lupe, despre ce altceva! — îi surâse cu toată dantura locotenentul Silva. Că doar n-oi vorbi cu dum-neata despre amorașul meu din Talara, despre dolofănioara mea iubită, nu? Hai, hai, poftim. Ia puțin loc aici.

— Nu știu despre cine vorbiți — se bâlbâi femeia, schimbată la față. Se așeză ca un automat pe taburetul pe care i-l arăta locotenentul. Se scofâlcise la chip dintr-o dată și părea încă și mai slabă decât înainte. Făcând o schimă ciudată, ce îi strâmba gura, repetă: Mă jur că nu știu cine e.

— Cum să nu știi mata cine-i Palomino Molero, *dona* Lupe! — o muștră locotenentul Silva. Nu mai zâmbea deloc, ci vorbea pe un ton rece și dur, care îl surprinse pe Lituma. Acesta gândi: „Da, da, în sfârșit om afla ce s-a întâmplat”. — E elevul de la aviație așasinat la Talara. Ăl de l-au ars cu țigările și l-au spânzurat de-un pom. Ăl de i-au vârât un țăruș în anus. Palomino Molero, un pirpiriu care cânta bolerouri. A fost aici, în casa asta, unde ne aflăm dumneata și cu mine. Chiar nu vi-l mai amintiți?

Lituma văzu că femeia căsca mari și ochii și gura. Dar nu proferă un cuvânt. Rămase așa, descompusă, tremurând. Una din fetițe începu să

se smiorcăie.

— O să vă vorbesc pe șleau, doamnă — locotenentul slobozi o gură de fum și părul să se distragă, urmărind volutele. Continuă pe neașteptate, sever: Dacă n-o să ne ajutați, dacă n-o să ne răspundeți la întrebări, sin-gură vă veți vârî într-un bucluc de unde nu vă mai scoate nimeni. V-o spun de la obraz, cu cuvinte tari, ca să înțelegeți că nu-i de glumit. Nu țin deloc să vă arestez, să vă duc la Talara, să vă bag la pârnaie. Nu țin să vă petreceti restul zilelor la închisoare, ca tăinuitoare și complice a unei crime. Vă asigur că nu doresc să vă văd îndărătul gratiilor, *dona Lupe*.

Fetița se smiorcăia mai departe și Lituma, ducând un deget la buze, îi făcu semn să tacă. Ea scoase limba la el și îi zâmbi.

— Or să mă omoare — gemu femeia, rar.

Dar nu plângea. În ochii ei uscați se citeau ură și teamă animalică. Lituma nu cuteza nici să respire, i se părea că de se va mișca ori de va face vreun zgomot o să declanșeze ceva cumplit. Văzu că locotenentul Silva, cu mișcări foarte încete, își deschidea tocul armei, își scoase pistolul și îl puse pe masă, dând la o parte resturile mâncării. Îi mângâie metalul rece, în timp ce vorbea:

— Nimeni n-o să vă clinească un fir de păr, *dona Lupe*. Cu condiția să ne spuneți adevărul. De-o fi nevoie, drăcovenia asta vă va apăra, n-aveți grijă.

Răgetul înnebunit al unei măgărițe risipi, în depărtare, liniștea din exterior. „A pătruns-o masculul”, gândi Lituma.

— M-au amenințat, mi-au zis „dacă deschizi gura crapi”, urlă femeia, ridicând brațele. Își afundă fața în mâini și se contorsionă din cap până-n picioare. I se auzeau dinții clănțănind. Ce vină am eu!, ce-am făcut eu, *senor*? N-am voie să mor, să-mi las fetele pe ulițe. Pe omul meu l-a călcat un tractor, domnule.

Copiii ce se jucau pe jos se întoarseră auzind-o țipând, dar, după câteva clipe, nu se mai uitară la ea și își reluară jocul. Fetița care se smiorcăia ajunsese în patru labe până pe pragul bordeiului. Soarele îi înroși părul, pielea. Își sugea degetul.

— Și ei mi-au arătat pistoalele; eu acum de cine să ascult, de dumneavoastră sau de ei? — urlă femeia.

Dădea să plângă, se schimonosea a plâns, își frângea brațele, dar ochii îi erau tot uscați. Se lovi cu pumnul în piept și își făcu semnul crucii.

Lituma aruncă o iute ochire afară. Nu, țipetele femeii nu-i alarmaseră pe vecini. Prin golul ușii și crăpăturile dintre scânduri se vedeau poarta închisă a biseriței San Nicolas și piața centrală pustie. Copiii, care până mai adineauri alergau și băteau mingi de cârpă împrejurul chioșcului din lemn, nu mai erau acolo. Gândi: „l-au luat de aici, i-au ascuns. Părinții, negreșit, i-au apucat de ceafă și i-au băgat cu de-a sila în colibe, să n-au-dă, să nu vadă ce se va întâmpla aici.” Asta înseamnă că toți știau ce-a fost cu Palomino Molero; toți fuseseră martori. Misterul era pe cale să se lămurească, nu mai încăpea îndoială.

— Calmați-vă, s-o luăm cu încetul, nu ne grăbește nimeni — zise locotenentul. Însă tonul lui, spre deosebire de cuvinte, nu ținea s-o liniștească, dimpotrivă, să-i sporească teama. Era un ton rece și amenințător: N-o să vă omoare nimeni, e clar?, nimeni n-o să vă caute pricină. Mă pun eu chezaș. Cu condiția să-mi vorbiți fără tertipuri. Și să-mi ziceți tot adevărul.

— Nu știu nimic, nu știu nimic, mi-e frică, Doamne Sfinte — se văicări femeia. Dar din expresia ei, din neajutorarea ei, se vedea cât colo că știa totul și că nu găsea în ea puterea de a refuza să vorbească. Vino-mi în aju-tor, San Nicolas.

Se închină de două ori și își sărută degetele împreunate.

— De la început! — ordonă locotenentul. Când și de ce a venit aici Palomino Molero? De când îl cunoașteți?

— Nu-l cunoșteam, nu-l văzusem în viața mea — protestă femeia. Vor-bea când prea tare, când prea încet, de parcă și-ar fi pierdut controlul asu-pra gâtlejuâui, și își rotea înnebunită ochii. Nu i-aș fi dat patul să doarmă aici, de n-ar fi fost fata. Îl căutau pe paroh, pe Părintele Ezequiel. Dar lip-sea. Lipsește mai tot timpul, e mereu pe drumuri.

— Fata? — îi scăpă lui Lituma.

O căutătură aspră a locotenentului îl făcu să-și muște limba.

— Fata — dărdâi *dona* Lupe. Da, ea. Atâta m-au rugat, că mi s-a făcut milă. Nu pentru bani am făcut-o, *senor*, deși unul Dumnezeu știe câtă ne-voie am de ei. Pe omul meu l-a călcat tractorul. Nu v-am spus? Mă jur pe viul Dumnezeu care ne vede și ne aude de-acolo de sus, și pe San Nicola-sito mă jur, că-i patronul nostru. Ei nici n-aveau bani. Poate doar de plătit mâncarea, poate, dar de altceva, nu. Patul li l-am dat gratis. Pentru că vo-iau să se cunune. Din milă, că prea necopți erau; niște copii, dar tare mai erau îndrăgostiți, *senor*. Cum să-mi treacă prin cap c-o să se sfârșească totul rău! Ce Ți-am făcut eu, păcătoasa, Doamne Sfinte, ca să-mi trimiți asemenea năpastă!

Locotenentul, lansând rotocoale de fum și fulgerând-o pe femeie prin ochelarii fumurii, așteptă ca *dona* Lupe să-și facă cruce, să-și frece brațele până la jupuire și să-și lovească fața cu pumnii strânși ca într-o încercare de a se desfigura.

— Eu știu că dumneata ești femeie cumsecade și că n-ai nici un a-mestec, mi-am dat seama de cum am intrat — zise, pe același ton. Nu-ți face griji, continuă! Câte zile au stat aici turturelele?

Răgetul obscen deșiră din nou dimineața, mai aproape, și Lituma auzi de asemenea un galop. „Și-a terminat treaba masculul”, deduse.

— Numai două — răspunse *dona* Lupe. Au rămas să-l aștepte pe paroh. Dar Părintele Ezequiel era dus din sat. Că mereu pleacă și nu-i dai de urmă. Zice că se duce să boteze și să însoare oamenii din fermele de pe podișurile înalte, că se duce la Ayabaca fiindcă îi este foarte devotat Hris-tului Captiv, dar cine știe! Lumea pălăvrăgește, că prea umblă brambura. Eu le-am zis, nu-l mai așteptați, poate să lipsească o săptămână, zece zile, cine știe. Erau cât pe ce să plece în dimineața următoare, la San Jacinto. Era în zi de duminică și chiar eu i-am sfătuit să se ducă acolo. În fiecare duminică, un părinte din Sullana vine la San Jacinto ca să slujească. El putea, așadar, să-i căsătorească în capela cea mică a fermei. Asta își do-reau și nimic altceva, un preot care să-i cunune. Aici, degeaba așteptau, le-am zis. Plecați, plecați la San Jacinto.

— Dar turturelele n-au mai apucat să plece în duminica aceea — o întrerupse locotenentul.

— Nu — se înecă *dona* Lupe. Amuți și îl privi în ochi pe ofițer, apoi pe Lituma și din nou pe locotenent. Tremura toată, clănțănea din dinți.

— Fiindcă... — o ajută ofițerul, silabisind.

— Fiindcă au venit după ei sâmbătă seara — se tăinui ea, cu ochii ieșindu-i din cap.

Nu se întunecase încă. Soarele era o minge de foc printre eucalipti și roșcovi, tinicheaua de pe unele case răspândea limbi de jăratice date cu înstăpânirea apusului, când, deodată, ea, care bucătărisea aplecată peste gura cuptorului, văzuse automobilul. Părăsind șoseaua, o luă spre Amo-tape și, hurducându-se, pârâind, stârnind nori de praf, ajunse drept în piață. *Dona* Lupe nu-și luă ochii de pe ei, văzându-i cum se apropie. Ei, la rândul lor, o simțiră și o văzură. Dar n-o luară încă în seamă, până când nu frână ră lângă biserică.

— Ședeau aici, unde v-arăt eu, sărutându-se. Doamne, ce se mai pupau! Toată ziua, giugiulindu-se. Da' terminați odată, gata, ce exemplu dați copiilor! Mai bine stați și voi de vorbă sau cântați.

— Asta pentru că el cânta frumos, nu? — susură locotenentul, încurajând-o să vorbească. Bolerouri, mai ales?

— Și valsuri și *tonderos* — încuviință femeia. Suspină atât de tare, încât Lituma tresări. Ba până și *cumananas*, știți, cântecul acela în care perechea se înfruntă. Grozav cânta, simpatic mai era.

— Vasăzică mașina a intrat în Amotape și dumneata ai văzut-o de cum a intrat — îi aminti locotenentul. Ei au luat-o la fugă? S-au ascuns?

— Ea a vrut să fugă, să se ascundă. Îl speria zicându-i: „Fugi, iubite, încearcă să scapi, iubite, fugi, fugi, nu sta, nu vreau să...”

„Nu, iubito, nu se poate, dă-ți seama singură, ai fost a mea, am petre-cut două nopți împreună, îmi ești nevastă de-acum. Nimeni nu ne mai poate sta în cale. Vor trebui să cedeze înaintea iubirii noastre. Nu plec, nu fug. O să-l aștept, o să-i vorbesc.”

Dar ea, îngrozită: „Fugi, fugi, or să te, nu știu ce-or să-ți facă, ascunde-te, eu îi țin în loc, nu vreau să te omoare, iubite.”

Era într-atât de îngrozită încât și *dona* Lupe se speriasse de moarte:

„Cine-s ăștia? — îi întrebuse, arătând spre automobilul mânjit de noroi, spre siluetele ce coborau și se profilau, întunecate, fără fețe, pe orizontul incendiat. Ce caută? Doamne Sfinte, Dumnezeuule, ce au de gând?”

— Cine erau, *dona* Lupe? — lansă câteva rotocoale de fum locotenentul.

— Cin' să fie — murmură femeia, aproape printre dinți, cu o furie care o făcu să-și uite de teamă. Cine, dacă nu de-alde voi ăștia.

Locotenentul Silva nu-și pierdu cumpătul:

— Noi ăștia? Jandarmeria, adică? Poate vrei să spui Poliția Aeronautică, tipii de la Baza aeriană din Talara. Nu?

— Voi ăștia, voi în uniforme — șopti femeia, din nou temătoare. Nu-i tot aia?

— Nu prea e, de fapt — zâmbi locotenentul Silva. Dar nu-i nimic, con-tinuați.

Și chiar atunci, fără a pierde un cuvânt din revelațiile *donei* Lupe, Lituma îi văzu. Ședeau acolo, ferindu-se de soare sub acoperișul de rogojini, unul lângă altul, lipiți, cu degetele înlănțuite, cu o clipă înainte ca nenorocirea să se abată asupra lor. El își aplecase capul cu bucle negre și scurte pe umărul fetei și, atingându-i urechea, îi cânta. *Două suflete ce-n lume le unește Dumnezeu // două suflete-îndrăgite, asta eram tu și eu*. Zguduită de tandrețea și delicatețea cântecului, ea avea ochii umezi și, ca să audă mai bine melodia sau din cochetărie, ridica puțin din umăr și-și încrunta ușor fețișoara de fată îndrăgostită. Nu mai citeai nici urmă de antipatie, nici de aroganță, în acele trăsături adolescentine îndulcite de iubire. Lituma se simțea ca strivit de o tristețe sfâșietoare și vedea apă-rând, pe unde precis c-a apărut și s-a apropiat, anunțat de mugetul moto-rului, în nori de colb gălbui, automobilul purtătorilor de uniformă. Străbă-tea printre bulucul de case din Amotape la căderea serii și, după un șir de clipe atroce, se oprea la câțiva metri de aceeași colibă fără ușă în care se aflau ei acum. „Probabil însă că măcar în cele două zile petrecute aici a fost foarte fericit”, gândi. — Doar două? — întrebă locotenentul. Lituma se miră, văzându-și șeful atât de mirat.

Evita să-l privească în lumina ochilor, dintr-o obscură superstiție.

— Doar două — repetă femeia, speriată, nesigură. Se uită încruntată în lături, ca revizuiindu-și datele memoriei spre a-și da seama unde s-a înșelat. Două persoane, da.

Atât. S-au dat jos și jeep-ul a rămas gol. Căci mașina era un jeep, acuma se vedea. Nu erau decât doi oameni, sunt sigură. De ce, *senor*?

— Nu, nu-i nimic — spuse locotenentul, storcoșind cu talpa chiștocul aruncat. Îmi închipuisem c-au trimis pe urmele lor cel puțin o patrulă. Se mai înșală omul. Dar dacă ai văzut dumneata doi, doi erau, e clar. Continuăți, doamnă.

Alt răget o întrerupse pe *dona* Lupe. Se iscă în atmosfera sufocantă a amiezii din Amotape, lung, plin de modulații, adânc, focos, seminal și, cât ai clipi, fetițele ce se jucau pe jos săriră în picioare și ieșiră în goană, îm-brâncindu-se sau căzând în patru labe, moarte de răs și cu sclipiri de șire-tenie. Fugeau după măgăriță, gândi Lituma, fugeau să vadă cum o încăle-ca masculul care o făcea să ragă în halul acela.

„Ești bine? — zicea umbra celui mai vârstnic, umbra celui ce nu ținea un revolver în mână. Ți-a făcut vreun rău? Te simți bine?”

Se întunecase în câteva secunde. În puținul timp cât se scursese îna-înte ca perechea de bărbați să ajungă de la jeep la bordei, seara devenise noapte.

„Dacă-i faci ceva, mă omor — vorbise fata, fără să strige, provocatoare, cu călcăiele bine înfipite în pământ, cu pumnii încleștați, cu bărbia vibrân-du-i. Dacă-i faci ceva, mă omor. Dar, înainte, voi spune totul lumii întregi. Toți or să moară de scârbă de tine și de rușine, auzindu-mă.”

Dona Lupe tremura ca foaia de hârtie: „Ce se întâmplă, *senores*, cine sunteți, cu ce vă pot fi de folos?, asta-i căsuța mea modestă, eu nu fac rău nimănui, nu-s decât o biată femeie.”

Cel ce ținea arma, umbra care scapără din ochi de fiecare dată când se uita la băiat — căci bătrânul nu avea ochi decât pentru fată — se apro-piase de *dona* Lupe și-i înfipsese pistolul între țățele fleșcăite:

„Noi nu suntem aici, noi n-am venit, nu existăm — îi ordonase, beat de ură și mânie. Dacă deschizi gura, crapi ca o cățea turbată. Te omor cu mâna mea. Înțelese?”

Ea se lăsase să cadă în genunchi, implorând. Nu știa nimic, nu înțelegea. Ce făcuse ea, *senor*? Nimic, nimic, primise doi tineri care-i ceruseră casă și masă. În numele Domnului, al măicuței dumneavoastră, *senor*, nu cumva să trageți, nu cumva să curgă sânge la Amotape.

— Nu cumva ăi tânăr îi zicea ălui mai bătrân „domnule colonel”? — o întrerupse locotenentul Silva.

— De un' să știu, domnule! — răspunse ea, încercând să-și aminteas-că. Se dădea de ceasul morții dibuind după cuvintele cele mai nimerite, mai favorabile ei: Domnule colonel? Ăl tânăr ălui mai bătrân? Poate da, poate nu. Eu nu-mi amintesc așa ceva. Eu mi-s sărmană și proastă, *șeilor*. Eu nu mi-am dorit să trec prin ce-am trecut, dar ce-i poți face întâmplării. Ăl cu pistolul mi-a zis că, dacă voi deschide gura și voi povesti ce vă poves-tesc acu', o să se întoarcă să-mi tragă un glonț în cap, unul în burtă și încă unul în... între picioare. Acu' eu ce mă fac, ce mă fac! Mi-am pierdut omul, mi l-a călcat tractorul. Am șase copii și-abia de le dau ceva de mâncare. Treișpe am avut, dar șapte mi-au murit. Dacă mă omoară, mor și ăilalți șase. Și-apăi drept e asta?

— Cel ce ținea revolverul în mână era sublocotenent? — insistă locotenentul. Avea un galon pe epoletă? Și-un singur însemn la chipiu?

Lituma se gândi că există transmiterea gândurilor. Șeful lui pune exact întrebările pe care el însuși le-ar fi pus. Era sleit de-atâta concentrare și simțea ceva ca o amețeală vertiginoasă.

— N-am habar de-așa ceva! — aproape că urlă femeia. Nu mă încurcați și mai rău, aoleo, vă rog, nu-mi puneți întrebări încuietoare. Ce-i aia sublocotenent, ce-i aia?

Lituma o auzea, dar îi vedea din nou, cu claritate, în pofida umbrelor albăstrie ce în-văluiseră Amotape. *Dona* Lupe, în genunchi, se smiorcăia și gema la picioarele tânărului frenetic și ațâțat, colo, între bordei și străduță; bătrânul se uita cu amărăciune, durere, dezolare, la fata provocatoare, care îl apăra cu toată ființa ei pe pirpiriu și nu-l lăsa pe acesta nici să îna-inteze, nici să li se adreseze celor nou-veniți. Vedea cu ochii lui cum sosirea străinilor îi măturase de pe uliți și-i înmormântase prin case, ca și acuma, pe copiii și pe bătrânii, ba până și pe câinii și caprele din Amotape, cu toții îngroziți să nu se trezească amestecați în cine știe ce blestemăție. „Tu taci, tu nu vorbești, cine te crezi, cu ce drept, tu n-ai ce căuta aici — zi-cea fata, acoperindu-l, protejându-l, îndepărtându-l, ținându-l, împiedicându-l să avanseze, să vorbească. Și, în același timp, continua să ame-nințe umbra celui mai în vârstă: Mă omor și spun totul tuturor.”

„Eu o iubesc din tot sufletul, eu sunt cinstit, îmi voi închina viața s-o ador și s-o fac fericită” — se bâlbâia sfrijitul.

Nu putea, orice ar fi făcut, să dea la o parte scutul format de trupul fetei și să iasă mai la iveală. Umbra bătrânului nu se întorcea nici acum spre el; rămăsese concentrată numai și numai asupra fetei, ca și cum în Amotape, în lumea întreagă, nu exista decât ea. Dar cel tânăr, auzindu-l, se răsucise pe jumătate și se năpustise la el, blestemând printre dinți, cu revolverul ridicat ca pentru a i-l încrusta în cap. Fata se interpunea, lup-tând, și-atunci umbra celui bătrân, seacă și tăioasă, ordonase o singură dată: „Calm”. Celălalt ascultase numaidecât.

— Atâta a spus, „Calm”? — întrebă locotenentul Silva. Sau: „Calm, Dufo”? Sau: „Calm, sublocotenent Dufo”?

Asta nu mai era transmiterea gândurilor, era de-a dreptul o minune. Superiorul lui puneă întrebări folosind aceleași cuvinte care îi veneau pe limbă lui Li turna.

— Eu nu știu — se jură *dona* Lupe. N-am auzit nici un nume. Am aflat că-l chema Pa-lomino Molero doar când i-am văzut pozele în „El Tiempo” din Piura. L-am recunoscut pe loc. Mi s-a rupt inima, *senor*. El e, el, flăcăul ăla care a furat-o pe fată și a adus-o la Amotape. Nici atunci n-am știut, nici acum, cum o chema pe ea sau cum îi chema pe domnii de-au venit după ei. Da' nici că vreau să știu. Să nu-mi spuneți, vă rog, chiar dacă dumneavoastră îi știți. Doar v-am spus totul, nu? Să nu-mi spuneți numele alea!

„Nu te speria, nu țipa, nu mai spune prostiile astea — zicea umbra celui în vârstă. Copila mea, copila mea scumpă. Cum e cu puțință să mă ameninți? Să te omori tu, tu?”

„Dacă-i faci ceva, dacă te-atingi de el cu un singur deget...” — îl înfruntase fata.

Pe cer, în spatele vălului siniliu, umbrele sporeau și apăruseră primele stele. Câteva opaițe începeau să licărească printre scândurile, stufurile și chirpiciul din care era plămădit Amotape.

„Mai degrabă îi întind mâna și din toată inima îi spun: «Te iert»” — murmură umbra celui mai în vârstă.

Într-adevăr, întinsese brațul, deși tot nu se uita încă la el. *Dona* Lupe simțise că reînvie. Văzuse că își dădeau mâna. Băiatul abia de îngăima ceva.

„Eu vă jur că, eu voi face tot ce — se îneca de emoție: — ea e lumina vieții mele, e tot ce poate fi mai sfânt, ea...”

„Și voi doi la fel, imediat, strângeți-vă mâna — ordonase umbra celui mai vârstnic. Fără gânduri ascunse. Fără șefi și subordonați. Fără. Ci doar ca doi bărbați, trei bărbați, reglându-și între ei socotelile, de la egal la egal, cum le stă bine bărbaților. Ești mulțumită acum? Te-ai liniștit, în

sfârșit? Gata, vezi, s-a terminat cu neînțelegerea dintre noi. Acum putem pleca de-aici."

Se grăbise să-și scoată portofelul, din buzunarul de la spate al panta-lonilor. *Dona* Lupe simțise că-i puneau niște bancnote asudate în mână și auzise o voce distinsă mulțumindu-i, scuzându-se pentru deranj și reco-mandându-i să uite totul. Apoi văzuse că umbra celui mai vârstnic ieșea și se îndrepta spre jeep-ul rămas cu portierele deschise. Dar cel cu pistolul, înainte de a pleca, și-a mai proptit o dată țeava în pieptul ei:

„Dacă dumneata deschizi gura, știi ce te așteaptă. Adu-ți aminte."

— Și pirpiriul și fata s-au suit așa, de bunăvoie, în jeep? Și au plecat cu ei?

Locotenentului nu-i venea să creadă, judecând după mutra lungă ce o făcuse. Nici Lituma nu părea convins.

— Ea nu voia, n-avea încredere și a încercat să-l rețină — zise *dona* Lupe. „Să rămânem aici! Nu-l crede, nu-l crede!"

„Lăsați prostiile, veniți odată, scumpa mea — le dădea ghes, din inte-rriorul jeep-ului, vocea celui mai în vârstă. E un dezertor, nu uita. Trebuie să se întoarcă. Trebuie să aranjăm chestia asta cât mai repede, să-i cură-țăm pata asta din dosar. Doar ne gândim și la viitorul lui, dragă fetișo. Haideți odată."

„Da, iubito, are dreptate, ne-a iertat, haidem, să-l ascultăm, știe el ce spune, hai sus — trăgea de ea băiatul. Eu am încredere în el. Cum să n-am încredere, doar este cine este!"

„Doar este cine este." Lituma simți cum o lacrimă i se scurgea pe obraz până la colțul gurii. Era sărată, o picătură de apă de mare. O auzea în continuare, ca pe un zvon marin, pe *dona* Lupe, întreruptă din când în când de întrebările locotenentului. Înțelegea vag că *dona* nu le mai pove-tea nimic nou, că își deșertase sacul și că acum nu făcea altceva decât să-și căineze soarta, să se întrebe ce-o să pățească și din cauza căror păcate o pedepsea Cerul cu atâta strășnicie, amestecând-o într-o istorie atât de ori-bilă. Uneori, scăpa și câte un suspin. Dar nimic din ce turuia ea acum nu-l mai interesa pe Lituma. Într-un fel de somnambulism, când și când i se năzărea pe dinaintea ochilor fericita pereche, bucurându-se din plin de luna-i de miere prematrimonială pe umilele străduțe din Amotape: el, un pârlit de metis *cholos* din mahalaua Castilia; ea, o albă de familie bună. Dragostea nu cunoaște opreliști, zicea valsul. În cazul lor, fusese adevărat; dragostea năruise prejudecățile sociale și rasiale, umpluse prăpastia eco-nomică. Dragostea ce pesemne c-au simțit-o unul pentru altul fusese ne-greșit intensă, arzătoare, nestăvilită, dacă i-a împins să facă ce au făcut. „N-am încercat niciodată o asemenea iubire", gândi. „Nici măcar atunci când m-am îndrăgostit de Meche, iubita lui Josefino." Nu, el se aprinsese de câteva ori, ce-i drept, dar fuseseră doar capricii ce se potoleau parcă de la sine, după ce femeia îi ceda sau rezista atât de mult încât obosea el primul. Însă nicicând o pasiune nu i se păruse atât de impetuoasă încât să-și riște pentru ea viața, cum făcuse sfrijitul, sau să înfrunte pentru ea întreaga lume, cum făcuse fata. „Probabil că nu mi-a fost scris să mă nasc ca să gust din adevărata dragoste", gândi. „Pesemne că tot petrecându-mi viața printre molii, cu Neînvinșii, mi s-a curvit până și ini-ma, de n-am fost în stare să iubesc o femeie cum a făcut-o pârlitul."

— Eu ce m-oi face de-acu înainte, *senor*? — o auzi pe *dona* Lupe implorând. Dați-mi un sfat, măcar.

Locotenentul, în picioare, întreba cât costau mâncarea și băutura consumate. Când femeia răspunse nimic, nimic, el insistă. Că nici vorbă, *senor a*, el nu era unul din polițaii aceia mâr- lani și plini de ifose, el

plătea tot ce consuma, fie că se deplasa în interes de serviciu, fie că nu.

— Dar vă rog, spuneți-mi măcar ce să fac acum — se rugă îngrijorată *dona* Lupe. Ședea cu palmele lipite, ca la rugăciune. Or să mă omoare ca pe bietul băiat. Nu vă dați seama? Nu știu unde să mă duc, n-am unde. Nu v-am spus eu totul, așa cum mi-ați cerut? Ziceți-mi ce să fac acum.

— Să stați liniștită, *dona* Lupe — zise locotenentul, afabil, lăsându-i banii datorăți lângă clondirul de *chicha* din care băuse. N-o să vă omoare nimeni. Nimeni n-o să vină să vă facă vreun rău. Continuați-vă viața ca și până acum și uitați tot ce-ați văzut, ce-ați auzit și ce ne-ați povestit. Fiți pe pace. La revedere.

Duse două vârfuri de deget la viziera chipiului, într-un gest de bună-măsimă care îi era obișnuit. Lituma se sculă și el în picioare, grăbit, și, uitând s-o mai salute pe stăpâna locantei, îl urmă. Leșitul la aer liber, cu șocul unui soare vertical, fără apărătura rogojinilor și a scândurilor, fu ca o scufundare în infern. După nici câteva clipe, își simțea cămașa kaki udă leoarcă și țeasta vâjâindu-i. Locotenentul Silva înainta cu o aparentă ușurință; lui, în schimb, i se afundau pantofii în nisip și mergea anevoie. Străbăteau o stradă sinuoasă, strada principală din Amotape, în direcția locurilor virane și a șoselei. Din mers, cu coada ochiului, Lituma deslușea ciorchinii umani dindărătul parilor sau șipcilor căscioarelor, privirile curioase și neliniștite ale sătenilor. Văzându-i sosind, se ascuseseră, speriați de poliție și, era incredințat, de cum vor părăsi ei Amotape, se vor repezi claie peste grămadă la bordeiul *donei* Lupe ca s-o întrebe ce s-a întâmplat, ce i-au zis, ce i-au făcut. Mergeau tăcuți, cufundați în gândurile lor, loco-tenentul cu doi sau trei pași înainte. Când treceau prin fața ultimelor coș-melii ale așezării, o potaie râioasă se dădu la ei arătându-și colții. Pe în-tinderea de nisip, șopârle iuți apăreau și dispăreau cât ai clipi, printre pie-tre. Lituma se gândi că, prin pustietățile acelea, precis erau și vulpi. Pirpi-riul și fata, în cele două zile cât s-au refugiat la Amotape, desigur că le auzeau urlând noaptea, când se apropiu, înfometate, să dea târcoale țarcurilor cu capre și găini. S-o fi speriat tare fata, auzindu-le zgomotele? S-o fi lipit de el, tremurând, căutând protecție, și el o fi liniștit-o șoptindu-i cu duioșie în auz? Ori, în marea lor iubire, or fi fost, nopțile, atât de fermecați unul de altul, atât de absorbiți, în-cât nici nu auzeau zgomotele lumii? Or fi făcut dragoste întâia oară aici, la Amotape? Sau înainte, poate pe nesfârșita întindere de nisip dimprejurul Bazei aeriene de la Piura?

Când ajunseră la buza fâșiei de asfalt a șoselei, Lituma era ud din cap până-n picioare, ca și cum ar fi fost aruncat îmbrăcat într-un șanț de irigații. Văzu că și pantalonii verzi ai locotenentului Silva și cămașa lui crem prezentau mari rotocoale de sudoare și că fruntea îi era brobonită de picături. Nu se vedea nici un vehicul, nimic. Șeful lui, într-un gest de resemnare, ridică din umeri. „Răbdare”, murmură. Scoase un pachet de Inca, îi întinse o țigară lui Lituma și își aprinse și el una. Câtva timp fumară în tăcere, crăpând de căldură, gândind, observând năzările de lacuri și izvoare și mări drept în fața lor, iscate de reverberațiile încinse ale nesfârșitului întins de nisip. Primul camion ce trecu în trombă spre Talara nu se opri, în ciuda gesturilor frenetice pe care amândoi le făcură cu chipiele.

— La Abancay, unde am fost repartizat imediat după absolvirea Școlii de ofițeri, aveam un șef căruia nu i-ai fi putut face figura asta. Era căpitan și, dacă pățea așa ceva, știi ce făcea, Lituma? Scottea revolverul și trăgea în cauciucuri. Locotenentul se uită cu amărăciune după camionul ce se înde-părta. Noi îi ziceam Căpitanul Găoază, că tare era fustangiu. Nu-ți vine să faci la fel, cu porcul ăla de câine?

— Ba da, dom' locotenent — murmură Lituma, distrat.
Ofițerul îl privi, plin de curiozitate.
— Ești foarte impresionat de cele auzite, așa-i?
Jandarmul încuviință.
— Tot nu-mi vine a crede că ce ne-a spus *dona* e adevărul adevărat.
Că s-au întâmplat atâtea în gaura asta blestemată.
Locotenentul făcu să zboare chiștocul cu un bobârnac până de
cealal-tă parte a pistei și, cu batista-i udă learcă, își șterse încă o dată
fruntea și gâtul.
— Mda, ne-a spus niște chestii trăsnet — recunosc.
— N-aș fi crezut niciodată c-așa s-au petrecut lucrurile — zise
Lituma. Multe mi-am închipuit eu. Dar asta, nu.
— Vrei să spui că tu știi ce s-a întâmplat pân' la urmă cu sfrijitul, Li-
tuma?
— Bun, mai mult sau mai puțin, dom' locotenent — bolborosi jandar-
mul. Și, cu oarecare teamă, adăugă: Dumneavoastră, nu?
— Eu încă nu — zise ofițerul. Asta-i încă o chestie pe care trebuie s-o
bagi la cap. Nimic nu-i simplu, Lituma. Adevărurile ce-ți par cele mai ade-
vărate, de sar în ochi nu alta, dacă le cumpănești tu bine, dacă le pri-
vești mai îndeaproape, nu mai sunt decât pe jumătate adevăruri, sau
chiar de-loc.
— Bun, așa o fi, nu zic nu — murmură Lituma. Dar în cazul ăsta, nu-i
totul clar?
— Deocamdată, oricât ți s-ar părea ție că vorbesc în dodii, eu nici
măcar nu-s sigur că cei ce l-au omorât au fost colonelul Mindreau și loco-
tenentul Dufo — zise locotenentul, fără pic de ironie în glas, ci cugetând
parcă cu voce tare. Tot ce știu e că ei doi și nu alții au venit după tineri și
i-au luat. Atât.
— O să vă spun ceva — șopocăi jandarmul, clipind des. Nu asta m-a
impresionat cel mai tare. Ci știți ce? Acum știu de ce flăcăul s-a înrolat
voluntar la Baza din Talara. Ca să fie cât mai aproape de fata pe care o
iubea. Nu vi se pare extraordinar să facă cineva așa ceva? Adică să vină,
el care era scutit de armată, și să se înroleze din proprie inițiativă, numai
din dragoste, ca să se știe lă-gă aleasa inimii?
— Mă rog, ce ți se pare atât de ciudat în asta? — râse locotenentul
Silva.
— Nu-i ceva obișnuit — insistă jandarmul. Așa ceva nu vezi în
fiecare zi.
Locotenentul Silva începu să-și agite brațele spre un vehicul ce se
vedea sclipind în depărtare.
— Înseamnă că nu știi ce-i amorul — îl auzi glumind. Eu m-aș face
aviator, soldat prost, preot, gunoier, ba aș mânca și caca dac-ar trebui,
numai să mă văd desfătându-mă cu grășana mea, Lituma.

VI

— Uite-o, nu ți-am zis?, uite-o că apare — exclamă locotenentul
Silva, cu binoclul aproape înfipt în orbite. Întindea, nesățios, un cap de
girafă. Punctuală ca o englezoaică. Bine-ai venit, mămică scumpă. Hai,
dezbra-că-te odată, să te pot vedea în lege. Lasă-te pe vine, Lituma,
apleacă-te naibii că dacă ne simte face stânga-mprejur.
Lituma se feri îndărătul stâncii lângă care așteptaseră mai bine de-o
jumătate de oră. Să fie *dona* Adriana norulețul acela de praf, colo
departe, stârnit dinspre sectorul de coastă Punta Arena, ori gândurile lui
scabroase îl făceau pe locotenentul Silva să aibă vedenii? Stăteau pe

movila crabilor, foișor natural peste mica plajă destul de pietroasă, cu ape liniștite, ferită de brizele serii la adăpostul unei faleze prăfoase și-al mai multor magazii de-ale firmei International Petroleum Company. În spatele lor se desfășura în evantai golful, cu ambele-i cheiuri, cu rafinăria împănată de tuburi, scări și turle metalice și cu dezordinea satului. Cum naiba descoperise lo-cotenentul că *dona* Adriana venea aici să se îmbăieze, după-amiaza târziu, când soarele se înroșea și căldura se mai astâmpăra? Fiindcă, da, norule-țul de praf era ea; jandarmul recunoștea acum formele compacte și mersul cadențat ale stăpânei bodegii.

— Asta-i cea mai mare dovadă de prețuire pe care i-am arătat-o vreodată cuiva, Lituma — murmură locotenentul, fără a-și dezlipi binoclul de ochi. O să-i vezi dolofanei mele fesele. Îți dai tu seama? Și sânii arzului. Ba poate, c-un dram de noroc, până și borta ceea a ei cu floci. Țin'te bine, Lituma, c-ai să crape. Asta-ți va fi cadou de aniversare, avansare în grad. Ce baftă pe tine să ai un șef ca mandea, măi omule.

Locotenentul Silva trăncănea ca un papagal de când stăteau acolo, dar Lituma abia de-l auzea. Era mai atent acum la crabi decât la mascările șefului sau la sosirea *donei* Adriana. Movila își merita numele: erau cu sutele, poate cu miile. Fiecare din găurelele acelea în pământ era o ascun-zătoare. Lituma, fascinat, îi vedea apărând ca niște mici pete pământii mișcătoare și, odată ieșiți afară, întinzându-se în lung și în lat până recu-perau acea inimaginabilă formă pe care o aveau, și luând-o la fugă, pieziș, într-o mișcare atât de confuză încât era cu neputință să-ți dai seama dacă înaintau sau se retrăgeau. „Parcă-am fi noi, în afacerea asta cu Palomino Molero”, gândi.

— Tupilează-te, tupilează-te, să nu te vadă — îi ordonă șeful, cu jumătate de gură. Ce minune, omule, a început să se dezbrace.

Îi veni în minte că, învederat, toată movila era perforată de galeriile săpate de crabi. Și dacă, deodată, ceda? Locotenentul Silva și cu el s-ar prăbuși în niște hăuri întunecoase, nisi- poase, asfixiante, populate cu puhoie de astfel de cruste vii, înarmate cu clești. Înainte de-a pieri, aveau să aibă parte de o agonie de coșmar. Încercă solul. Dur, foarte dur, uf, cu-atât mai bine.

— Atunci, dați-mi și mie binoclul — bombăni pe un ton de dojana. Mă invitați să mă uit și, când-colo, vă uitați numai dumneavoastră, dom' locotenent. Nu-i frumos.

— Că doar nu degeaba ți-s șef, măi sulică — zâmbi locotenentul. Uită-te iute. Nu vreau să mi te videzi.

Jandarmul potrivea gradațiile binoclului adaptându-l vederii lui și privi. O văzu pe *dona* Adriana acolo jos, lipită parcă de faleză, dezbrăcându-se cât se poate de calm. Oare zăbovea așa ca să-l întărească pe locotenent? Nu, mișcările ei aveau lânzezeala și uitarea de sine ale omului ce se crede la adăpost de orice priviri indiscrete. Își împăturise hainele și se înălțase pe vârfuri să le așeze pe o stâncă mai proeminentă, unde nu ajungeau stropii zvârliti de mare. Așa cum bine îi spusese șeful, purta pe dedesubt un com-binezon roz, scurt și Lituma îi putu vedea pulpele, groase cât trunchiul de laur, și sânii ce-i dădeau pe dinafară până aproape de sfârcuri.

— Cine-ar fi zis că, la anii ei, *dona* Adriana este atât de nurlie — se miră sincer.

— Nu te mai holba așa că mi-o consumi — îl certă ațâțat locotenentul, smulgându-i binoclul, în realitate, chestia a mai prima vine abia acum, când intră în apă. Când combinezonul i se lipește de trup și devine trans-parent. Asta nu-i spectacol pentru jandarmi de rând, Lituma. E un *show* pentru gradați de la locotenent în sus.

Jandarmul răsese, din amabilitate, nu pentru că poantele locotenentului l-ar fi amuzat. Nicidecum: se simțea stingherit și nerăbdător. Să fie din cauza lui Palomino Molero? Poate. De când îl văzuse tras în țeapă, răstignit și torturat, printre bolovani, avea senzația că nici o clipită nu mai reușise să și-l ștergă din minte. Înainte vreme credea că, de cum vor afla cine și de ce îl omorâseră, va scăpa de umbra lui. Dar acum, deși cât de cât misterul se mai clarificase, viziunea sumbră a flăcăului îl însoțea zi și noapte. „Îmi amărăști viața, rahat de aschimodie ce-mi ești”, gândi. Hotărî ca, la sfârșit de săptămână, să-i ceară permisiune șefului său s-o întindă la Piura. Era zi de plată. O să-i caute pe Neînvinși și-o să-i cinstească în legea lui până i-o vedea beți criță, la crâșma Haioasei. Atunci, or să-și încununeze noaptea la Casa Verde, cu moliile. Asta poate l-o mai remonta nițel, 'tu-i maica mă-sii.

— Dolofana mea face parte dintr-o rasă superioară de muieri — susu-ră pofticios locotenentul Silva. Alea de nu poartă chiloți. Cască ochii mari, Lituma, cască ochii și vezi avantajele unei femei care bate drumurile vieții fără chiloți.

Îi întinse mărinimos binoclul, dar, oricât își ageri privirea, Lituma tot nu desluși mare lucru. *Dona* Adriana se îmbăia lângă țărm, stropind în dreapta și-n stânga, plescând cu palmele și bucurându-se de mângâierea apei; oricum, printre plescăielile ei și spuma continuă, adusă de micile valuri, ceea ce se putea ghici din anatomia-i intimă, oricât de transparent i-ar fi fost combinezonul, era o nimica toată.

— Probabil că n-am eu ochii dumneavoastră de șoim sau, mai degrabă, n-am imaginația dumneavoastră înfierbântată, dom' locotenent — i se plânse, înapoindu-i binoclul. Ca să spun drept, tot ce-am văzut a fost spu-ma aia fină.

— Atunci, na, crapă de ciudă — șopocăi locotenentul, ducându-și iar binoclul la ochi. Eu, în schimb, o văd cum mă vezi, în detaliu. De sus până jos și de la dreapta la stânga. Și din față, și din spate. Și, ca să mă crezi, o să-ți spun că are flori creți, ca ai negreselor. Ba pot să-ți spun și câți are, dacă vrei tu neapărat. Fii atent, ca să-ți dovedesc ți-i număr unul câte unul.

— Și mai ce? — zise, din spatele lor, vocea fetei. Lituma căzu în fund. În același timp, întoarse capul atât de brusc încât rămase cu gâtul sucit. Deși vedea cu ochii lui că nu era așa, încă i se părea că vorbise nu o feme-ie, ci un crab.

— Ce alte porcării o să mai debitați? — întrebă fata. Ședea cu pumni-șorii în brâu, ca un matador ce-și înfruntă fiara. Ce alte mășcări, în afara celor zise deja? Mai există cuvinte murdare în dicționar? Le-am auzit pe toate. Nu vă sfiți, vă rog, continuați. Am văzut în ce hal vă puteți compor-ta. De-ați ști câtă silă îmi faceți.

Locotenentul Silva se aplecă să ridice binoclul ce-i căzuse din mâini auzind-o pe fată. Lituma, încă în fund pe nisip, cu vaga idee că strivise, căzând, carapacea goală a unui crab, văzu că șeful lui tot nu-și revenea din surpriză. Ci își scutura nisipul de pe pantaloni, încercând să tragă de timp. Îl văzu schițând o vagă plecăciune, îl auzi spunând:

— E primejdios să surprindeți așa autoritățile în exercițiul funcțiunii, domnișoară. Dacă mă-ntorceam fulgerător și trăgeam?

— În exercițiul funcțiunii? — îl ațâță ea, cu un hohot de râs sarcastic. Asta vă e funcția, să spionați femeile la scaldă?

Abia atunci își dădu seama Lituma că era fata colonelului Mindreau. Da, Alicia Min-dreau. Inima îi zvâcni în piept. De acolo, de jos, se auzea glasul înfuriat al *donei* Adriana, îi descoperise, bineînțeles, din cauza larmei. Ca în vis o văzu ieșind în patru labe din apă și fugind aplecată, acoperindu-se pe cât putea cu mâinile, spre haine, pe când își scutura

pumnul la ei, amenințându-i.

— Sunteți nu numai porcoși, dar și abuzivi — repetă fata. Poftim ce mai polițiști! Sunteți încă mai răi decât zice toată lumea că sunt polițiști.

— Movila aceasta este un observator natural, de unde putem descoperi ambarcațiunile ce aduc mărfuri de contrabandă din Ecuador — zise locotenentul, cu o asemenea convingere în glas încât Lituma se întoarse spre el să-l privească, picat din nori. Dacă n-o știați până acum, atunci aflați-o, domnișoară. De altfel, insultele unei doamne sunt flori pentru un cavaler. Așa că, dacă țineți neapărat, faceți-vă chef, împroșați-ne cu insulte.

Cu coada ochiului, Lituma observă că *dona* Adriana, îmbrăcată la repezeală, cum dăduse Dumnezeu, se îndepărta indignată pe plajă spre Punta Arena. Mișca oțărâtă din șolduri, călca apăsător și, cu spatele la ei, încă le mai adresa gesturi mânioase. Precis că-i înjura de mamă, asta era clar. Puștoaica rămăsese tăcută, privindu-i, ca și cum deodată îi pieriseră și furia și dezgustul. Era stropită cu tină din creștet pân' la tălpi. Imposibil să-ți dai seama ce culoare aveau bluzița-i și mocasinii din picioare sau panglica din părul-i tuns scurt, prezentau toate același ton ocru cenușiu al întinderilor de nisip dimprejur. Lui Lituma i se păru încă mai slăbuță decât în ziua când o văzuse apărând intempestiv în biroul colonelului Mindreau. Aproape fără piept și cu șoldurile strâmte, era exact ceea ce șeful lui numea, disprețuitor, o femeie-scândură. Cât despre năsul acela pretențios, ce părea să dea note tuturor mirosurilor omenești, i se păru încă mai semeț decât data trecută, îi amușina de undeva de sus, ca și cum ei doi nici într-un caz n-ar fi trecut examenul. Cât să aibă?, șaisprezece?, optsprezece?

— Ce caută o domnișoară ca dumneavoastră printre atâtea crabi? — zise amabil locotenentul Silva, considerând incidentul ca închis.

Își așază binoclul în toc și începu să-și șteargă tacticos ochelarii fumurii cu batista.

— E prea departe locul acesta de Baza aeriană, ca să veniți tocmai pe-aici să vă plimbați. Dacă vă mușca o dihanie împuțită din astea? Și ce-ați pățit? Vi s-a spart un cauciuc?

Lituma descoperi abia atunci bicicleta Aliciei Mindreau, la fel de mân-jită cu tină, la vreo douăzeci de pași mai încolo, jos, la poalele movilei. Jandarmul se uita la fată și încerca să și-l închipuie lângă ea pe Palomino Molero. Se țineau de mână, își ziceau fleacuri tandre privinduse beți de fericire în ochi. Ea, clipind iute din gene ca din aripioare de fluturi, îi șoptea la ureche: „Cântă-mi, hai, cântă-mi ceva frumos numai pentru mine.” Nu, fir-ar să fie, nu putea, îi era peste poate să și-i imagineze așa.

— Tata știe că l-ați tras de limbă pe Ricardo — zise brusc, pe un ton tăios; fețișoara ei privea bătaios în sus, și din ochi cântărea ce efect avuse-seră asupra lor cuvintele pronunțate. Profitând de faptul că era beat, zilele trecute.

Locotenentul rămase la fel de placid. Își puse calm ochelarii fumurii și începu să coboare dâmbul, spre potecă, lăsându-se să alunece ca pe un tobogan. Ajuns jos, își scutură bine hainele cu palma.

— Pe locotenentul Dufo îl cheamă Ricardo? — întrebă. Înseamnă că i-oți fi zicând Ri-chard sau Riky?

— Știe și că v-ați dus la Amotape, s-o descoaseți pe *dona* Lupe — adăugă fata, cu o nuanță de sarcasm. Era mai degrabă scundă, subțirică, cu niște forme abia-abia ghicite. Nu se putea spune că era o mândrețe. Să se fi îndrăgostit de ea Palomino Molero numai pentru că era cine era? — Știe absolut tot ce faceți și dregeți.

De ce vorbea așa? De ce se exprima în felul acesta, atât de ciudat?

Cu-atât mai mult cu cât Alicia Mindreau nu părea să-i amenințe, ci, mai curând, să râdă de ei sau să se distreze pe seama lor, ca și când ar fi pus la cale o șotie. Lituma cobora și el dâmbul, cu mici salturi prudente, în spatele puștoaicei. Printre pantofii lui fugeau crabii, cu zigzaguri năucitoare. Împrejur, cât vedeai cu ochii, nu era țipenie de om. Tipii de pe la depozite or fi plecat și ei demult, fiindcă ușile masive erau zăvorâte și nu se auzeau zgomote dinăuntru. Colo jos, în radă, un remorcher brăzda marea, între cheiuri, slobozind inele de fum cenușiu și țipete răgușite de sirenă la intervale tot mai dese. Abia hăt-departe, pe plaja mare, se vedeau forfo-tind ca furnicile grupuri de oameni.

Ajunseră la drumeagul care, șerpuiind de la măgură în jos, ducea la rețeaua metalică ce despărțea instalațiile lui International Petroleum de satul Talara. Locotenentul luă bicicleta și o puse în mișcare acționând cu o singură mână. Mergeau fără grabă, tustrei unul lângă altul. Sub tălpi scrâșneau pietricele sau câte un crab strivit.

— M-am ținut după domniile-voastre încă de la Comisariat, și nu v-ați dat seama de nimic — zise pe același ton imprevizibil, pe jumătate furios, pe jumătate zeflemitor. Halal polițai! La rețeaua de colo n-au vrut să-mi dea drumul, dar i-am amenințat cu taică-meu și m-au lăsat să trec. Nici că m-ați simțit. V-am auzit debitând toate grosolăniile imaginabile, și tot ni-mic, erați în lună. Dacă nu v-aș fi adresat cuvântul, și-acum puteam să vă spionez nestingherită.

Locotenentul recunoscuse că așa era, râzând încetișor. Bătăia din cap, amuzat, luând totul în șagă:

— Când bărbații-s numai între ei și nu-i aude nimeni, mai dau drumul și la măscări — se scuză. Veniserăm în inspecție, să vedem dacă nu ne pică în mână vreun contrabandist. Nu-i vina noastră dacă anumite sătence aleg locul ăsta ca să se îmbăieze tocmai acum. Astea-s coincidențe de-ale vieții. Așa-i, Lituma?

— Da, dom' locotenent — aprobă jandarmul.

— Oricum ar fi, suntem la ordinele dumneavoastră pentru indiferent ce și oricând, domnișoară Mindreau — adăugă ofițerul, îndulcindu-și vocea. Spuneți, vă ascultăm. Sau preferați să stăm de vorbă la Post? Între patru pereți și bând o limonadă, discutăm mai bine. Dar trebuie să vă avertizez, ca să nu vă simțiți dezamăgită, că prăpăditul nostru de Comisariat nu-i nici pe departe atât de confortabil ca Baza aeriană a tăticului dumneavoastră.

Fata nu spuse nimic. Lui Lituma i se părea că-și simte sângele curgându-i în vene, lent, gros, roșu-închis, și-și auzea pulsul bătând în tâmple. Trecuseră dincolo de rețeaua de sârmă și jandarmul de serviciu — îl cunoștea, era Lucio Tinoco, din Huancabamba — îl salută militarăște pe locotenent, iar lui îi făcu pe furiș cu ochiul. Mai erau acolo trei santi-nele, de la serviciul de securitate al firmei. Rămaseră cu ochii după fată, mirați s-o vadă cu ei. S-o fi aflat deja prin sat și prin împrejurimi de descinderea lor la Amotape? Dacă da, nu din vina lui Lituma, în nici un caz. El își ți-nuse gura, el respectase cu sfințenie ordinul dat de șef, de-a nu scăpa o vorbă despre cele aflate de la *dona* Lupe. Trecură pe lângă spitalul Com-paniei, cu scândurile lui proaspăt vopsite în verde. La Căpitănia por-tului, doi marinari stăteau de pază, cu puștile la umăr. Unul din ei se strâmbă expresiv către Lituma, spunându-i parcă: „Ce grup nepotrivit mai e și ăsta”. Un stol de pescăruși trecu chiar pe lângă ei, foarte aproape, bătând puternic din aripi și țipând. Începea să se însereze. Printre scările și balustradele de lemn ale hotelului Royal, unicul din sat, Lituma văzu cum soarele începea să se scufunde în mare. O prospețime răcoroasă, plăcută și ospitalieră, lua cu încetul locul arșiței de peste zi.

— Știe domnul colonel Mindreau că ați venit să ne faceți o vizită? — insinua cu delicatețe locotenentul Silva.

— Vă poftesc să n-o faceți pe idiotul cu mine — ridică glasul fata. Sigur că nu știe.

„O s-o afle rapid”, gândi Lituma. Toată lumea holba ochii de mirare văzându-i trecând. Se uita lung după ei și începea să murmure.

— Ați venit doar să ne spuneți că domnul colonel a aflat de discuțiile noastre cu locotenentul Dufo și cu *dona* Lupe, din Amotape? — insistă locotenentul Silva.

Vorbea privind drept înainte, fără a întoarce capul spre Alicia Mindreau, iar Lituma, care rămăsese cu câțiva pași în urmă, vedea că și ea își ținea capul tot drept, evitând să-l privească în ochi pe ofițer.

— Da — o auzi răspunzând.

Gândi: „Minciună”. Ce naiba venise să le spună? O fi trimis-o colonelul? În orice caz, părea să-și calce pe inimă; sau, poate, o apucase brusc descurajarea. Era încruntată, gura și-o ținea întredeschisă, iar nările nasucului ei arogant tremurau de încordare. Avea pielea foarte albă și genele foarte lungi. Oare tocmai aerul ăsta al ei, delicat, fragil, de fetiță răsfățată, să-l fi fermecat într-atâta pe sfrijit? Indiferent de ceea ce venise să le spună, părea vădit acum că mai curând o să-și muște limba decât să deschidă gura.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră că ați venit să stăm puțin de vorbă — murmură locotenentul, siropos. Vă mulțumesc mult, vă rog să mă credeți.

Mai făcură vreo cincizeci de metri în tăcere, ascultând țipetele porum-beilor și bătaia cadențată a valurilor. În câteva din căsuțele de lemn, femei îndemânaticе spintecau peștii și-i goleau imediat de măruntaie. În juru-le, arătându-și colții, se agitau niște câini, așteptând să le pice vreo bucățică. Mirosea de te trăsnea.

— Cum era Palomino Molero, domnișoară? — se pomeni zicând, deodată.

I se înfiora toată șira spinării de surpriză. Vorbise fără să-și dea seama, îi scăpaseră cuvintele din gură. Dar nici locotenentul, nici fata nu se întoarseră să-l privească. Acum, Lituma era la un pas de ei și continua să înainteze poticnit.

— Era bun ca pâinea caldă — o auzi spunând. Și după o pauză: Un înger căzut din cer.

N-o spunea cu vocea tremurătoare, înmuiată de amărăciune și nostalgie. Dar nici cu afecțiune. Ci cu același ton bizar, neobișnuit — inocent și batjocoritor totodată, în care, când și când, scapăra câte o scânteie de mânie.

— Asta zic toți câți l-au cunoscut — murmură Lituma când tăcerea amenință a se prelungi. Că era omul cel mai cumsecade.

— Cred că ați suferit foarte mult după nenorocirea abătută asupra băiatului acela, domnișoară Alicia — zise ofițerul, după încă un moment. Nu?

Alicia Mindreau nu-i răspunse nimic. Ocoleau un grup de locuințe pe jumătate construite, unele fără acoperiș, altele cu scândurile despărțitoare dintre camere stivuite sau ridicate pripit. Toate aveau terase, înălțate pe piloni, printre care se furișau limbi de mare. Vasăzică începea fluxul. Se vedeau bătrâni în maieu așezați pe trepte, copii goi culegând scoici și pâl-curii de femei guralive. Se auzeau râsete, iar mirosul de pește îți strâmba nările.

— Prietenii mei susțin că l-am auzit și eu cântând o dată, la Piura, acu' câțva timp — se auzi zicând din nou, cu stupoare, Lituma. Dar, oricât m-aș căzni să mi-l amintesc, nu pot. Zic toți că n-avea rival la

bolerouri.

— Nu numai în bolerouri, ci și la muzica creolă — îl corectă fata, dând energic din cap. Ca să nu mai vorbesc de cântatul la chitară, era de neîntrecut!

— Într-adevăr, chitara — se auzi zicând Lituma. Era obsesia mai-că-sii. *Dona Asunta*, o doamnă din Castilia. O tot ținea mortîș, că să-i găsim chitara. Cine știe cine i-o fi furat-o.

— E la mine — zise Alicia Mindreau. Vocea i se frânse deodată, ca și când spusele i-ar fi scăpat fără voie.

Tăcură din nou, îndelung. Mergeau spre centrul Talarei și, pe măsură ce se aprofundau în vălmășagul de case, întâlneau tot mai mulți oameni pe străzi. În spatele rețelelor de sârmă, pe vârful promontoriului cu farul și la Punta Arena, unde erau casele străinilor *gringos* și ale funcționarilor su-periori de la International, se aprinsese deja iluminatul public, deși era încă ziuă. La fel, colo sus, deasupra falezelor, la Tablazo, la Baza aeriană. La un capăt al golfului, scheletul unei sonde avea un panăș de foc, roșcat și auriu. Părea un crab uriaș, ce și-ar fi muiat labele în mare.

— Biata *dona*, o ținea una și bună: „Găsiți-i chitara și-i veți găsi pe ăi de l-au omorât” — se auzi zicând Lituma, aproape șoptind. Nu c-ar fi știut *dona Asunta* ceva. Nicidecum, era pur și simplu intuiția ei de mamă și de femeie.

Simți că locotenentul se întorsese să-l privească și tăcu chitic.

— Cum este dânsa? — zise fata. Acum într-adevăr își întorsese fața și, în răstimp de-o clipă, jandarmul i-o văzu: stropită cu pământ, palidă, irascibilă, curioasă.

— Vă referiți la *dona Asunta*, mama lui Palomino Molero? — întrebă.

— E metisă *chola*? — preciza fata, cu o mișcare de nerăbdare.

Lui Lituma i se păru că șeful lui lăsase să-i scape un chicotit.

— Bun, ce să zic, e o femeie din popor. Ca toți ăștia pe care-i vedem învârtindu-se pe-aici, ca și mine — se auzi zicând și singur se miră de înverșunarea cu care vorbea. Bineînțeles că nu-i de categoria dumneavoastră sau a domnului colonel Mindreau. Asta voiați să știți?

— El nu părea *cholo* — zise Alicia Mindreau, îmblânzindu-și tonul și parcă vorbindu-și sieși. Avea părul moale, fin, bătând puțin în blond. Și era băiatul cel mai bine crescut din câți am văzut vreodată. Nici Ricardo, nici măcar tata nu se puteau compara cu el. Nimeni n-ar fi crezut că a fost educat și a studiat într-un liceu public sau că era din mahalaua Castilia. Singurul lucru de *cholo* la el era numele ăsta, Palomino. Cât despre al doilea nume, era și mai rău: Temistocles.

Lui Lituma i se păru că șeful său își înăbușise un alt chicotit. Însă lui nu i se părea nimic de râs în cele spuse de fată. Era nedumerit și intrigat. Ce simțea ea, milă, mânie sau ce, față de moartea flăcăului? Imposibil de precizat. Fiica lui Mindreau vorbea ca și cum Palomino Molero n-ar fi fost omorât în felul bestial știut de toți, ci de parcă era viu și nevătămat. N-o fi și ea pe jumătate țicnită?

— Unde l-ați cunoscut pe Palomino Molero? — întrebă locotenentul Silva.

Ajunseseră în spatele bisericii. Zidul acela văruit servea drept ecran cinematografului ambulant al domnului Teotonio Caile Frias. Era un cinema fără acoperiș, fără scaune, în aer liber. Spectatorii care voiau să vadă filmul așezați erau nevoiți să-și aducă scaunele de acasă. Însă majoritatea localnicilor ședeau pe vine sau se trânteau de-a dreptul pe pământ. Ca să treacă de frânghia ce limita mai mult simbolic spațiul imaginar al localu-lui, trebuiau să plătească cinci *reali*. Locotenentul și Lituma se bucurau de intrare liberă. Cei ce nu voiau să plătească jumătate de *sol* puteau vedea filmul pe gratis, dindărătul funiei. Se

vedea și de-acolo, dar oricum mai prost, și se alegeau cu mădulele înțepenite. Se adunase deja destulă lume care aștepta să se întunece. *Don* Teotonio Caile Frias trebăluia pe lângă aparatul de proiecție. N-avea decât unul; funcționa prin legătura electrică făcută de însuși proprietarul, care fura energie de la stâlpul din colț. După fiecare rolă, urma o pauză îndelungată, pentru montarea următoarei. Astfel, filmele se vizionau cu întreruperi și durau neobișnuit de mult. Dar chiar și-așa, locul era mereu plin, mai ales în lunile de vară. „De când cu afacerea asta cu sfrijitul, aproape că n-am mai dat pe la cinema”, gândi Lituma. Ce film rula astă-seară? Unul mexican, desigur: *Râu ascuns*, cu Dolores del Rio și Columba Domínguez.

— La ziua de naștere a Lalei Mercado, la Piura — zise deodată fata. Întârzia atât de mult cu răspunsurile, încât Lituma uita la ce întrebare răspundea. Îl angajaseră să cânte la petrecere. Toate fetele ziceau „ce frumos cântă, ce voce minunată”. Și mai ziceau ceva: „ce frumușel e, parcă n-ar fi *cholo*”. Într-adevăr, n-ai fi zis că este.

„Albii ăștia!” se indignă Lituma.

— V-a dedicat vreun cântec? — întreabă locotenentul.

Purtarea lui era incredibil de respectuoasă. Clipă de clipă, descoperea la șeful lui o nouă tactică. Asta, ultima, era a bunelor maniere.

— Trei — afirmă fata. „Ultima noapte cu tine”, „Rază de lună” și „Păpușică mândră”.

„Nu-i întreagă la cap, pe bune, e izăltată rău”, hotărî jandarmul. Bicicleta Aliciei Mindreau, ghidată de locotenentul Silva cu mâna stângă, începu să scârțâie neunsă, cu un scrâșnet ascuțit ce se isca și dispărea la intervale regulate. Pe Lituma scârțâitul repetat îl călca pe nervi.

— Am și dansat împreună — adăugă fata. Un singur dans. Cu toate fetele a dansat numai o dată. Doar cu Lala Mercado de două ori. Poate și unde era ziua ei, plus că ne era gazdă, nu din alt motiv. Nimănui nu i s-a părut nepotrivit să danseze cu noi, toate fetele doreau să le invite. Se purta ca un om decent. Și dansa foarte bine.

„Om decent”, gândi Lituma, făcând un pas alături ca să nu calce o stea de mare uscată, acoperită de furnici. Pe locotenentul Silva, de pildă, l-o fi socotind Alicia Mindreau un om decent? Pe el nu, nici pomeneală.

„Că doar mi-s *cholo* patent, cum scrie la carte”, gândi. „Și încă din mahalaua La Mangacheria, spre cinstea mea.” Mergea cu ochii închiși pe jumătate și nu mai vedea seara de la Talara, ce se pregătea cu destulă grabă să facă loc nopții, ci freamătul și eleganța salonului și grădinii pline de perechi tinere, frumos îmbrăcate, din cartierul acela al albilor care se învecina cu întinderile de nisip unde trona crâșma-bar a Haioasei — cartierul Buenos Aires —, în casa numitei Lala Mercado. Tânăra pereche care dansa în colțul acela, mâncându-se din ochi, grăindu-și din ochi, erau Alicia Mindreau și pirpiriul. Aș, nu, imposibil. Și totuși ea povestea, ea continua să le po-vestească.

— Când m-a invitat la dans, mi-a zis că de cum m-a văzut s-a îndrăgostit de mine — o auzi spunând. Dar nici acum, nu deslușeai melancolie sau tristețe în vocea ei. Vorbea repede și fără implicare, parcă trans-mitând un mesaj. Mi-a zis că întotdeauna a crezut în dragostea la prima vedere și că acuma știa că există. Pentru că mă îndrăgise de cum mă văzuse, instantă-neu. Că puteam să râd de el dacă voiam, dar acela era adevărul. Că niciodată nu va iubi o altă femeie, ci numai și numai pe mine. Mi-a zis că și de nu-l voi lua în seamă și de-l voi scuipa sau de mă voi purta cu el câinește, el tot după mine va veni iubindu-mă până la moarte.

„Aici a brodit-o bine", gândi Lituma, amar. Plângea cumva fata? Cătuși de puțin. Jandarmul nu-i putea vedea mutrița — continua să meargă cu un pas înapoia locotenentului și al ei —, dar glasul puștoaicei nu era plângăreț, ci sec, ferm, de o detașată severitate. În același timp însă, părea a nu-și vorbi nici măcar sieși ca și când tot ce povestea n-ar fi privit-o în-tim, n-ar fi fost vărsare de sânge și moarte în istoria aceea.

— Mi-a zis că va veni să-mi cante serenade. Că, astfel cântându-mi noapte de noapte, va izbuti să mă facă să mă îndrăgostesc de el — urmă, după o scurtă pauză. Scrâșnetul bicicletei mai că-l scotea din minți pe Lituma; îl aștepta și, auzindu-l, se înfiora din cap până-n picioare. Își auzi șeful. Locotenentul piuia ca o pitulice:

— Și-așa a fost? Așa s-a întâmplat? S-a ținut de cuvânt? A venit să vă cante serenade acasă, la Baza aeriană din Piura? V-ați îndrăgostit de el până la urmă?

— Nu știu — răspunse fata.

„Nu știe? Cum adică? Cum să nu știe așa ceva?" gândi înmărmurit jandarmul. Se căzni să-și aducă aminte când se îndrăgostise el cel mai tare. Oare de Meche, iubita lui Josefino, bruneta aceea ochioasă cu boiul sculptural, căreia niciodată nu îndrăznise să-i declare amorul? Da, negreșit, ea îi căzuse mai cu tronc, față de nici o alta nu simțise ceva asemănător. Cum să nu știi dacă ești îndrăgostit ori ba? Ce tâmpenie! Bine s-a gândit el că-i lipsea o doagă. Zănatică, ce mai!, de n-o fi într-o ureche. Sau o făcea special pe nebuna, ca să-i încerce? O fi învățat-o colonelul să se poarte așa cu ei? Nici una din presupuneri nu-l mulțumea.

— Bine, dar Palomino Molero a venit să vă cante serenade la Baza aeriană din Piura, nu-i așa? — îl auzi murmurând dulceag pe locotenent. De multe ori?

— În fiecare zi — spuse fata. De-atunci, de la aniversarea Lalei Mercado. N-a fost zi să nu vină, până când tata a fost transferat aici.

Niște puști cu praștii ocheau și trăgeau în pisoii chinezului Tang, băcanul. Pisoii miorlăia, îngrozit, fugind de la un capăt la altul al acoperișului băcăniei. Chinezul Tang apărură de după colț, cu mătura în mână, și puștii o zbughiră care-ncotro, topindu-se de râs.

— Și ce zicea de serenadele acelea tatăl dumneavoastră? — piui loco-tenentul Silva. Sau nu l-a surprins niciodată cântând?

— Tata știa că-mi cântă serenade, că doar nu era surd — replică fata.

Lui Lituma i se păru că, pentru întâia oară, Alicia Mindreau șovăia. De parcă ar fi dat să mai spună ceva și și-ar fi mușcat limba în ultimul moment.

— Și ce zicea? — repetă șeful lui.

— Că, fără îndoială, eu eram pentru el Regina Angliei — afirmă fata cu seriozitatea mortală cu care vorbea întotdeauna. Când i-am povestit ce-mi zisese, Palito mi-a spus: „Tatăl tău se înșală. Tu ești pentru mine cu mult mai presus decât Regina Angliei. Dacă e să te compar, tu-mi ești ca Fe-cioara Măria."

Lui Lituma i se păru că aude pentru a treia oară chicotitul reținut, sarcastic, al locotenentului Silva. Palito? Așa-l rebotezase ea pe Palomino? Adică porecla aceea ridicolă, de Palito, era un nume decent, pe când Palo-mino sau Temistocles erau nume *cholos*. „Tu-le maica măsii de albi plini de ifose", gândi.

Ajunseră la Postul de jandarmerie. Jandarmul de serviciu, Ramiro Matelo, de felul lui din Chiclayo, plecase fără să le lase vorbă, iar ușa era încuiată. Ca s-o descuie, locotenentul sprijini bicicleta de zid.

— Pofțiți înăuntru și faceți-vă comodă — o rugă ofițerul, schițând o ușoară plecaciune. Vă putem oferi o răcoritoare gazoasă sau o cafeluță.

Intrați, domnișoară.

Se întunecase de-a binelea. Înăuntru, pe când se munceau să aprindă lămpile cu gaz, rămaseră câțva timp pe întuneric, lovindu-se de lucruri. Fata aștepta, liniștită, în tocul ușii. Nu, n-avea ochii strălucitori sau ume-zi. Nu, nu plânsese, nicidecum. Lituma îi vedea umbra zveltă, desenându-se pe fundalul tablei negre pe care prindeau ei în pioaneze înștiințările, rapoartele și avizele zilei, și se gândea la sfrijit. Își simțea inima grea și îl încerca o nedumerire enormă. „Tot ce se întâmplă mă depășește. Văd și nu-mi vine a crede”, gândi. Chiar le mărturisise câteva adevăruri despre Palomino Molero figurina aceea mititică? O vedea cu ochii lui și tot de-geaba, de parcă puștoaica nici n-ar fi fost acolo cu ei, de parcă nu le-ar fi zis nimic, n-ar fi existat, și totul n-ar fi fost decât scornirea minții lui în-ventive. Ceva era în neregulă. Ce?

— Nu v-a obosit plimbarea? — Locotenentul tocmai aprindea primusul, pe care se afla întotdeauna un ceainic plin cu apă. Oferă-i un scaun domnișoarei, Lituma.

Alicia Mindreau se așeză pe marginea scaunului împins de jandarm. Stătea cu spatele la ușa dinspre stradă și la lampasul de la intrare; fața îi rămânea pe jumătate în umbră și un nimb gălbui îi învăluia silueta. Așa, părea și mai puștoaică decât era. O fi terminat liceul sau încă nu? Cineva prăjea ceva la un foc, într-o casă din vecini. Un glas spart de bețivan fredona, în depărtare, ceva hodoronc-tronc despre marea la Paita.

— Ce aștepti ca să-i servești un suc domnișoarei, Lituma! — îl dojeni locotenentul.

Jandarmul se grăbi să pescuiască o sticlă de suc Pasteurină din găleata cu apă unde le țineau la rece. O destupă și i-o întinse, scuzându-se:

— Știți, n-avem nici pahare, nici pai. Va trebui să beți direct din sticlă, ce să-i faci.

Ea luă sucul și-l duse la buze ca un automat. Era țicnită? O fi suferind oare pe dinăuntru și s-o fi sfiind să arate? O fi părănd atât de stranie tocmai de aia, pentru că, încercând să-și mascheze suferința, devenea nenaturală? Lui Lituma i se păru că fata rămăsese ca hipnotizată.

Parcă nu-și dădea seama că se afla acolo cu ei și nu-și amintea de cele spuse înainte. Lituma se simțea oarecum nelalocul lui, stingherit și încurcat, văzând-o atât de serioasă, de concentrată și de nemișcată. I se făcu de-a dreptul frică. Și dacă apărea deodată colonelul, acolo la Post, cu o patrulă, cerându-le socoteală pentru conversația aceea cu fiică-sa?

— Vă rog, beți, poftim și o cafeluță — zise locotenentul. Îi întinse cana de tablă în care amestecase o lingură de cafea măcinată. Câte bucățele de zahăr să-i pun? Una, două?

— Ce va păți tata? — întrebă fata, cu bruschete. Din vocea ei nu răzbătuse decât o răbufnire de ură. Va fi arestat? Va fi împușcat pentru asta?

Nu luase cana de tablă, și Lituma își văzu șeful ducând-o la gură și sorbind cu plăcere.

Locotenentul se așeză într-o rână, pe un colț al biroului său. Afară, bețivanul nu mai cân-ta acum, ci dondănea întruna pe aceeași temă: calcanii cu ghimpe în coadă, din marea de la Paita. Zicea că l-au înțepat și că avea o rană la picior. Căuta o femeie miloasă care să-i sugă otrava.

— Tatăl dumneavoastră nu va păți nimic — negă din cap locotenentul Silva. De ce, la o adică, să pățească ceva? Mai mult ca sigur că va scăpa basma curată. Nici să nu vă gândiți la asta, domnișoară Alicia. Chiar nu doriți o ceșcuță de cafea? Pe asta am băut-o eu, dar vă prepar alta cât ai bate din palme.

„Ăsta-i dracul gol”, gândi Lituma. „E în stare și pe-un mut să-l îmbie

la vorbă." Făcuse, discret, câțiva pași îndărăt, până ajunsese să se sprijine cu spatele de perete. Vedea, pieziș, profilul delicat al fetei, năsul ei solemn, care te ațintea și îl înțelegea deodată pe Palomino: n-o fi fost ea o frumusețe, dar avea ceva fascinant, misterios; ceva ce putea înnebuni un bărbat exista în fețișoara aceea rece. Simțea îndemnuri contradictorii. Dorea ca locotenentul să aibă câștig de cauză și s-o facă pe Alicia Mindreau să spună tot ce știa; în același timp, și nu înțele- gea de ce, i se făcea milă la gândul că fetița aceea o să le dezvăluie toate secretele ei. I se părea că o atrag pe Alicia Mindreau într-o cursă. Și sim- țea nevoia s-o salveze. Chiar o fi ținută?

— Însă cel ce o va păți, fără doar și poate, este micuțul gelos — insi- nua locotenentul, de parcă ideea în sine i-ar fi făcut un rău nespus. Ricar- do Dufo, vreau să zic. Richard. Așa i se spune, Richard, nu? Sigur că gelo-zia este un factor de care orice judecător, dacă-i un bun cunoscător în ale inimii omenești, va ține seamă. Un factor atenuant. În ce mă pri- vește, eu susțin sus și tare că gelozia e întotdeauna o circumstanță atenuantă. Dacă un bărbat e înnebu- nit după o femeiușcă, atunci musai să fie gelos. O știu pe propria piele, domnișoară, fiindcă știu ce-i amorul și sunt teribil de ge-los. Gelozia întunecă mințile, nu te lasă să gândești. Întocmai ca băutura. Dacă pretendentul dumneavoastră poate dovedi că i-a făcut ce i-a făcut lui Palomino Molero pentru că era obnubilat de gelozie — ăsta-i cuvîntelul-cheie, foarte important, ob-nu-bi-lat, nu-l uitați —, atunci s-ar putea să fie tratat drept iresponsabil în momentul crimei. Cu puțin noroc și cu un avo-cat bun, scapă. Prin urmare, nici pentru micuțul gelos nu trebuie să vă faceți prea multe griji, domnișoară Mindreau.

Duse cana de tablă la gură și sorbi zgomotos din cafea. Pe frunte îi rămăsese dunga de la chipiu, și Lituma nu-i putea vedea ochii, ascunși în spatele lentilelor fumurii, ci numai mustăcioara, gura și bărbia. O dată îl întrebă: „De ce nu vă scoateți ochelarii pe întuneric, dom' locotenent?" Și el îi răspunsese, glumind: „Ca să nu-mi citească nimeni gândurile."

— Eu nu-mi fac griji — murmură fata. Eu îl urăsc. Îi doresc tot răul de pe lume. I-o spun în față, tot timpul. O dată, s-a dus în camera de alături și s-a întors cu revolverul. Mi-a zis: „Apeși aici, așa. Ia-l. Dacă mă urăști atât de mult, înseamnă că-mi merit moartea din mâna ta. Trage, omoară-mă."

Urmă o lungă tăcere, întreruptă de sfârâitul tigăii din casa alăturată și de monologul confuz al bețivanului, care acum se îndepărta: nimeni nu-l iubea, așa că se va duce la o vrăjitoare din Ayabaca, ea îi va vindeca pi-ciorul rănit, ay, ay, ay.

— Dar eu sunt convins că sunteți o persoană cu inimă bună, că n-ați omorî nici o muscă măcar — afirmă locotenentul Silva.

— Nu vă prefaceți mai stupid decât sunteți — îl fulmină Alicia Min- dreau. Îi tremura bărbia și nările îi fremătau larg deschise. Nu mă tratați și pe mine la fel. Vă poftesc. Nu mai sunt un copil.

— Vă cer scuze — tuși locotenentul Silva. Adevărul e că nu știam ce să spun. Cuvintele dumneavoastră m-au surprins peste măsură. V-o spun deschis.

— Vasăzică nu știți nici măcar dacă ați fost ori ba îndrăgostită de Pa- lomino Molero — se auzi Lituma murmurând printre dinți. Nu l-ați iubit, așa, un picuț?

— L-am iubit mai mult decât un picuț — replică fata imediat, fără a se întoarce să privească în direcția jandarmului. Stătea cu capul nemișcat, iar furia părea să i se fi risipit la fel de iute cum o apucase. Privea în gol: Ba pot spune că l-am iubit mult pe Palito. Dacă l-am fi găsit pe preot acolo, la Amotape, m-aș fi măritat cu el. Dar treaba asta cu

îndrăgostitul e de-a dreptul scârboasă, pe când relația dintre noi nu era așa. Era ceva curat, ceva frumos. Sau și dumneata o faci pe prostul?

— Vai, ce întrebări pui și tu, Lituma — își auzi șeful boscorodind. Dar înțelese că nu-l mustra deloc; că, în realitate, nu lui i se adresa.

Comenta-riul nu era decât o altă fațetă a tacticii sale de a o trage de limbă pe puș-toaică. Crezi că, dacă nu l-ar fi iubit, ar fi fugit domnișoara cu el? Sau crezi că a răpit-o cu forța? Alicia Mindreau nu spuse nimic. De sticla afu-mată a lămpilor cu gaz veneau să se ciocnească tot mai multe insecte, bâ-zâind. Acum se auzea, de foarte aproape, bătaia valurilor în resac. Marea continua să crească. Pescarii și-or fi pregătit până acum năvoadele; *don* Matias Querecotillo cu cele două ajutoare ale lui or fi târât „Leul Talarei” pe nisip, spre mare, de n-or vâsli deja, colo în larg. Lituma își dori să se fi aflat hăt-departe, cu ei, nu aici, ca să audă astfel de lucruri. Și totuși se pomeni susurând:

— Și-atunci cum rămâne cu pretendentul dumneavoastră, domnișoa-ră? Chiar pe când vorbea, i se păru deodată că stă în echilibru pe o frân-ghie întinsă, nesigură.

— Pretendentul dumneaei cel oficial, vrei să spui — îl corectă locotenentul. Își îndulci glasul, adresându-i-se: Pentru că, din moment ce îl iubeați pe Palomino Molero, îmi închipui că locotenentul Dufo nu putea fi altceva. Un amarez oficial, cu care salvați aparențele, cel puțin față de tata. N-a fost decât atât, un paravan, nu?

— Da — încuviință numaidecât fata, dând din cap.

— Și asta pentru ca tatăl dumneavoastră să nu-și dea seama de trea-ba ailaltă, a serioasă, cu Palomino Molero — continuă să despice firu-n patru locotenentul. Fiindcă, mai mult ca sigur, domnului colonel nu i-ar fi convenit deloc ca fiica lui să fie în dragoste cu un soldat oarecare de la aviație.

Pe Lituma, zumzetul neîntrerupt al găzelor ce se loveau întruna de sticla lămpilor îl călca pe nervi, tot atât de tare ca, mai înainte, scrâșnetul bicicletei.

— El s-a înrolat acolo numai pentru a fi cât mai aproape de dumneavoastră? — se auzi zicând.

Își dădu seama că, de astă dată, nu se mai prefăcuse: vocea îi era pli-nă de intensă milă pe care i-o stârnea pirpiriul. Ce mama naibii găsisse nenorocitul la fâșneața asta pe jumătate dilie? Îi plăcuse că era de familie bună, că era albă? Sau îl fermecaseră felul ăsta al ei de-a fi, capricios, fără pic de stare, toanele incredibile care o făceau să treacă într-o clipă de la furie la indiferență?

— Micuțul gelos nu mai înțelegea nimic — fantază cu voce tare locotenentul. Tocmai își aprinsese o țigară. Iar când a început să înțeleagă, pârda lnică de gelozie l-a dat gata. S-a ob-nu-bi-lat, ăsta-i cuvântul. A făcut ce-a făcut și, aproape nebun de frică, de remușcări, a venit la dumneavoa-stră. Plângând: „Sunt un asasin, Alicitá. L-am torturat și l-am omorât pe aviatorul cu care ai fugit.” Dumneavoastră i-ați făcut un scandal monstru, i-ați aruncat în față că nu l-ați iubit niciodată, că îl urâți. Atunci, el și-a scos revolverul și v-a spus: „Omoară-mă”. Dar n-ați făcut-o. După ce că s-a văzut încornorat, Richard Dufo s-a ales și cu ditamai bușeala. Și pe deasupra, domnul colonel i-a interzis să vă mai vadă. Fiindcă, desigur, un ginere ucigaș era la fel de puțin convenabil ca un *cholo* din mahalaua Cas-tilia, care, colac peste pupăză, mai era și elev-aviator de trupă. Eh, bietul gelos! Bun, e clar, am istoria completă. M-am înșelat undeva, domnișoară?

— Ha, ha — râse ea. V-ați înșelat de la un capăt la altul.

— Știu, m-am înșelat dinadins — recunosc locotenentul, scoțând fu-mul pe nas și pe gură. Bun, atunci corectați-mă.

Răsese? Da, cu un râs scurt, de batjocură feroce. Acum era iar serioasă, șezând foarte țeapănă pe marginea scaunului, cu genunchii lipiți. Brațele îi erau atât de slăbuțe, încât Lituma le-ar fi putut cuprinde între două degete ale aceleiași mâini. Așa cum stătea, pe jumătate în umbră, cu tru-pușorul acesta zvelt ca spicul, filiform, putea fi ușor confundată cu un băiat. Când-colo, totuși, era o femeiușcă! Știa deja de bărbat. Încercă s-o vadă *goală*, tremurândă, în brațele lui Palomino Molero, culcată pe un pat ruinat, la Amotape, sau poate pe o rogojină, pe nisip. Își înnodea firavele brațe în jurul gâtului lui Palomino, deschidea gura, desfăcea picioarele, gemea. Nu, imposibil. N-o vedea, în răstimpul pauzei interminabile, bâzâi-tul insectelor deveni asurzitor.

— Cel care a venit cu pistolul și mi-a zis să-l omor a fost tata — adăugă fata, pe neașteptate. Ce o să pățească?

— Nimic — se bâlbâi grăbit locotenentul Silva, de parcă s-ar fi înecat cu vorba. Nimeni n-o să-i facă nimic tatălui dumitale.

Ea avu o altă izbucnire de mânie:

— Vreți să spuneți că nu există dreptate — exclamă pătimaș. Căci el trebuie arestat, omorât. Dar nimeni n-are curaj. Sigur, cine să îndrăznească.

Lituma devenise stană de piatră. Își simțea șeful la fel de țeapăn, de încordat, ca și cum amândoi ar fi auzit deodată răsunând din măruntaiele pământului geamătul sinistru ce anunță cutremurul.

— Vreau să beau ceva fierbinte, chiar și cafeaua asta — zise fata, schimbând iar tonul vocii. Acum vorbea fără dramatism, ca și cum ar fi glumit cu prietenele. M-a luat cu frig sau nu știu cu ce.

— Păi chiar că-i frig — se zăpăci locotenentul Silva. Repetă de două ori, foarte convins, dând fără rost din cap, subliniindu-și energic spusele: E frig, da, frig al naibii.

Zăbovi câțva timp până să se scoale și când, în sfârșit, se sculă și se îndreptă către primus, Lituma îi observă stângăcia și încetineala. Pășea ca un bețiv. Acum da, acum era surprins peste măsură, nu înainte. Și el se simțea ca lovit cu leuca în cap, din cauza celor auzite. Sforțându-se, gân-dea mereu la același lucru. Adică cum vine asta? nu zisese chiar ea că amorul e scârbos?, și totuși se îndrăgostise de Palomino Molero. Ce tâm-penie mai era și aia, a te îndrăgosti este scârbos, dar a iubi, nu? Na, că-l luase și pe el cu frig. Tare ar fi băut la repezeală o cafea fierbinte, ca aceea pe care șeful lui i-o prepara acum puștoaicei! Lituma vedea prea bine, în conul de lumină verzuie al lămpii, încetineala cu care mâinile locotenentului vărsau apa fierbinte, amestecau lingurițele de cafea, zahărul. De parcă n-ar fi fost tocmai sigur că degetele i se vor supune. Veni spre fată cu ceașca ținută cu amândouă mâinile, fără a face zgomot, și i-o întinse. Alicia Mindreau o duse numaidecât la gură și bău o înghițitură, înălțând capul. Lituma îi întrezări ochii în lumina anemică, pâlpâitoare. Uscați, negri, duri și adulți, pe fețișoara aceea delicată, de fetiță.

— Carevasăzică... — șopocăi locotenentul, atât de rar încât Lituma cu greu îl putu auzi. Se așezase iar pe colțul mesei și se sprijinea într-un pi-cior, pe când celălalt i se hâțâna în voie. Făcu o pauză lungă, apoi adăugă precaut: Carevasăzică, cel pe care îl urâți într-atât, cel căreia îi doriți tot răul de pe lume, nu e locotenentul Dufo, ci...

Dar nu îndrăzni să-și ducă gândul până la capăt. Lituma o văzu pe fată aprobând, fără nici cea mai mică șovăire.

— Cade în genunchi ca un câine și-mi sărută picioarele — o auzi exclamând, cu vocea alterată de una din acele năprasnice răbufniri de mânie. Dragostea nu cunoaște limite, zice. Lumea tot n-ar înțelege. Sângele se recunoaște în cel al ființei de-un trup cu tine, zice. Dragostea e

dragoste, o avalanșă *huayco*, mătură totul în cale. Când zice asta, când face asta, când plânge și-mi cere iertare, îl urăsc. Și într-adevăr îi doresc tot răul de pe lume.

Un radio dat la maximum o făcu să tacă. Glasul crainicului era strident, urlător și țiuitor, cu paraziți, și Lituma nu distinse absolut nimic din ce vorbea. Îi luă locul dansul la modă, „el bote”, care era pe cale să înlocuiască „huaracha” în preferințele celor din Talara:

*Mira esos pollos que están en la esquinaaa...
Que ni siquiera me quieren miraaar..."*

Jandarmul simți o crispă de furie împotriva cântărețului, a celui ce deschisese aparatul de radio, a dansului „el bote” și împotriva lui însuși. „De-aia zice că-i scârbos”, gândi. „De-aia deosebește îndrăgostirea de iubire.” Urmă o lungă pauză, cotropită de muzică. Din nou Alicia Mindreau părea liniștită, departe de furia de-acu câteva clipe. Căpșorul ei se înclina ușor în ritmul melodiei și privea la locotenent ca așteptând ceva.

— Acum m-am prins de-o chestie — își auzi șeful zicând, foarte rar. Fata se sculă în picioare.

— Trebuie să plec. S-a făcut târziu.

— Acum m-am prins că dumneavoastră ați fost persoana care ne-a lăsat rândurile anonime, colo la ușă — adăugă locotenentul. Spunându-ne să mergem la Amotape și s-o întrebăm pe *dona* Lupe ce s-a întâmplat cu Palomino Molero.

— M-o fi căutând deja pretutindeni — zise fata, de parcă nici nu l-ar fi auzit pe locotenent, în firicelul de voce, metamorfozată din nou, Lituma redescoperi accentul acela îndrăzneț și șăgalnic care era lucrul cel mai simpatic, sau cel mai puțin antipatic, din ființa ei; când vorbea așa, părea cu adevărat ceea ce era, o puștoaică, și nu ca în decursul momentelor de dinainte, o femeie adultă și teribilă cu chip și trup de fetiță. I-o fi pus pe șofer, pe aviatori, să scotocească după mine prin casele Bazei, ale ameri-canilor *gringos*, pe la club, pe la cinema. Își pierde capul, ori de câte ori întârzii. Crede că o să fug iar, ha, ha...

— Deci dumneata ai fost — apucă să mai adauge locotenentul Silva. Bun, tot e bine; deși cam târziu, oricum multe mulțumiri, domnișoară Mindreau. Fără acel mic ajutor din partea dumată, și acum ne-am fi învârtit tot în cerc, bâjbâind după o luminiță.

— Singurul loc unde nu se va gândi în rușinea capului că mă aflu este Comisariatul — continuă fata. Ha, ha.

Râse? Da, chiar râse. Dar de astă dată fără sarcasm, fără intenția de a ofensa. Un hohot scurt, amuzat, hazliu, de puști pus pe șotii. Nu mai încăpea vorbă, era țicnită, păi cum nu, de-a binelea. Totuși, îndoiala îl hărțuia și mai abitir pe Lituma, care ajunsese să-și dea răspunsuri contradic-torii. Da, era; ba nu, da' de unde, se prefăcea.

— Desigur, desigur — susură locotenentul. Tuși, dregându-și glasul, aruncă chiștocul pe jos și îl storcoși cu piciorul. Asta ni-e menirea, de a-i proteja pe oameni. Mai cu seamă pe dumneavoastră, dacă vreodată ne veți cere ajutorul.

— Eu n-am nevoie de protecția nimănui — replică, sec, fata. Pe mine mă protejează tata, și protecția lui e suficient de puternică.

Întinse atât de vehement spre locotenent cana de tablă din care băuse cafeaua, încât vreo câteva picături rămase înăuntru stropiră cămașa ofi-țerului. Acesta se grăbi să ia cana.

— Doriți să vă însoțim până la Bază? — o întrebă.

— Nu, nu doresc — zise ea. Lituma o văzu ieșind repede în stradă. Silueta i se contura în lumina difuză de afară, în timp ce încăleca

bicicleta. O văzu ple-când, pedalând, auzi clopoțelul de la ghidon, o văzu dispărând, după ce făcuse câteva zig-zaguri, în fundul străduței desfundate, nepietruite.

Ofițerul și jandarmul rămaseră pe loc, tăcuți. Acum, muzica încetase și se auzea din nou, trepidând ca o mitralieră, cumplita voce a craiilor.

— Dacă nu i-ar fi pus dracu' pe ăia să aprindă porcăria de radio, puștoaica ar fi continuat să vorbească — mârâi indispus Lituma. Numai Dumnezeu știe ce-am mai fi aflat.

— Dacă nu ne grăbim nițel, dolofana mea ne lasă nemâncăți — îl întrerupse locotenentul, ridicându-se. Îl văzu punându-și chipiul. Haidem odată, Lituma, să ne umplem burțile. Mie, chestiile astea îmi fac poftă de mâncare. Ție, nu?

Vorbise în vânt, fiindcă bodega rămânea deschisă până spre miezul nopții, iar acum nu putea fi trecut de opt. Dar Lituma înțelese că șeful lui vorbise așa numai ca să zică ceva, să umple tăcerea, să nu rămână amân-doi cufundați în muțenia aceea apăsătoare. Precis că se simțea la fel de nasol, de întors pe dos, ca și el. Luă sticla de suc Pasteurină lăsată pe jos de Alicia Mindreau și îi făcu vânt în lada cu sticle goale pe care Borrao Salinas, negustorul de sticle goale și de haine vechi, venea să le cumpere la fiecare sfârșit de săptămână. Ieșiră, încuind ușa Postului. Locotenentul bodogăni că unde naiba se vârăse jandarmul de serviciu, și că acum, drept pedeapsă, avea să-l consemneze pe puturosul de Ramiro Matelo și sâmbătă, și duminică. Era lună plină. Lumina albăstruie a cerului învăluia plăcut întreaga stradă. Se vedea ca în palmă. Merșeră tot tăcuți, răspun-zând cu semne din mână sau din cap la salutarile familiilor adunate pe la ușile caselor. Din depărtare se auzea sonorul filmului — niște voci mexica-ne, un plâns de femeie și, ca muzică de fond, clipocitul adormitor al re-sacului.

— Cred c-ai rămas pe jumătate zăbăuc de cele auzite, nu, Lituma?

— Chiar, pe jumătate zăbăuc, ăsta-i cuvântul — recunosc jandarmul.

— Ți-am zis eu c-o să dai peste multe marafeturi în afacerea asta, Li-tuma.

— Iată că vi se împlinesc prezicerile, dom' locotenent.

La bodegă erau șase persoane ce luau masa, toate cunoscute. Schim-bară saluturi și cuvinte amabile, dar locotenentul Silva și Lituma se așe-zară la o masă aparte. *Dona* Adriana aduse supă de carne cu zarzavat și niște pește prăjit, dar în loc să le pună felurile dinainte, aproape că le a-runcă sub nasul lor, bombănind și nerăspunzând la binețe. Fața ei trăda cea mai vie supărare. Când locotenentul Silva o întrebă dacă nu se simțea cumva bine și de unde atâta mânie în ochi, mai că latră spre ei:

— Se poate ști ce căutai dumneata pe măgura crabilor în după-amiaza asta, neobă-zatule?

— Mi s-a adus la cunoștință că vor fi debarcate niște mărfuri de contrabandă — răspunse locotenentul Silva, și nici măcar nu clipi.

— Într-o bună zi o să plătești scump pentru toate giumbușlucurile astea, eu atâta-ți spun.

— Mulțumesc de avertisment — îi zâmbi locotenentul, încrețindu-și obscen buzele și trimițându-i un pupic. Mămică sssscumpă.

VII

— Am făcut băătăuri la degete, ce dezastru! — mormăi enervat locotenentul Silva. Când eram cadet, puteam reproduce imediat orice

melodie, era de-ajuns s-o fi auzit o singură dată. Și-acum nu-mi iese nici „La Ras-pa”, *carajo*!

Într-adevăr, încercase melodie după melodie și toate îi ieșeau fals. Uneori, corzile chitarei țipau sau scheunau mai rău decât pisicile turbate de pe acoperiș, când se bat. Lituma își auzea șeful doar pe jumătate, obsedat cum era de ideea lui fixă. Ce *carajo* se va întâmpla de-acu' încolo, după o asemenea plească? Se găseau pe mica plajă a pescarilor, între cele două diguri, și era trecut de miezul nopții fiindcă mai adineauri sunase sirena rafinării anunțând ieșirea unui schimb și intrarea celui alt. Multe bărci se avântaseră deja în larg, mai devreme, printre ele și „Leul Talarei”. Lituma și locotenentul Silva fumaseră o țigară cu bătrânul Matias Quere-cotillo, în timp ce ajutoarele acestuia împingeau barca în mare. Bărbatul *donei* Adriana ținu și el să știe dacă era adevărat ce se vorbea prin toată Talara.

— Și ce se vorbește prin toată Talara, *don* Matias?

— Că i-ați dibuit pe asasinii lui Palomino Molero.

Locotenentul Silva îi răspunse ceea ce obișnuia să răspundă oricui îi punea această întrebare. (Încă de dimineață, cine știe cum, zvonul se răs-pândise și lumea îi oprea pe stradă să-i întrebe unul și același lucru.)

— Nu se poate afirma nimic cu certitudine. Dar curând se va afla, *don* Matias. Dumitale îți pot spune că dezvăluirea n-o să întârzie mult.

— Fie cum spui dumneata, dom' locotenent. Să sperăm că măcar o dată s-o face dreptate și n-or să aibă câștig de cauză cei ce au întotdeauna.

— Cine adică, *don* Matias?

— Ei cine! Parcă dumneata nu știi. Peștii ăi mari, mahării.

Plecă, bălăbănindu-se marinărește ca un barcăz pe ape răscolite, și se sui agil la bord. Nu părea el omul să scuipe sânge tușind; dimpotrivă, părea robust și dârz pentru vârsta lui. Poate că ideea aceea cum c-ar fi bol-nav nu era decât o teamă exagerată de-a *donei* Adriana. Știa *don* Matias că locotenentul Silva îi trăgea clopotele nevestei sale? Greu de spus. Nu dă-duse niciodată nimic de înțeles. Lituma observase că pescarul se purta întotdeauna amabil cu șeful lui. Mai știi, s-ar putea ca o dată cu trecerea anilor bărbății să înceteze a mai fi geloși.

— Hm, peștii ăi mari — reflectă ofițerul, culcând chitara pe genunchi. Tu crezi că peștii ăi mari, mahării, ne-au lăsat chitara în dar, sprijinită de ușa Postului?

— Nici pomeneală, dom' locotenent — răspunse jandarmul. Pleasca asta ne vine de la fetița colonelului Mindreau. Doar ați auzit-o și dumneavoastră când ne-a zis că la ea era chitara sfrijitului.

— Dacă zici tu... — făcu locotenentul. Dar eu nu-s convins. Eu n-am văzut nici o scrisoare sau o carte de vizită, ceva, care să-mi dovedească negru pe alb că ea a adus chitara la Post. După cum n-am dovezi nici că aceasta și nu alta este chitara lui Palomino Molero.

— Râdeți de mine, dom' locotenent?

— Nu, Lituma. Încerc să te descrețesc nițel, că prea te văd încordat și neliniștit. De ce oi fi tu așa speriat? Păi, nu știai că un jandarm trebuie să aibă fudulii de taur, măi omule?

— Lăsați că nici dumneavoastră nu vi-s boii acasă, dom' locotenent. Recunoașteți, măcar.

Ofițerul râse fără chef.

— Așa-i, nu zic ba. Dar eu încaltea știu să disimulez, la mine nu se cunoaște. Tu, în schimb, faci o mutră de mai mare mila. Parcă ai fi gata să te scapi în pantaloni la orice bâzâit de muscă.

Rămaseră tăcuți o vreme, ascultând molcomul plescăit al apei. Nu erau valuri decât departe, în larg, dar acolo se vedeau foarte înalte. Luna

lumina astfel noaptea încât se deslușea cu mare precizie profilul caselor americanilor și ale altor înalți funcționari de la International, colo-sus pe vârful dâmbului, lângă farul pâlpâitor, și povârnișurile promontoriului care închideau golful. Toată lumea spunea minunății despre luna la Paita, dar adevărul e că luna, aici, era tot ce putea fi mai rotund și mai luminos: Lituma nu văzuse nicăieri ceva asemănător. Zicala aia s-ar fi potrivit mai bine lunii la Talara. Și-l închipui pe flăcăul cel prizărit, într-o noapte ca asta, cântând chiar pe plaja aceea, înconjurat de băieții de la aviație, emoționați:

*Luna, lunera
Cascabelera
Ven dile a mi chinita
Por Dios que me quiera...*

Lituma și locotenentul fuseseră la cinema și văzuseră un film argentinian de Luis Sandrini, care îi făcuse să râdă în hohote pe ceilalți spectatori, nu pe ei. Apoi stătuseră puțin de vorbă cu părintele Domingo, în poarta parohiei. Parohul dorea ca un jandarm să vină să-i alunge pe fustangii care dădeau pe la biserică doar ca să le facă ochi dulci fetelor din cor, în zilele de repetiții. Multe mame nu-și mai lăsau fetele la cor, de frica nerușinaților acelora. Locotenentul îi promise să-i trimită jandarmul, de cum va avea unul la îndemână. Întorcându-se la Post, găsiseră chitara care acum stătea pe genunchii locotenentului. Fusesse lăsată acolo, sprijinită de ușă. Oricine ar fi putut-o lua, dacă ei, în loc să revină la Comisariat, s-ar fi dus întâi la bodegă să mănânce. Lituma nu șovăi nici o clipă în interpretarea acelui gest grăitor:

— Vrea să i-o înapoiem mamei sfrijitului. Fetei i s-o fi înmuiat inima când m-a auzit povestind de *dona* Asunta, de aia ne-a adus-o.

— Așa o fi, dacă zici tu, Lituma. Dar eu n-am nici o dovadă.

De ce o ținea morțiș locotenentul cu gluma? Lituma știa foarte bine că numai de glumă nu-i ardea șefului său, că era la fel de neliniștit și de apă-sat de gânduri ca și el, mai ales de când le expediase superiorilor raportul. Probă era însuși faptul că se aflau în acel loc, la acea oră. După ce mânca-seră, locotenentul îi propusese să-și mai dezmoștească oleacă oasele, să facă o mică plimbare. Și ajunseseră, fără să schimbe o vorbă, fiecare cu gândurile lui, până la plaja cea îngustă a pescarilor. Îi văzuseră pe oamenii mării pregătindu-și năvoadele și ustensilele și avântându-se în larg. Mai văzură, după câțva timp, peste întunecimea apelor, sclipind lămpașele îndepărtate ale celor ce trăgeau de mreje. Rămași singuri, pe locotenent îl apucase dorul de muzică și începuse să facă arpegii la chitara pirpiriului. Iar dacă nu-i ieșise nici o melodie, asta se putea explica și de-a dreptul prin teamă. Da, sigur că-i era și lui frică, deși se apăra ținându-se de glu-me. Poate pentru prima oară de când se afla sub ordinele lui, jandarmul nu-l auzise în noaptea aceasta pomenind nimic de nuri dolofanei de la bodegă. Tocmai se pregătea să-și întrebe șeful dacă îi dădea voie să-i ducă *donei* Asunta chitara, de cum va merge iar la Piura — „Lăsați-mă să-i duc măcar atâta mângâiere bieteii femeii, dom' locotenent" —, când își dădu deodată seama că nu erau singuri.

— Bună seara — zise umbra.

Apăruse brusc, ca ieșită din mare sau închegată din aer. Lituma tresări, fără a putea lega un cuvânt, căscând ochii mari. Nu visa: era colonelul Mindreau.

— Bună seara, domnule colonel — zise locotenentul Silva, sculându-se de pe barca pe care ședea.

Chitara se rostogoli pe nisip și Lituma își văzu șeful schițând cu

mâna dreaptă o mișcare imediat întreruptă: ca, de pildă, a înșfăca revolverul sau, măcar, a deschide clapa tocului armei pe care îl ținea întotdeauna la cingătoare, pe șoldul drept.

— Pe loc repaus și fără farafastăcuri — zise umbra colonelului. Te căutam, și ceva mi-a zis că dumneata ești chitaristul cel nocturn.

— Încercam să văd dacă mai știu mânuir strunele. Adevărul e că am uitat, din lipsă de practică.

Umbra încuviință.

— Dumneata ești mai bun de copoi decât de interpret — murmură.

— Mulțumesc, domnule colonel — răspunse locotenentul Silva.

„A venit să ne omoare”, gândi jandarmul. Colonelul Mindreau făcu un pas spre ei și fața lui pătrunse într-un spațiu luminat mai bine de lună. Lituma distinse fruntea-i înaltă, cele două scobituri adâncite în tâmpile și mustăcioara milimetrică. Oare fusese la fel de palid și în celelalte dați când îl văzuse la biroul lui? Sau poate că luna îi împrumutase acel aer livid. Ex-presia nu îi era de amenințare, nici de ură, ci mai degrabă de indiferență. Tonul vocii trăda totuși aceeași trufie de atunci, din cursul întrevederii de la Bază. Ce-avea să se întâmple? Lituma simțea un gol în stomac. „Asta așteptam noi, fără a ne da seama”, gândi.

— Numai un copoi bun putea să ajungă la capătul firului atât de repe-de în asasinarea dezertorului aceluia — adăugă colonelul. În două săptămâni, nu, locotenente?

— În nouăsprezece zile, ca să fim exacti, domnule colonel.

Lituma nu-și dezlipea ochii de pe mâinile colonelului Mindreau, dar bătaia lunii nu ajungea să le lumineze. Și-o fi ținând revolverul pregătit, gata de tras? Voia să-l amenințe pe locotenent, silindu-l să se dezică de cele scrise în raport? Va trage brusc în ofițer două, trei gloanțe? Îl va împușca și pe el? Sau poate venise numai să-i aresteze. Poate că o patrulă a Poliției Aeronautice îi înconjurase deja și îi ținea în cătarea puștilor, în timp ce colonelul le abătea atenția cu dialogul acela înșelător. Își ascuți auzul, privi cu luare-aminte împrejur. Nu se apropia nimeni, nu se auzea nimic, exceptând plescăitul oceanului, în față, vechiul dig urca și cobora, la unison cu oscilațiile apei. Pe scheletul lui de fier, alunecos din cauza mușchilor, dormeau pescărușii și se aflau incrustați nenumărați crabi, cochilii și stele de mare. Prima misiune pe care i-o încredințase șeful, la sosirea la Talara, fusese aceea de a-i pune pe fugă pe plozii care se cățărau pe dig tocmai pe fiarele acelea lunecoase, pentru ca, odată ajunși sus, să se lase legănați de digul plutitor ca într-un scrânciob.

— Nouăsprezece zile — repetă, ca un ecou întârziat, colonelul.

Vorbea fără ironie, fără mânie, cu o răceală de gheață, de parcă nimic din toate acestea nu l-ar fi privit câtuși de puțin sau n-ar fi avut vreo în-semnătate, iar în tonul vocii avea ceva — o inflexiune, o pauză, un fel de a accentua anumite silabe — care lui Lituma îi amintea de glasul puștoaicei. „Neînvinșii mei au dreptate”, gândi. „Eu nu-s făcut pentru chestii din as-tea, mie nu-mi place să trec printr-o spaimă ca asta.”

— Oricum, nu-i rău — continuă colonelul. Uneori, astfel de crime nu sunt rezolvate nici după mulți ani. Alteori, rămân mistere pe vecie.

Locotenentul Silva nu răspunse. Urmă o lungă tăcere, în cursul căreia nici unul dintre cei trei bărbați nu se mișcă. Digul se legăna tot mai tare: o fi vreun puștan acolo, gustând deliciile scrânciobului? Nu-i venea a crede. Lituma auzea respirația colonelului, a șefului său, a sa proprie. „De când sunt n-am încercat o asemenea frică, niciodată”, gândi.

— Crezi dumneata că vei fi avansat, drept răsplată? — îl auzi zicând pe colonelul Min-dreau.

Îi trecu prin cap că precis îi era frig aceluia, îmbrăcat cum era în ușoara cămașă cu mâneci scurte ce făcea parte din uniforma obișnuită a aviatorilor. Era un om scund, pe care Lituma îl depășea cu cel puțin jumătate de cap. Pe vremea lui n-or fi fost pesemne în vigoare regulamentele stabilind înălțimea minimă pentru admiterea în Institutele Armatei.

— Mă pot aștepta la avansarea în grad de căpitan doar cu începere din luna iulie a anului viitor, nu înainte, domnule colonel — își auzi șeful zicând, cu glas măsurat. Acum. O să ridice mâna și o să detune împușcătura: capul locotenentului va crăpa ca fructul de *papaya*. Dar în momentul acela colonelul ridică mâna dreaptă ca să-și mângâie colțurile gurii, și jan-darmul văzu că nu era înarmat. De ce venise, atunci, de ce? — Răspun-zându-vă însă la întrebare, nu, nu cred să fiu avansat pentru rezolvarea cazului. La drept vorbind, dimpotrivă, cred că treaba asta îmi va prilejui mari neplăceri, domnule colonel.

— Dumneata ești chiar atât de sigur că ai rezolvat-o în mod definitiv?

Umbra nu se clintea și lui Lituma i se păru chiar că aviatorul vorbea fără să deschidă gura, din stomac, ca ventrilocii.

— Bun, ca să zic așa, singurul lucru definitiv este moartea — murmu-ră locotenentul.

Nu simțea în cuvintele șefului său nici cea mai mică teamă sau încor-dare. De parcă nici pe el nu-l privea câtuși de puțin discuția aceea, de parcă ar fi fost implicați alții, nu ei. „Îi cântă în strună”, gândi. Locotenentul își dresе glasul cu o ușoară tuse, înainte de a continua:

— Dar, deși unele detalii nu-s încă lămurite, cred că cele trei întrebări-cheie sunt rezolvate: Cine au fost cei ce l-au ucis? Cum l-au ucis? De ce l-au ucis?

Un câine latră întărit și lătrăturile lui, enervante și frenetice, deveniră destul de curând un urlat lung, lugubru. Ori colonelul dăduse puțin înapoi, ori luna înaintase într-o câtva: fața lui era din nou în umbră. Digul scârțâitor tot urca și cobora. Conul luminos al farului mătura apa, aurind-o.

— Am citit raportul dumitale către superiori — îl auzi zicând Lituma. Jandarmeria i-a informat pe șefii mei. Iar aceștia au binevoit să tragă o fotocopie și să mi-o trimită, ca să iau cunoștință de conținut.

Nu se tulburase, nu vorbea mai precipitat sau cu mai multă emoție decât înainte. Lituma văzu cum o adiere subită agita părul rar al siluetei din umbră; imediat, colonelul și-l netezi. Jandarmul rămase încordat și speriat, dar, acum, din nou îi jucau în minte cele două imagini nepoftite: slăbănogul și Alicia Mindreau. Ah, ce ți-e și cu imaginația asta! Fata, para-lizată de surpriză, se vedea urcată fără menajamente într-o camionetă albastră. Motorul demara, zgomotos. Pe distanța până la podișul pietros, aviatorii, ca să-și câștige bunăvoința șefului ăla mare, își stingeau mucusurile aprinse pe brațele, pe gâtul și pe fața lui Palomino Molero. Auzindu-l urlând, râdeau gros, dându-și coate. „Să-l doară, să-l doară”, zbiera loco-tenentul Dufo. Și deodată, sărutându-și degetele puse în cruce: „O să-ți pară rău că te-ai născut, ți-o jur.” Văzu că locotenentul Silva nu se mai sprijinea de marginea bărcii, că își vâra mâinile în buzunare și, întors, începea să contemple oceanul.

— Asta vrea să însemne că au de gând să mușamalizeze afacerea, domnule colonel? — întrebă, din poziția aceea.

— Nu știu — răspunse Mindreau, sec, de parcă întrebarea fusese prea banală sau prea stupidă și-l făcea să piardă un timp prețios. Dar,

aproape imediat, păru nesigur: N-aș crede însă, lucrurile au ajuns prea departe. Ar fi prea dificil, ar fi... Nu știu. Depinde de sferele superioare, nu de mine.

„Depinde de bibanii ăi grași”, gândi Lituma. De peștii ăi barosani. De ce vorbea colonelul de parcă nimic din toate acestea nu l-ar fi privit? De ce mai venise, atunci?

— Aș vrea să aflu ceva, domnule locotenent. Făcu o pauză, lui Lituma i se păru că îi arunca o privire iute, ca și cum abia acum l-ar fi descoperit și s-ar fi hotărât totuși să continue să vorbească în fața celui *don* Nimeni. A venit cumva fiica mea să vă spună că am abuzat de ea? A spus asta?

Lituma văzu că șeful lui, fără a-și scoate mâinile din buzunare, se întorcea spre colonel.

— Ne-a dat-o de înțeleș... — susură, înecându-se. Nu ne-a zis-o explicat, nu a folosit cuvintele acestea. Dar ne-a dat de înțeleș că dumneavoastră... că ea era pentru dumneavoastră nu o fiică, ci o femeie, domnule colonel.

Era extrem de tulburat și cuvintele i se poticneau în gură. Lituma nu-l văzuse niciodată atât de încurcat. Simți multă milă. Pentru el, pentru colo-nelul Mindreau, pentru pirpiriu, pentru fătucă. Îi venea să plângă de mila întregii lumi, *carajo*. Își dădu seama că tremura din cap până în picioare. Da, Josefino îl mirosise încă de mai demult: era un sentimental nenorocit, și-așa avea să moară.

— V-a spus și că îi sărutam picioarele? Că, după ce abuzam de ea, mă târam pe jos ca un vierme, cerându-i iertare? — zise colonelul Mindreau.

Nu întreba, ci își confirma ceva de care părea absolut sigur.

Locotenentul Silva îngăimă o frază din care Lituma nu înțelese nimic. Sensul ei părea a fi: „Cred că da”, sau: „Mi se pare că da.” Îi venea să fugă de-acolo ca din pușcă. Ah, de-ar apărea odată vreun pescar sau altceva, orice, numai să curme scena aceea.

— Că eu, nebun de remușcare, îi întindeam revolverul ca să mă împuște? — continua, neabătut, colonelul.

Coborâse vocea. I se simțeau oboseala și un fel de renunțare la toate.

De data asta locotenentul nu răspunse. Se așternu o lungă pauză. Silueta aviatorului era rigidă, în timp ce vechiul dig urca și cobora, legănat de bătaia valurilor. Murmurul apelor era mai atenuat, ca și cum marea începea să descrească. O pasăre nevăzută cârâi, pe aproape.

— Vă simțiți rău? — întrebă locotenentul.

— Pe englezește, cuvântul este „Delusions” — zise colonelul, cu fermi-tate, parcă nemaiadresându-se acum nimănui în special, în spaniolă n-avem nimic echivalent. Fiindcă „Delusions” înseamnă, în același timp, iluzie, fantezie, dar și înșelăciune, fraudă. O iluzie care este o înșelăciune. O fantezie din rea-credință, dolosivă, frauduloasă. Suspină adânc, de parcă n-ar mai fi avut aer în plămâni și își trecu mâna peste gură. Ca s-o duc pe Alicita la New York am vândut vila părintească. Am pus la bătaie economiile mele de o viață. Nu numai atât, ci mi-am amanetat și parte din viitoarea pensie. În Statele Unite specialiștii vindecă toate bolile din lume, fac minuni științifice. Nu așa se spune? Ei bine, dacă-i așa, nici un sacrificiu nu-i prea mare. Trebuia să-mi salvez fiica. Și să mă salvez și pe mine. Dar n-au vindecat-o. Au descoperit, în schimb, ce avea. „Delusions.” N-o să se vindece niciodată, pentru că asta nu se vindecă. Dimpotrivă, sporește cu timpul. Proliferează ca un cancer, treptat, atâta timp cât cauza persistă. Mi-au explicat întregul mecanism, cu o cruzime tipică pentru *gringos*. Mi-au zis: problema ei ești

dumneata. Cauza ești dumneata. Ea te face responsabil de moartea mamei, pe care n-a cunoscut-o. Tot ce inven-tează, lucrurile acelea teribile pe care le urzește împotriva dumatăle, tot ce le-a spus Maicilor Inimii Sacre, din Lima, sau Maicilor de Lourdes, din Piura, mătușilor ei, prietenelor. Că dumneata o maltratezi, că ești zgârcit, că o chinui, că o legi de pat, că o biciuiești. Ca să-și răzbune mama. Și asta încă nu-i nimic față de ce o să urmeze, mi-au spus. Fiți pregătit pen-tru situații mult mai rele. Fiindcă mai târziu, când va mai crește, o să vă acuze că ați vrut s-o omorâți, că ați violat-o, că ați pus pe alții s-o violeze. De nimic nu veți fi scutit. Și nici nu-și va da seama că născocoște, că min-te. Pentru că ea își crede și își trăiește minciunile, ca și când ar fi adevărul adevărat. „Delusions.” Așa-i zice, pe englezește. N-avem, în spaniolă, un cuvânt care să explice boala asta tot atât de bine.

Urmă o lungă tăcere. Oceanul abia de se simțea, murmurând alături foarte încet. „Ce de cuvinte pe care le aud acum întâia oară”, gândi Lituma.

— Așa este, cu siguranță — îl auzi vorbind pe locotenent, în același timp sever și respectuos. Dar... fanteziile sau nebuniile fiicei dumneavoastră nu explică totul, dacă îmi permi-teți. Se reținu să continue un timp, așteptând probabil vreun comentariu din partea colonelului sau căutând cuvinte cât mai potrivite. Sălbatica înverșunare împotriva flăcă-ului, de exemplu.

Lituma închise ochii. Iată-l: strivit sub soarele implacabil, atârând peste bolovănișul sterp, torturat din creștet până la tălpile picioarelor, înconjurat de capre indifferente care îl miroseau. Spânzurat, ars cu țigările și tras în țeapă cu un par în cur. Biet băiat prizărit.

— Asta e altă treabă — zise colonelul. Dar se rectifică imediat: N-o explică, bineînțeles.

— Dumneavoastră mi-ați pus o întrebare și eu am răspuns — îl auzi zicând pe locotenentul Silva. Dați-mi voie să vă întreb și eu ceva. Era nevoie de o asemenea înverșunare? Vă întreb acest lucru pentru că, pur și simplu, nu-l înțeleg.

— Nici eu — replică, imediat, colonelul. Sau, mai bine zis, îl înțeleg. Acum. La început, nu. S-a îmbătat și i-a îmbătat și pe oamenii lui. Băutura și ranchiuna l-au preschimbă dintr-un nefericit oarecare, într-un sadic. Ciudă, amor-propriu rănit, onoare călcată în picioare. Lucrurile astea exis-tă, chiar dacă un polițist nu le cunoaște, locotenente. Părea numai atât, un biet nefericit acolo, dar nu un sadic. Un glonte în cap era de ajuns. Și o îngropare discretă. Așa sunau ordinele mele. În nici un caz nu prevedeau stupida măcelărire, nu, asta nu. Acum nu mai are nici o importanță, s-a întâmplat cum s-a întâmplat, și fiecare trebuie să-și asume responsabilitățile, în ce mă privește, eu mi le-am asumat întotdeauna.

Trase iar aer adânc în piept, gâfâind. Lituma își auzi șeful zicând:

— Așadar, dumneavoastră n-ați fost de față. Ci numai locotenentul Dufo cu un grup de subordonați?

Lui Lituma i se păru că îl aude pe colonel plescăind din limbă, parcă gata să scuie. Dar nu scuipă.

— I-am oferit această consolare în chip de premiu, ca să-și spele orgo-liul rănit cu glonte în cap — zise, cu răceală. Dar m-a surprins. Nu părea în stare să facă ce a făcut. M-au surprins și aviatorii. Erau colegii lui, la urma urmei. Există un fond de bestialitate, în toți. Fie ei culți sau inculți, în toți. Probabil că mai ales în clasele inferioare, între *cholos*. Resentimen-te, complexe. Băutura și servilismul față de șef au făcut restul. Sigur, nu era nevoie de o asemenea ferocitate. Nu regret absolut nimic, dacă asta vrei dumneata să știi. Unde s-a mai văzut ca un răcan

de la aviație s-o răpească și s-o violeze pe fiica șefului Bazei sale? Însă eu aș fi procedat în mod rapid și curat. Un glonț în ceafă și gata povestea.

„Ăsta suferă și el de-aceeași boală ca fiică-sa, gândi jandarmul. Cum naiba îi zice, *iluzii, deziluzii*, mă rog — chestia aia.”

— A violat-o, domnule colonel? — Lituma își repetă din nou că locotenentul dădea grai exact acelor întrebări care îi veneau și lui în minte. Că a fugit cu ea, poate chiar că a răpit-o, este un fapt. Deși mi se pare mai aproape de adevăr să zicem c-au fugit împreună. Erau îndrăgostiți și voiau să se căsătorească, întreg satul Amotape poate da mărturie. Ce fel de viol a mai fost și ăsta?

Lui Lituma i se păru că aude din nou plescăitul din limbă care anunța scuipatul. Când vorbi, colonelul era același individ despotic și tăios din timpul întrevederii din biroul lui:

— Fiica șefului Bazei aeriene din Talara nu se îndrăgostește de un țângău din trupele de aviație — explică, plictisit că trebuie să mai clarifice un amănunt atât de evident. Fata colone- lului Mindreau nu se îndrăgos-tește de-un terchea-berchea de chitarist din mahalaua Castilia.

„De la el i se trage”, gândi Lituma. De la acest tată pe care, pasă-mi-te, îl ura atât de mult, i se trăgea Aliciei Mindreau mania de a-i trata de *cholos* și a-i disprețui pe cei ce nu erau albi.

— Eu n-am inventat nimic — își auzi șeful zicând, cu delicatețe. Ci dânsa în persoană, domnișoara Alicia, ne-a povestit totul cum a fost. Nici măcar n-am întrebat-o noi, domnule colonel. Singură ne-a zis: că se iubeau și că dacă îl găseau pe paroh la Amotape, s-ar fi căsătorit. Mai puteți numi acesta un viol?

— Nu v-am explicat mai înainte? — ridică glasul colonelul Mindreau, pentru prima oară în noaptea aceea. „Delusions, delusions.” Fantezii înșelătoare. Nici nu s-a îndrăgostit, nici nu se putea îndrăgosti de el. Nu vedeți că proceda mânată de specificul bolii ei? Ca și atunci când a venit să vă povestească totul la Comisariat. Ca și atunci când se ducea la Maicile de Lourdes să le arate niște răni pe care singură și le făcea, cu sânge rece, numai și numai să-mi facă mie rău. Se răzbuna, mă pedepsea, mă făcea să plătesc tocmai pentru ce mă durea pe mine mai mult, tăind în carne vie: pentru moartea timpurie a mamei ei. Ca și cum — suspină, gâfâi — moartea aceea n-ar fi fost deja calvarul vieții mele. Oare mintea unui polițai nu e în stare să o înțeleagă?

„Nu, băga-te-aș în aia mă-tii”, gândi Lituma. „Nu e în stare.” De ce adică să-ți complici viața în halul ăsta? De ce nu s-ar fi putut îndrăgosti țăntoșa Alicia Mindreau de pirpiriul care cânta atât de frumos din chitară și din gură melodii tandre, romantice? De ce nu s-ar fi aprins scânteia dragostei între doi tineri la fel de necopți, între frageda albă și simpaticul *cholo*? De ce vedea colonelul în acea dragoste o întortocheată conspirație împotriva sa?

— Și lui Palomino Molero i-am explicat totul, anume — îl auzi pe colonel zicând, din nou cu tonul acela impersonal care îl distanța în egală măsură și de ei și de ce spunea. Așa cum ți-am explicat duminică. Nu, mai detaliat decât duminică. Mai clar, mai pe înțelesul lui. Fără amenințări, fără ordine. Nu ca de la colonel la recrutar de aviație. De la bărbat la bărbat. De la un om la om. Dându-i o șansă de a se purta ca un cavalier, de a fi ce nu era.

Tăcu iar, trecându-și peste buze o mână, iute ca un plici de muște. Lituma, mijindu-și ochii, îi văzu: ofițerul sever și distins, cu mustăcioara-i corectă și ochisorii-i reci, și sfrijitul, vârat în uniformă-i de recrutar, desigur nou-nouță și cu bumbii strălucitori, tuns scurt de tot, aproape zero, stând smirnă în poziție de drepti. Ștabul, foarte sigur pe el, scund și dominator,

plimbându-se prin biroul lui în timp ce vorbea, pe un fond sonor de elice și motoare; iar răcanul de la aviație, foarte palid, neîndrăznind să miște un deget, să clipească, să deschidă gura, să respire.

— Fata aceasta nu este ceea ce pare a fi. Fata aceasta, deși vorbește, râde și face tot ce fac celelalte fete, nu e ca ele. Este fragilă, ca un cristal, o floare, un biet pușor lipsit de apărare — își dădu seama Lituma că tocmai spunea colonelul. Eu ți-aș putea spune dumitale, scurt pe doi: „Unui re-crut îi este cu desăvârșire interzis să-și înalțe ochii la fata colonelului co-mandant al Bazei; unui pișpirică oarecare din Castilia îi este strict interzis să viseze la Alicia Mindreau. Vâră-ți asta bine în cap și mai află că n-ai vo-ie să te apropii de ea, să te uiți la ea, să-i vorbești sau s-o visezi noaptea sau ziua-n amiaza mare, dacă nu vrei să plătești îndrăzneala cu viața.” Așa trebuia să-i fi vorbit. Dar, în loc să-i pedepsesc cu strășnicie cutezan-ța, am preferat să-i vorbesc ca de la om la om. Crezând că până și un chi-tarist din cartierul Castilia putea fi o ființă rațională, având reflexe de persoană decentă. Mi-a zis că a înțeles, că nu bănuia starea Alicitei, că nicio-dată n-o va mai privi și nu-i va mai vorbi. Și chiar în noaptea aceea, ipo-critul de *cholo* a răpit-o și a abuzat de ea. Credea că mă va pune între ciocan și nicovală, mucosul, într-o situație imposibilă. Gata, ți-am violat-o. Acum, dumneata nu vei mai avea încotro și mi-o vei da de bunăvoie de nevastă. Ah, nu, băiete, nu. Mie, fetița mea, copila asta bolnavă, poate să-mi facă orice, să mă șantajeze, să mă terorizeze, să-mi scoată peri albi; într-adevăr, n-am de ales și-mi voi purta întreaga viață crucea aceasta pe care mi-a dat-o Dumnezeu. Ea da, poate, pe ea eu... Dar nu tu, nenoroci-tule, nu tu.

Amuți, respiră adânc, gâfâi și, deodată, de cine știe unde mieună un motan. Se auzi goana mai multor lăbuțe. Apoi, din nou, tăcerea împletită cu sincronicul resac. Vechiul dig nu se mai legăna. Și încă o dată Lituma își auzi șeful punând exact întrebarea ce îi ședea și lui pe vârful limbii:

— Atunci, de ce Ricardo Dufo? De ce el putea fi pretendentul, logodnicul Alidei Min-dreau?

— Pentru că Ricardo Dufo nu-i un oarecine picat din mahalaua Castilia, ci un ofițer. Un om de familie bună. Dar, mai ales, pentru că are un caracter slab și e bătut în cap — își slobozi într-o furie cuvintele colonelul, sătul parcă să tot constate că lumea era într-atât de oarbă încât să nu va-dă lumina soarelui. Pentru că, știind-o alături de tontul de Ricardo Dufo, eu o puteam îngriji și apăra în continuare. Așa cum i-am promis maică-sii să fac, atunci când biata își dădea sufletul. Iar Dumnezeu din cer și Mer-cedes știu că m-am ținut de cuvânt, în pofida a tot ce se putea întâmpla.

I se stinse glasul și tuși, de câteva ori, încercând să-și ascundă slăbi-ciunea care îl co-vârșise. Undeva departe, câteva mâțe mieunau și se stu-cheau ca turbatele, frenetic: se băteau sau se împerecheau? Totul era confuz în lume, *carajo*.

— Dar n-am venit pentru asta și nu voi continua să-mi analizez familia în fața dumitale — puse capăt scurt discuției colonelul, își modifică iar tonul vocii, înmuindu-și-l: Și nici nu vreau să-ți răpesc timpul, domnule locotenent.

„Eu nu exist pentru el”, gândi Lituma. Era mai bine: se simțea mai sigur știindu-se uitat, abolit, de către colonel. Urmă o pauză interminabilă, în cursul căreia aviatorul părea să încerce cu dificultate să-și învingă muțenia, să mai lege câteva cuvinte rebele și fugare.

— Nu mi-l răpiți câtuși de puțin — zise locotenentul Silva.

— Îți mulțumesc că n-ai atins în raportul dumitale chestiunea aceea — articula, în sfârșit, cu multă greutate.

— Treaba cu fiica dumneavoastră, vreți să ziceți? — auzi că

murmura locotenentul. Faptul că ne-a dat de înțeles că dumneavoastră ați abuzat de ea?

— Îți mulțumesc că n-ai menționat asta în raport — repetă tatăl Aliciei Mindreau, cu vocea mai sigură. Își petrecu mâna peste gură și adăugă: Nu pentru mine, ci pentru biata fată. Asta... ar fi devenit imediat calul de bătaie al ziariștilor. Parcă văd titlurile de-o șchioapă, tot puroiul și pestilența gazetăriei scurgându-ni-se în cap. Tuși, gâfâi și făcu un efort să pară senin înainte de a murmura: O minoră trebuie protejată întotdeauna de un scan-dal. Cu orice preț.

— Trebuie să vă avertizez în legătură cu ceva, domnule colonel — îl auzi Lituma zicând pe locotenent. N-am menționat dedesubturile acelea pentru că erau prea vagi și, de, asemeni, nu prezentau importanță în chestiunea asasinării lui Palomino Molero. Dar nu vă faceți iluzii. Când treaba va deveni publică, dacă va deveni publică, atunci totul va depinde de spu-sele fiicei dumneavoastră. Or s-o hăituiască, or s-o urmărească zi și noap-te încercând să-i stoarcă declarații. Cu cât vor fi mai murdare și mai scan-daloase, cu-atât mai bine pentru presă. O știre ca asta se cere exploatată. Știți doar. Dacă este cum ziceți, dacă suferă de halucinații, „delusions” sau așa ceva, n-ar fi mai potrivit s-o închideți într-o clinică sau s-o trimiteți în străinătate? Scuzați-mă, m-am amestecat fără voie unde nu-mi fierbe oala.

Tăcu brusc, fiindcă umbra colonelului făcuse un gest de nerăbdare.

— Deoarece nu eram sigur că vă voi întâlni, v-am lăsat o notă la Post, sub ușă — zise, punând punct conversației.

— Bine, domnule colonel — murmură locotenentul Silva.

— Noapte bună — se despărți de ei colonelul, tăios.

Dar nu plecă. Lituma îl văzu întorcându-se și făcând câțiva pași spre marginea plajei, rămânând acolo cu fața spre mare, neclintit dinaintea vastei suprafețe argintată din loc în loc de razele lunii. Conul auriu al farului apărea și dispărea, învâluind în treacăt, timp de o clipă, silueta mărunță și imperioasă, îmbrăcată în kaki, cu spatele la ei, așteptându-i să plece. Privi la locotenent și acesta îi întoarse privirea, nehotărât. În sfârșit, le făcu un semn că se pot retrage. Fără a scoate un cuvânt, amândoi ple-cară. Nisipul le înăbușea pașii. Lituma simțea cum i se înfundă pantofii. Trecură alături de spinarea nemișcată a colonelului — din nou vântul îi zburlea puținii peri — și se îndreptară, printre bărci răsturnate, spre den-sele pete întunecate care erau casele Talarei. Odată ajunși lângă sat, Litu-ma se întoarse să se uite la mica plajă. Silueta colonelului părea să nu se fi clintit din loc, la limita dintre nisip și apă. O umbră întru câțva mai clară decât umbrele dimprejur. Mult mai departe, scânteiau niște puncte gălbui, pierzându-se la orizont. Care din felinarele acelea pescărești să fie barca soțului *donei* Adriana? Deși aici noaptea era plăcută, călduță, *don* Matias spunea că în largul mării era întotdeauna frig și că de aceea, nu din plic-tiseală sau viciu, pescarii luau la bord, cu sfințenie, câte o butelcuță de rachiu sau de altă tărie, spre a putea suporta noaptea întreagă în larg.

Talara era pustie și liniștită. Nu scapără lumină la nici una din căsuțele de lemn prin dreptul cărora treceau. Lituma avea o grămadă de lucruri de întrebat sau comentat, dar nu se încumeta încă să deschidă gura, fiind ca paralizat de o senzație ambiguă, de confuzie și tristețe. Să fie adevărat ce le povestise omul acela sau doar o invenție? O fi, mda, poate, ba mai mult ca sigur. De aia i se păruse lui fata cam bolândă la cap, vezi bine, nu se înșelase. Din când în când furișa câte o privire la locotenentul Silva: ducea chitara pe umăr, ca o pușcă sau o sapă, și părea gânditor, absent. Cum de putea vedea ceva în semiântuneric, cu ochelarii ăia fumurii?

Când se auzi detunătura, Lituma tresări violent: dar, în același timp, parcă ar fi așteptat-o. Spărsese tăcerea, scurt și brutal, cu un ecou stins. Acum totul era iar ca înainte, calm și mut. Înlemni, se întoarse spre șeful lui. Dar acesta, după ce se oprise preț de o clipă, păși iar mai departe ne-tulburat.

— Păi, dom' locotenent — tropăi Lituma până îl ajunse din urmă. N-ați auzit?

Ofițerul continuă să depene din picioare, privind drept înainte. Ba chiar grăbind pasul.

— Ce să aud, Lituma?

— Împușcătura, dom' locotenent — tropăia, se zăpăcea Lituma, lângă el. Acolo, pe plajă. Vreți să spuneți că n-ați auzit-o?

— Am auzit un zgomot care ar putea fi orice, Lituma — îi zise șeful, pe un ton de punere la punct. Pârțul unui bețiv. Râgâiala unei balene. Orice. N-am nici o dovadă că zgomotul acela ar fi o împușcătură.

Lui Lituma inima îi bătea să-i spargă pieptul. Tot trupul îi fusese năpădit de transpirație, și își simțea la fel de umede cămașa și fața. Mergea în pas cu locotenentul, năucit, poticnindu-se, neînțelegând nimic.

— Și-atunci, nu mergem să vedem? — întrebă după alți câțiva metri, simțind că îl încearcă un fel de amețeală cu palpații.

— Să vedem ce anume, Lituma?

— Dacă s-a împușcat colonelul Mindreau, dom' locotenent — bâigui. N-a fost asta detunătura pe care am auzit-o?

— Toate la timpul lor, Lituma — zise locotenentul Silva, parcă înduioșat de atâta neștiință. Avem tot timpul să aflăm. C-o fi, că n-o fi aflăm noi, fii pe pace. Ce-i graba asta pe tine? Așteaptă să vină careva, un pes-car, un vagabond, care să-l găsească și să ne dea de știre. Asta, de-o fi adevărat că acel domn și-a zburat creierii, după cum crezi tu! Sau, mai bine, așteaptă s-ajungem întâi la Post. Poate că acolo se va împrăștia misterul care te chinuie atâta. Nu l-ai auzit pe colonel zicând că ne-a lăsat o notă?

Lituma nu mai zise nimic și continuă să pășească drept înainte, în pas cu șeful lui. De pe una din străduțele laterale, pustii, se auzi o horcăială mecanică, de parcă cineva s-ar fi căznit să prindă la radio un post anume. Pe terasa hotelului Royal, paznicul dormea adânc și fără grijă, înfodolit într-o pătură, cu capul pe balustradă.

— Așadar, credeți că nota aia ar fi testamentul lui? — mai mult îngăimă, până la urmă, abia când se văzură ajunși pe drumul drept ce ducea la ușa Postului. Că ne-a căutat știind că, după ce va discuta cu noi, o să se omoare?

— Măi-măi, că greu ești tu de cap uneori, fiule — suspină șeful lui. Și îl bătu ușurel pe braț, a încurajare. Tot e bine că, după eforturile prelungite, pân' la-urmă tot începi să înțelegi și tu câte ceva. Nu, Lituma?

Nu mai vorbiră până n-ajunseră la hardughia ruinată și nezugrăvită de-o groază de ani, care era Comisariatul. Locotenentul expedia raport după raport Direcțiunii Generale a Jandarmeriei, explicând că, dacă nu se va întreprinde ceva în scurt timp, li se va surpa acoperișul în cap, că așa-zisele celule erau niște strecurători din care deținuții nu evadau doar din bună-creștere sau curtoazie, fiindcă scândurile erau roase de carii și de șobolani. I se răspundea că, poate, viitorul buget va prevedea o sumă și pentru ei. Poate. Un nor ascunsese luna și locotenentul trebui să aprindă un chibrit ca să nimerească broasca. Se luptă câțva timp cu ea ca de obicei, până s-o poată descuia cu cheia. Aprinse alt chibrit, căută pe dușumeaua de scânduri, întâi lângă prag, apoi mai departe, până când flăcăruia îi arse vârful degetelor. O stinse iute, drăcuind. Lituma dădu fuga să aprindă lampa cu gaz; dar procedă cu atâta stângăcie, încât i se păru că

durase un veac. În sfârșit se aprinse: o limbă roșie de foc, cu miez albăstrui, care pâlpâi câteva clipe până să se întetească. Plicul alunecase pe jumătate în crăpătura dintre două scânduri, și Lituma își văzu șeful, pe vine, luându-l și ridicându-l cu multă delicatețe, ca pe un obiect deosebit de fragil și de prețios. Intui toate mișcărilor pe care avea să le facă și, într-adevăr, le și făcu locotenentul: să-și dea chipiul pe ceafă, să-și scoată ochelarii și să se așeze pe un colț al biroului, cu picioarele larg crăcănate, în timp ce, mereu cu aceeași grijă, desfăcea plicul și cu două degete scotea din el o hârtiuță albă, aproape transparentă. Lituma desluși câteva rân-duri scrise egal, care acopereau toată pagina. Apropie lampa, astfel ca șeful lui să le poată citi fără greutate. Văzu, plin de neliniște, că ochii locotenentului se mișcau, încet, de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga, și că fața i se încrețea treptat într-o expresie de dezgust, sau de perplexitate, sau de amândouă la un loc.

— Ei, dom' locotenent? — întrebă, când crezu că ofițerul terminase de citit.

— *Carajo* — își auzi șeful suduind, pe când îl vedea lăsând mâna în jos: hârtiuță albă rămase atârând, la înălțimea genunchilor lui.

— S-a omorât? — insistă Lituma. Și, întinzând mâna: îmi permiteți s-o citească, dom' locotenent?

— Scârba naibii — murmură șeful lui, dându-i hârtia. Lituma se grăbi s-o ia, s-o citească și, în timp ce citea, crezând și nevenindu-i a crede, înțelegând și neînțelegând, auzi că locotenentul adăugă: Nu numai că s-a omorât, Lituma. Dar scârba naibii a omorât-o și pe fată.

Lituma ridică ochii și își privi șeful, neștiind ce să zică, ce să facă. Ținea lampa cu mâna stânga și umbrele acelea ce se tot lăbărtau mișcându-se dovedeau fără tăgadă că tremura din tot trupul. O strâmbătură desfigura fața locotenentului și Lituma îl văzu clipind și strângând apoi din pleoape ca în fața unei lumini prea tari.

— Și-acu' ce facem? — se bâlbâi, simțindu-se ca vinovat de ceva. O să mergem la Bază, acasă la colonel, să vedem dacă-i adevărat că și-a omorât fata?

— Tu chiar crezi că s-ar putea să nu fie adevărat, Lituma? — se strop-și la el locotenentul.

— Nu știu — răspunse jandarmul. Sau, mai bine zis, da, cred că-i adevărat c-a omorât-o. De aia se purta așa ciudat, pe plajă. Și mai cred că și el s-a omorât, da, asta a fost detunătura pe care am auzit-o. Ay, maica mă-sii, maica mă-sii!

— Aici ai dreptate — zise locotenentul Silva, după câteva clipe: Maica mă-sii.

Rămaseră încă un moment tăcuți și nemișcați, printre umbrele acelea zănatice care jucau tontoroiul pe pereții, dușumeaua, mobilele și celelalte troace vechi și desperecheate ale Postului.

— Și-acum noi ce facem, dom' locotenent? — repetă, în sfârșit, Lituma.

— Eu nu știu ce-o să faci tu, te privește — răspunse ofițerul, săltând brusc în picioare, plin de nervozitate, ca amintindu-și de ceva extrem de urgent. Părea îmboldit de o violentă energie. Dar te sfătuiesc ca, pe moment, să nu faci nimic sau să te duci la culcare. Să dormi până va veni cineva să-ți anunțe ambele morți.

Îl văzu, ferm, hotărât, îndreptându-se cu pași mari spre umbrele stră-zii, făcând gesturile lui caracteristice: potrivindu-și din mers tocul pistolului la șold și punându-și ochelarii fumurii.

— Dar unde plecați acu', dom' locotenent? — îngăimă, speriat, ghicind dinainte răspunsul:

— S-o f... naibii pe grăšana aia căcăcioasă — îl auzi zicând, deja invi-

VIII

Dona Adriana râse din nou și lui Lituma i se păru că, pe când toată Talara bârfea, se smiorcăia de milă sau îngrămădea presupuneri despre ultimele evenimente, stăpâna bodegii nu făcea altceva decât să se strice de râs. De trei zile era așa. Așa îi primise și se despărțise de ei la micul dejun, la prânz și la cină, răsalaltăieri, alaltăieri, ieri, ba chiar și azi: cu hohote de râs. Locotenentul Silva, în schimb, era morocănos și încurcat, de-ai fi zis nici mai mult, nici mai puțin c-a pățit cea mai mare rușine din viața lui. Poate pentru a cincisprezecea oară în răstimp de numai trei zile, Lituma gândi: „Ce mama dracului s-a petrecut între ăștia doi?” Clopotele părinte-lui Domingo răsunară peste sat, chemând la slujbă. Fără a-și pune stavilă râsului, *dona* Adriana făcu semnul crucii.

— Și ce credeți c-o să pătească ofițerașul acela, cum îi zice, Dufo ăla? — își drese glasul *don* Jeronimo.

Era ora prânzului și, în afară de șoferul de taxi al Talarei, de locotenentul Silva și de Lituma, în bodegă se afla și o pereche tânără care sosise din Zorritos să ia parte la un botez.

— O să-l judece forul privativ — răspunse fără chef locotenentul Silva, neridicându-și ochii din farfuria pe jumătate goală. Adică un tribunal mili-tar.

— Dar ceva tot or să-i facă, nu? — insistă *don* Jeronimo. Mânca un *saltadito* cu orez, își făcea vânt cu ziarul, clefăia de zor cu gura deschisă și împrósca împrejur cu resturi și salivă. Fiindcă se presupune că un tip care i-a făcut câte i-a făcut Dufo ăsta lui Palomino Molero nu poate scăpa chiar așa, basma curată, nu, dom' locotenent?

— Mda, se presupune că n-o să scape chiar așa ușor — încuviință locotenentul, cu gura plină și cu o neplăcere evidentă zugrăvită pe chip, pentru că nu era lăsat să mănânce în pace. Ceva i-or face fără doar și poate.

Dona Adriana râse din nou și Lituma îl simți pe locotenent încordându-se, afundându-se în scaun îndată ce o văzu pe stăpâna bodegii apropiindu-se de ei. Dar ce pleoștit era, dacă nici muștele nu și le gonea de pe față! Ea purta o rochie înflorată, cu un decolteu foarte căscat, și venea legănând din mâini, din bust și din șolduri, teribil de provocatoare. Părea să duduie de sănătate și să fie, îndeosebi, încântată de sine și de întreaga lume.

— Bea puținică apă, domnule locotenent, și nu mânca așa repede, c-o ia îmbucătura pe partea ailaltă și mi te îneci — râse *dona* Adriana, bătând ușurel spinarea ofițerului cu niște palmuțe încă mai batjocoritoare decât cuvintele ei.

— Ce bine dispusă sunteți de câteva zile! — făcu Lituma, privind-o cu luare-aminte ca pe o necunoscută: chiar era altă persoană, devenise o cochetă; ce streche o pișcase?

— Oi fi având eu motivele mele — zise șugubăț *dona* Adriana, strângând farfuriile perechii din Zorritos și îndreptându-se spre bucătărie; mergea fâțâind din fund de parcă le făcea cu el pa, pa! „Doamne sfinte”, gândi Lituma.

— Dumneavoastră știți de ce este așa de pișicheră de vreo trei zile încoace, dom' locotenent? — întrebă.

În chip de răspuns, ofițerul îi aruncă o privire ucigătoare prin lentilele lui fumurii și se întoarse să privească strada. Acolo, pe nisip, un hultan ciugulea ceva cu furie. Deodată, bătu din aripi și își luă zborul.

— Vreți să vă spun și eu ceva, dom' locotenent? — zise *don Jeronimo*. Dar sper să nu vă supărați.

— Dacă-s motive de supărare, mai bine nu-mi spune nimic — mârâi locotenentul. Că nu-s în cea mai bună dispoziție pentru prostii.

— Bine, iacă, nu zic nimic, am înțeles mesajul — mârâi taximetristul.

— O să se lase și cu alți morți? — râse *dona* Adriana, din bucătărie.

„Na, c-a devenit de-a dreptul apetisantă”, își zise jandarmul. Gândi: „Trebuie să dau o raită pe la moliile chinezului Liau. Altfel, prind rugină la chestie”. Masa ofițerului și-a lui Lituma era separată de masa taximetristului, încât vocile lor, ca să ajungă la destinatari, trebuiau să treacă peste perechea din Zorritos. Erau tineri, îmbrăcați cât mai dichisit, și se întorceau să-i privească pe rând, interesați la culme de spusele lor.

— Ei bine, chiar de nu v-o fi pe plac, eu tot o să zic ce gândesc, uite-așa — hotărî năbădăios *don Jeronimo*, lovind în masă cu ziarul făcut sul. Aflați că nu există ființă în Talara, bărbat, femeie sau câine, care să înghită gogoșa asta. Nici hultanul ăla de afară n-o înghite.

Într-adevăr, păsăroiul de pradă se întorsese și era acolo, negricios și feroce, îndârjit-du-se împotriva unei șopârle pe care o ținea în cioc. Locotenentul continuă să mănânce, indiferent, concentrat în gândurile și în ursuzlâcul său.

— Și cam care o fi gogoșa asta de nu crede nimeni în ea, *don Jeronimo*? — întreabă precaut Lituma.

— Asta, cum că ștabul de colonel Mindreau și-a omorât fata și-apoi s-a omorât pe plajă — zise șoferul de taxi, improșcând cu resturi. Cin' să fie idiotul care să creadă asemenea bărbi!

— Eu — afirmă Lituma. Eu îs unul din idioții care cred despre colonel că și-a omorât fiica și s-a omorât și el mai apoi.

— Nu face pe naivul cu mine, amice Lituma — își drese glasul *don Jeronimo*, încrețindu-și fața. Țștia doi au fost lichidați ca să nu vorbească. Și ca să-i fie atribuită lui Min-dreau asasinarea lui Palomino Molero. Nu ține, omule.

— Asta se discută acum pe la colțuri? — ridică ochii din farfurie locotenentul Silva. Că pe colonelul Mindreau l-au lichidat? Și, mă rog, cine-s ăia de l-au curățat, se poate ști?

— Mahării ăi mari, e clar — desfăcu larg brațele *don Jeronimo*. Cine, dacă nu ei? Nu te mai face că nu știi, dom' locotenent, că doar suntem aci între noi. Chestia e că nici dumneata nu poți vorbi. Toată lumea zice că și dumitale ți-au astupat gura ca să nu poți clarifica lucrurile. Ca de obicei, păi nu?

Locotenentul ridică din umeri, ca și când toate sporovăielile acelea nu-l priveau câtuși de puțin.

— L-au pus în cârcă până și scorneala c-ar fi abuzat de fiică-sa — improșcă orez *don Jeronimo*. Ce porci! Bietul om. Nu ți se pare, Adrianita?

— Multe mi s-or fi părând mie, hahaha — se hlizi soția lui *don Matias*.

— Prin urmare, lumea crede că toate astea sunt scorneli — murmura locotenentul, întorcându-se la farfuria lui cu o mutră acră.

— Bineînțeles — zise *don Jeronimo*. Ca să-i acopere pe vinovați, păi cum. E limpede ca lumina zilei.

Sună sirena rafinăriei, și hultanul ridică pliscul și se încorda. Câteva clipe rămase așa, închizând, așteptând. Se îndepărtă, în sfârșit, cu mici salturi.

— Și-atunci de ce crede lumea că l-au omorât pe Palomino Molero? — întreabă Lituma.

— Din cauza unei contrabande de multe milioane — afirmă *don Jeronimo* cu deplină încredere. Întâi l-au omorât pe trupetele de la aviație,

pentru că mirosise ceva. Apoi întrucât colonelul Mindreau descoperise lozul ăl mare sau era cât pe ce să-l descopere, l-au curăţat şi pe el şi i-au omorât şi fata. Mai ştiind şi ce le place oamenilor să afle, au inventat şi mârşavia aia cum că tatăl l-ar fi ucis pe Molero din gelozie faţă de propria-i fiică de care, pasă-mi-te, abuza. Auzi dumneata! În spatele perdelei ăsteia de fum au obţinut exact ce urmăreau; ca nimeni să nu pomenească măcar de chestiunea principală. Adică de milioane.

— Măi, că plini de idei mai sunt puii ăştia de curvă — suspină locotenentul, frecând furculiţa de farfurie de parcă ar fi vrut s-o rupă.

— Dumneata nu vorbi aşa urât, că ţi se usucă limba în gură — zise *dona* Adriana, chicotind. Se proţăpi lângă locotenent cu o farfurioară cu desert din fructe de mango şi, punând-o pe masă, se lipi atât de mult încât pulpa ei zdravănă atinse braţul ofiţerului. Acesta şi-l retrase, ca fript. Hahaha...

„Ce de fiţe!” gândi înmărmurit Lituma. Nu zău, ce-o apucase pe *dona* Adriana? Nu numai că îl lua peste picior în fel şi chip pe locotenent; dar cocheta cu el de mai mare dragul. Îl stârnea, dar el nimic. Şeful lui nu reacţiona şi pace. Părea ruşinat şi demoralizat de provocările şi glumele în doi peri ale *donei* Adriana. Parcă nici el nu mai era acelaşi. Oricând alt-cândva, întărâtările stăpânei bodegii l-ar fi înnebunit de fericire şi s-ar fi repezit să profite cu o sută pe oră. Dar acum nimic nu-l lecuia de apatia aceea de rumegător trist în care se cufundase de vreo trei zile. Ce naiba se întâmplase între ei în noaptea cu pricina?

— Şi la noi la Zorritos s-a aflat de chestia asta cu contrabanda — interveni deodată bărbatul venit la botez. Era tânăr, avea părul foarte pomădat şi un dinte de aur. Purta o cămaşă de culoarea prunei *lucuma*, băţoasă de atâta apret, şi vorbea pripit, turuind, înghiţindu-şi cuvintele. Se uită la fata care, probabil, îi era nevastă. Nu-i aşa, Marisita?

— Da, Panchito — zise ea. E cât se poate de adevărat.

— S-ar părea că aduceau până şi frigidere şi bucătării electrice — adăugă băiatul. Şi îmi dau cu presupusul că, dacă s-au săvârşit asemenea crime, trebuie că erau multe milioane la mijloc.

— Mie îmi face milă Alicită Mindreau — zise tânăra din Zorritos, dându-şi ochii peste cap şi pregătindu-se să se smiorcăie. Fata asta e victima nevinovată a întregii daraveri. Biata de ea. Ce abuzuri oribile se comit! Şi te-apucă furia văzând că adevăraţilor vinovaţi nu le face nimeni nimic. Or să se-aleagă şi cu banii, şi cu libertatea... Nu, Panchito?

— Aici, cei ce plătesc oalele sparte suntem numai noi ăştia, lefterii

— mormăi *don* Jero-nimo. Bibanii ăi graşi, niciodată. Nu, dom' locotenent?

Locotenentul se ridică atât de brusc, încât masa şi scaunul lui fură pe punctul să se răstoarne.

— Bun, eu plec — anunţă, lehametisit de toate şi de toţi. Şi, către Lituma: Tu rămâi?

— Vin şi eu numaidecât, dom' locotenent. Lăsaţi-mă doar să-mi beau cafeaua.

— Să-ţi fie de bine — mârâi locotenentul Silva, punându-şi chipiul şi evitând s-o privească pe stăpâna bodegii, care, de la teigheea, îl urmări pâ-nă la uşa dinspre stradă cu o privire înveselită, glumeaţă, făcându-i semne de bun-rămas.

După câteva minute, când îi aduse ceşcuţa de cafea, *dona* Adriana se aşeză voioasă în faţa lui Lituma, pe scaunul lăsat liber de locotenent.

— Mor de curiozitate — zise jandarmul, coborându-şi vocea spre a nu fi auzit de ceilalţi clienţi. O să-mi povesteşti ce s-a întâmplat în noaptea ace-aa între dumneavoastră şi locotenent?

— Întreabă-l pe el — replică stăpâna bodegii, cu faţa-i dolofană

strălu-cind de maliție.

— L-am întrebat de vreo cincisprezece ori, *dona* Adriana — insistă Lituma, cu jumătate de glas. Dar face pe nznaiu' și nu scapă o vorbă. Hai, nu fiți egoistă, ziceți-mi cum a fost.

— Curiozitatea asta a ta este muierească, Lituma — glumi *dona* Adri-ana, fără ca zâmbetu-i șagalnic ce o împodobește de vreo trei zile să i se șteargă de pe chip.

„Parcă-i o zgâtie de fată după ce a făcut o boroboacă”, gândi amuzat Lituma. „Ai zice c-a întinerit cu douăzeci de ani, șoltica.”

— Se mai zice și altceva, c-ar putea fi o chestie deocheată, legată de spionaj, nu numai de contrabandă — îl auzi zicând pe *don* Jeronimo, care se ridicase în picioare și conversa cu perechea din Zorritos, sprijinit de spătarul unui scaun. Asta o știu de la proprietarul cinema- tografului din Talara. Iar *don* Tectonio Caile Frías e om serios, nu vorbește doar ca să se audă vorbind.

— Dacă așa zice, o fi știind el ceva — remarcă Panchito.

— Nu iese fum fără foc — întări Marisa.

— În fine, *dona* Adrianita, vă rog nu mi-o luați în nume de rău, dar trebuie să vă întreb ceva pentru că mă frământă — șușoti Lituma, căutân-du-și cuvintele. V-ați culcat cu locotenentul? I-ați făcut hatârul pân' la urmă?

— Cum îndrăznești să mă întrebi așa ceva, pramatie — șuieră stăpâna bodegii, amenințându-l cu degetul. Voia să pară supărată, dar nu era: luminița sardonică și încântată îi juca mereu în ochii negri, iar gura îi rămăsese întredeschisă în zâmbetul ambiguu al celui care își aduce aminte, jumate fericit, jumate spășit, de cine știe ce răutate. Întâi și-ntâi vorbește mai încet, fiindcă Matias te-ar putea auzi.

— Cică Palomino Molero descoperise că se transmiteau secrete milita-re Ecuadorului, și de-aceia l-au omorât — zicea *don* Jeronimo. Cică șeful bandei de spioni s-ar putea să fi fost colonelul Mindreau în persoană.

— Drace! *Caramba, caramba!* — comenta înfierbântat tipul din Zorri-tos. O chestie ca-n filme.

— Așa-i, așa-i, ca-n filme.

— Cum să m-audă, dacă pân' aici i se aude sforăitul, *dona* Adrianita — susură Lituma. Adevăru-i că, nu știu de ce, dar din noaptea aia totul s-a întors cu fundu-n sus. Eu unul nu mai înțeleg nimic și-mi muncesc creierii încercând să ghicesc ce s-a întâmplat aici, pentru ca dumneata să fi devenit, iartă-mă, așa... deșănțată, iar locotenentul așa plouat.

Stăpâna bodegii slobozi alt hohot sănătos de râs câțva timp, atât de tare încât i se umplură ochii de lacrimi. Tot trupul i se zgâlțâia, țâțele-i mari se clătinau libere și pline pe sub veșmântul înflorat.

— Cred și eu că-i plouat, săracu, oho, și-ncă cum — zise. Eu cred că l-am dezvățat de nărav, Lituma, și nu pentru trei-patru zile, ci pe totdeauna. Îți spun eu că șeful tău n-o să se mai joace de-a violul în viața lui, hahaha.

— Pe mine nu mă miră deloc cele spuse de *don* Tectonio Caile Frías — zicea tipul din Zorritos, lingându-și dintele de aur. Am mirosit eu ceva de la început: în spatele acestor crime trebuie să fie mâna Ecuadorului.

— Dar cum ați făcut să-l dezvățați, *dona* Adriana? Cum de l-ați înfundat în halul ăsta, de nici cârc nu mai scoate? Hai, hai, nu vă țineți mândră: spuneți, spuneți.

— Și-n plus, sunt sigură că pe puștoaica aceea, Alicia, înainte de a o omorî au violat-o — suspină tânăra din Zorritos. Era o brunetică creată și plăcută, într-o rochie de un albastru electric. Așa procedează ăia întotdeauna. De la maimuțoi de ecuadorieni te poți aștepta la orice. Și

țineți sea-mă că eu am rude în Ecuador.

— A intrat cu revolverul în mână, încercând să mă sperie — susură stăpâna bodegii, făcând eforturi să-și înăbușe râsul nestăpânit și mijindu-și ochii ca pentru a revedea scena care o înveselea la culme. Eu adormisem și, într-adevăr, la început m-am speriat de moarte. Am crezut că era un tâlhar. Aș, era șeful tău. A dat buzna, forțând șipca aceea de la ușă. Neobrăzatul. Vrând să mă înspăimânte. Bietul de el, bietul.

— Despre asta n-am auzit nimic — bombăni *don* Jeronimo, lungindu-și gâtul peste ziarul cu care gonea muștele. Dar ce-are a face; nu m-ar mira câtuși de puțin s-o fi omorât pe nenorocita aceea după ce au violat-o. În grup.

— A început prin a-mi zice o droaie de vulgarități — susură *dona* Adri-ana.

— Ce fel? — o întrerupse Lituma. De pildă. „Nu mai pot trăi de-atâta dorință. O să

crap ca măgarul cu sămânța în el. M-am umplut de dau pe dinafară și, dacă nu-mi faci cheful chiar acum, o să mă împușc într-o bună zi. Sau o să te împușc pe dumneata.”

— Ce comic! — hohoti și Lituma. Chiar așa v-a zis, că dă pe dinafară, sau asta i-o puneți în cârcă numai din răutate?

— O fi crezut c-o să mă impresioneze sau o să mă sperie, sau și una și alta — zise *dona* Adriana, bătându-l binișor pe braț pe jandarm. Mamă, ce surpriză i-a fost dat să aibă, Lituma.

— Sigur, sigur — sări tipul din Zorritos. În grup, e clar. Așa se-ntâmplă întotdeauna.

— Și dumneavoastră ce-ați făcut, *dona* Adrianita ?

— Mi-am scos cămașa de noapte și am rămas în pielea goală — susu-ră *dona* Adriana, roșind.

Da, întocmai: își scosese cămeșoiul. Era goală-pușcă. Fusesse ceva pe cât de neașteptat, pe-atât de subit, o mișcare simultană a brațelor: smul-seseră veșmântul cu violență și-l aruncaseră cât colo pe pat. Pe fața ce apăruse de sub părul lung ciufulit deasupra cărnurilor acelora durdulii care albeau în penumbră, nu se citea spaimă, ci o furie de nedescris.

— Goală-goluță! — clipi de două, de trei ori, Lituma.

— Așa cum mama m-a făcut. Și-am început să-i torn șefului tău niște chestii cum nici n-a visat vreodată — explică *dona* Adriana. Mai pe șleau, niște porcării cum n-a auzit în viața lui.

— Porcării, dumneavoastră? — continuă să clipească des Lituma, numai urechi.

„Hai, să te văd, uite-mă, ce-aștepți ca să te despoi, *cholo* — zisese *dona* Adriana, cu glasul vibrându-i de dispreț și indignare. Își împingea înainte bustul, pânțele, cu pumnii înfipti în șolduri. Sau ți-e rușine să-mi arăți scula? Așa mititică o ai, tăicuță? Hai, hai, mai iute, dă-ți jos pantalonii și arată-mi-o. Vino, violează-mă odată. Dovedește-mi cât ești de viril, tăicuță. Fă-mi și mie plăcerea, fă-mi-o de vreo cinci ori la rând, așa cum îmi face bărbat-miu noapte de noapte. El e bătrân, dar tu ești tânăr și tare-n boase, așa că vei bate recordul, nu, tăicuță? Atunci, târnoseș-te-mă cu măciulia de șase, șapte ori, să m-ajungă la lingurică. Crezi c-ai pu-tea?”

— Păi, păi... — se bâlbâi Lituma, năucit, Dumneavoastră sunteți cea care vorbește în halul ăsta, *dona* Adrianita?

„Păi, păi... — se bâlbâise locotenentul. Ce-ați pățit de vorbiți așa, doamnă?”

— Nici eu nu mă recunoșteam, Lituma — susură stăpâna bodegii. Nici eu nu știam de unde scoteam asemenea vorbe deocheate. Dar îi

mulțu-mesc Domnului nostru din Ayabaca pentru inspirația pe care mi-a trimis-o. Eu am făcut, mai demult, pelerinajul până la Ayabaca, pe jos, cu tălpile goale, de praznicul Lui din octombrie. Cred că de-aceea mi-a trimis inspi-rația, în momentul cel mai greu. Bietul băiat a rămas cu gura căscată, exact ca tine acum. „Hai odată, tăicuță, scoate-ți pantalonii, ce stai, vreau să-ți văd nășărâmba, vreau să știu câtu-i de groasă și să încep să-mi nu-măr bucuriile. Câte o să-mi dai de să-mi zvâcnească inima? Pe puțin opt?”

— Păi, păi... — bâigui Lituma, cu fața arzându-i, cu ochii cât farfuri-oarele.

„Doamnă, dar n-aveți dreptul să mă batjocoriți așa — bâiguise pierit locotenentul, nemaiputând închide gura.”

— Fiindcă toate astea i le trânteam pe un ton mult mai provocator decât ăsta pe care îl auzi tu, Lituma — îi explică stăpâna bodegii. Cu o batjocură și o furie atât de teribile, încât moralul lui n-a rezistat. Înțelegi? Și-a găsit nașul. A rămas fâstâcit, pierit, oh, de l-ai fi văzut.

— Nu mă mir, *dona* Adriana, oricine ar fi pățit-o la fel — zise Lituma. Dacă eu însumi sunt zăbăuc, numai auzindu-vă. Și el, atunci, ce-a făcut?

— Bineînțeles că nu și-a dat jos pantalonii, că n-a făcut nimic — zise *dona* Adriana. Și toate poftele cu care venise i s-au spulberat.

„Eu n-am venit să vă bateți joc de mine — se plânsese disperat locotenentul, neștiind unde să se ascundă, *dona* Adriana.

„Sigur că nu, fir-ar mă-ta a dracului. Ai venit să mă sperii cu pistolul ăla al tău de rahat și să mă violezi, ca să te simți mascul. Bun, atunci violează-mă, Superman.

Hai, dă-i drumul, așin'te la frecuș. Violează-mă de zece ori la rând, tăicuță. Abia atunci m-oi declara mulțumită. Ce aștepți?”

— Zău c-ați înnebunit — șopti Lituma.

— Chiar, am înnebunit — suspină stăpâna bodegii. Dar mi-a reușit mișcarea. Pentru că, din cauza nebuniei mele, șeful tău s-a cărăbănit cu coada între picioare. Făcând-o, culmea, pe ofensatul, porcul de câine. Dar cu mine nu-i merge.

„Venisem să vă declar un sentiment curat și sincer, și m-ați luat peste picior și m-ați jignit — tot protesta locotenentul. Și v-ați coborât până la a-mi vorbi ca o «molie», pe deasupra.”

— Și vezi-l cum a rămas de atunci. La pământ — adăugă *dona* Adriana. Mă crezi că-mi face milă, acum?

Râdea din nou cu poftă, fericită că scăpase, mulțumită de sine și de matrapazlăcu-i nevinovat. Lituma însă se simți copleșit de solidaritate și de simpatie față de șeful său. Avea tot dreptul să rămână atât de abătut, fusese umilit tocmai în demnitatea-i de bărbat. Când o să le povestească tărașenia, Neînvinșii or să facă un scandal monstru. Or să zică despre *dona* Adriana că merită, mult mai mult decât Haioasa, să fie regina Neînvinșilor și or să-și cânte imnul în cinstea ei.

— Mai umblă vorba și c-ar putea fi niște dedesubturi scabroase, chestii între poponari — insinua tipul din Zorritos.

— Între poponari? Ah, da? — clipi des *don* Jeronimo, lingându-și buzele. S-ar putea, s-ar putea.

— Sigur că se poate — zise tipul din Zorritos. Prin cazărmi bântuie cazurile de homo- sexuali. Iar homosexualitatea, se știe doar, mai devreme sau mai târziu duce direct la crimă. Iartă-ne că vorbim despre așa ceva în fața ta, Marisita.

— Nu-i nimic rău în asta, Panchito. Viața e viață, nu?

— Mda, s-ar putea, s-ar putea — reflecta intens *don* Jeronimo. Dar cine cu cine? Cum o fi fost și asta?

— Nimeni nu crede în povestea cu sinuciderea colonelului Mindreau

— schimbă subiectul, deodată, *dona* Adriana.

— Văd și eu — murmură Lituma.

— Drept să-ți spun, nici eu n-o cred — adăugă stăpâna bodegii. În sfârșit, dracu' să-i pieptene.

— Nici dumneavoastră n-o credeți? — Lituma se sculă în picioare și semănă chitanța pentru masa de prânz. Vedeți, în schimb, eu cred istoria pe care mi-ați povestit-o. Deși e încă mai fantastică decât sinuciderea colonelului Mindreau. La revedere, *dona* Adriana.

— Auzi, Lituma — îl chemă ea. Îi sticleau ochii de veselie, făcu o mut-ră șireată și coborî mult tonul vocii: Zi-i locotenentului că diseară îi gătesc felul lui preferat, *tacu-tacu* și pateul după care se dă el în vânt. Ca să mă iubească iar, măcar puțin.

Lansă un chicotit cochet, care îl făcu și pe Lituma să râdă.

— O să-i transmit mesajul, *dona* Adriana. Cu bine, pe curând.

Drace!, cine să le-nțeleagă pe muieri! Dădea să iasă pe ușă, când îl auzi pe *don* Jeronimo, din spate:

— Amice Lituma, de ce nu ne spui cu cât l-au plătit pe locotenent bi-banii ai grași ca să născopească istoria asta cu sinuciderea colonelului?

— Nu-mi plac astfel de glume — replică el fără să se întoarcă. Iar locotenentului, cu-atât mai puțin. Dacă ar afla ce ați zis acuma, nu v-ar fi moale, *don* Jeronimo.

Îl auzi pe bătrânul taximetrist murmurând: „Sticlete împuțit” și, o clipă, fu cât pe ce să se întoarcă. Dar se răzgândi. Leși în zăpușeala apăsătoare a străzii. O luă agale pe întinderea de nisip arzător, într-un vălmășag de băiețandri care loveau îndesat într-o minge de cârpă și ale căror umbre teșeau o agitată geografie în jurul picioarelor lui. Începu de îndată să transpire; cămașa i se lipi de trup. Incredibile i se păreau cele povestite de *dona* Adriana. Or fi adevărate? Da, nu încăpea îndoială. Acum înțelegea de ce locotenentul era cu moralul la pământ, din noaptea aceea.

Dar las' că nici cu locotenentul nu-i era rușine: să i se năzare lui așa, să-și satisfacă poftetele cu grășana tocmai în acele momente, în toiul tragediei! Auzi dumneata! Dar ce-a căutat a găsit. Iar *dona* Adrianita: formidabilă, dom'le, formidabilă, cine-ar fi crezut!, a ținut la trântă, nu s-a lăsat, tărtoșă muier! Și-o imagine, goală-pușcă, râzând de locotenent, cu robustul trup vibrându-i în timp ce-l ocăra, apoi și-l închipui pe ofițer, răzbit și șui, neputând crede cele auzite și văzute. Oricare în locul lui ar fi pățit la fel și n-ar fi știut pe unde să fugă mai repede. Îl pufni râsul în plină stradă.

Ajuns la Post, îl găsi pe locotenent fără cămașă, stând la biroul lui, lac de sudoare. Cu o mână își făcea vânt și în cealaltă ținea o telegramă, foarte aproape de ochelari. Lituma ghici, pe sub lentilele fumurii, ochii ofițerului parcurgând șirurile telegramei.

— Partea cea mai nasoală a întregii daraveri e că nimeni nu crede că, după ce și-a omorât fata, colonelul Mindreau și-a zburat creierii aproape sub ochii noștri — zise. Oamenii bat câmpii ceva nemaipomenit, dom' lo-cotenent. C-o fi, c-o păți: unii văd mobilul crimei în contrabandă, alții în spionaj, alții văd mâna Ecuadorului. Ba au ajuns și la relațiile între homo-sexuali. Închipuiți-vă câtă nerozie.

— Am vești proaste să-ți dau — zise locotenentul, întorcându-se spre el. Ai fost transferat la mama dracului, într-un Post aproape fantomatic din departamentul Junîn. Undeva în munți, în *sierra*, la un capăt de traseu. Ți se plătește autobuzul.

— În Junîn? — zise Lituma, privind hipnotizat la telegramă. Eu?

— Sunt și eu transferat, dar încă nu știu unde — aprobă din cap loco-tenentul. Poate că tot acolo, mai știi păcatul.

— Dar asta trebuie să fie la capătul lumii — bolborosi Lituma.
— Vezi, măi sulică — îl muștrului șeful, pe un ton afectuos. Atâta te-ai ținut de capul meu să-ți lămuresc misterul cu Palomino Molero. Pof-tim, ți l-am lămurit. Și cu ce ne-am ales? Tu ești expediat pe culmile *sierrei* departe-hăt de căldurica ta și de prietenii tăi. Eu, cine știe pe unde, poate într-o văgăună și mai împuțită. Asta-i răsplata meritelor în Jandarmeria noastră națională, în care te-ai băgat doar de fraier ce ești. Ay, ay, ce-o să te faci tu acolo, Lituma, cine-a mai văzut un *cholo* ca tine, din Gallinacera, ajuns pe podișurile *punas*? Mor de milă numai la gândul frigului ce-o să-l înduri.
— Grijania și anafura mă-sii! — filozofă jandarmul.

Sfârșit

MARIO VARGAS LLOSA s-a născut la Arequipa, Peru, în 1936. A urmat școala primară în Cochabamba, Bolivia, iar studiile secundare la Lima și Piura. Licențiat în litere al Universității „San Marco” din Lima. Doctoratul la Madrid. A trăit câțiva ani la Paris, apoi la Londra și Barcelona. Notori-etatea literară și-a câștigat-o în 1963, cu romanul *La ciudad y los perros* (*Orașul și dinii*), care a obținut două premii literare și a fost tradus imediat în aproape douăzeci de limbi. În 1966 îi apare al doilea roman, *La casa verde* (trad. rom.: *Casa verde*), și el încununat cu două prestigioase premii literare. În 1969 a publicat romanul *Conversacion en La Catedral* (trad. rom.: *Conversație la Catedrala*) și, de atunci, la doi-trei ani i-a apărut câte o carte, toate bine primite: studiul *Garda Marquez, historia de un deicidio* (*Garda Mărquez, povestea unui deicid* — 1971), romanul *Pantaleón y las visitadoras* (*Pantaleon și vizitatoarele* — 1973), eseul *La orgia perpetua: Flaubert y „Madame Bovary”* (1975), romanul *La Hija Julia y el escribidor* — 1977 (trad. rom.: *Mătușa Julia și condeierul*), câteva piese de teatru între 1981 și 1986, romanele *La guerra del fin del mundo* — 1981 (trad. rom.: *Războiul sfârșitului lumii*), *Historia de Mayta* (1984), *¿Quién mato a Palomino Molero?* — 1986 (*Cine l-a ucis pe Palomino Molero?*). În 1983 și-a reunit textele eseistice dintre 1962 și 1982 în volumul *Contra viento y marea* (*Împotriva tuturor furtunilor*).